

TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

Educational and Scientific Institute of Philology

Department of Foreign Languages for Faculties of Psychology and Sociology

Department of Foreign Languages for History and Philosophy Faculties

Department of Foreign Languages for Mathematical Faculties

Foreign Languages Department (Natural Science Faculties)

PHILOLOGICAL AND PEDAGOGICAL STUDIES

***Proceedings of the 4th International
Scientific and Practical Online Conference
“Philological and Pedagogical Studies in 21st
Century National and International Science”***

Kyiv – 2021

УДК 37.016:811

ББК 81.2-9я43

Філологічні й педагогічні студії: Матеріали IV міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Філологічні й педагогічні студії у вітчизняній та зарубіжній науці XXI сторіччя». – К.: ПП АВІАЗ, 2021. – 174 с.

Редакційна колегія:

доц. Петренко С.В. (головний редактор), проф. Бабелюк О.А., проф. Плахотник О.В., доц. Даниліна С.Ю., доц. Бабенко Т.В., доц. Пастушенко Т.В., доц. Соловей Н.В., доц. Шабуніна В.В.

Збірник містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції з актуальних питань сучасних жанрів і дискурсів, літератури, вищої освіти та методики викладання професійно-орієнтованої англійської мови на нефілологічних факультетах.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2021 р.

Philological and Pedagogical Studies: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Online Conference “Philological and Pedagogical Studies in 21st Century National and International Science”. – Kyiv: AVIAZ, 2021. – 174 p.

Editorial Board:

Assoc. Prof. S.Petrenko (Editor-in-chief), Prof. O.Babeliuk, Prof. O.Plakhotnyk, Assoc. Prof. S.Danilina, Assoc. Prof. T.Babenko, Assoc. Prof. T.Pastushenko, Assoc. Prof. N.Solovei, Assoc. Prof. V.Shabunina

The collection contains proceedings of the international scientific and practical conference on the topical issues of modern genres and discourses, literature, higher education, and methodology of teaching ESP to students of non-linguistic faculties.

The authors of publications shall bear responsibility for the accuracy of facts, quotations, proper names and other information.

© Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2021

ЗМІСТ / CONTENTS

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОДИНИЦЬ МОВИ У СУЧАСНИХ ЖАНРАХ ДИСКУРСУ LANGUAGE UNITS IN MODERN GENRES AND DISCOURSES	7
Бабелюк О.А., Коляса О.В. Англomовний епідеміологічний дискурс: медичні терміни на позначення явищ COVID-19	9
Бабенко Т.В. Академічне письмо: структурування вступу до англomовної наукової статті (на прикладах англomовних дослідницьких статей)	11
Демченко А.І., Бахов І.С. Формально-змістові лексичні трансформації денотативного плану в українському перекладі роману “The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe” К.С. Льюїса	14
Калюжна В.В., Букрєєва О.Й. Автор і читач англomовної наукової статті: техніки взаємодії	19
Король С.І. Аналіз введення неологізмів у французькому медіа-дискурсі	22
Kostenko Ye. Metaphor as a Multilingual Means of the Negative Portrayal of Politicians in Modern Media Discourse	24
Малишева А.В. Роль прагматики у процесі комунікації	27
Пархоменко А.Ф. «Лайкати» або «вподобати»: відтворення англійських термінів соцмереж у різних європейських мовах	29
Ramazan F.J. A. Christie’s Detective Characters: Gender Peculiarities and National Identity	32
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС: ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ TOPICAL ISSUES IN LITERARY DISCOURSE	37
Заваринська М.С. Невизначеність в англomовній постмодерністській мінімізованій прозі: прагматичний аспект	39
Летуновська І.В. Концепт безкінечності у новелі Борхеса «Вавилонська бібліотека»	41
Rubashova L. Authenticity and Non-Fiction: Fact and Factoid in Literature and in Multi-Media Context (Memoirs, Account of Events, Screenplay, and Historical Drama-Thriller Film)	43

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS	49
Гайович Г.В. Інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти: сутнісні моменти	51
Hubkina V. Developing Critical Thinking Skills in a New Environment	54
Корсак К.В., Корсак Ю.К., Похресник А.К. Про початок нооери в освіті і науках та перспективи КНУ імені Тараса Шевченка	57
Ляшенко Л.М., Соловей Н.В. Ноонауки і міф про тотожність українців і росіян	63
Павленко О.В. Професійно спрямована мовнокомунікативна діяльність управлінців: виклики сьогодення	68
Токменко О.П. Білінгвізм та мультилінгвізм в епоху інформаційних технологій	71
Чернат В.Б. Впровадження дискусійних форм занять на уроках історії як засіб виховання патріотизму учнів	73
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ TOPICAL ISSUES IN METHODOLOGY OF TEACHING ESP TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC FACULTIES	79
Афанасьєва О.М. Політична подія інавгурації президента США у прагмакомунікативному вимірі та у викладанні ESP для студентів-політологів	81
Бабчук Ю.Й. Особливості використання проекту SMARTKOM у процесі навчання студентів	84
Білокобильський Ю.О. Гендерний аспект у викладанні ESP	88
Горбаченко А.Л., Малій А.С. Релевантність комунікативного методу викладання іноземної мови професійним стратегіях психологів та соціологів	91
Danilina S. Role Play to Boost Speaking Skills in ESP Class of History Students	93
Danylchenko O. Professional English-Speaking Assessment in the Classroom	96

Зеліковська О.О., Кучерява Л.В., Степаненко О.І., Селезень Г.В. Мобільні технології (M-Learning) у викладанні EFL: сучасні тенденції та виклики	100
Zelenska L., Lomakina M., Tymchenko S. Information and Communication Technologies of Professional English in Aviation Higher Educational Establishment: Practical Aspect	106
Zuyenok I. Experimental Learning as an Effective Method for Teaching ESP	109
Ivanchenko I. Developing ESP Students' Skills Set for a Global Future	112
Korieshkova S. Maritime English Training through Feature Films	115
Lastovets M. Modern Approaches and Peculiarities of Teaching Professional Vocabulary in Pre-University Studies	118
Liashenko I. Differentiated Strategies in the ESP Classroom	120
Medvedovska D. Distance Learning of Foreign Language in the Nowadays Reality	123
Mykhailenko O., Shevchenko O. Exercises for Developing Translation Abilities in Training ESP Translation	124
Мусієнко А.П., Тихонова Т.Б. Психологічні особливості добору додаткових навчальних матеріалів в умовах вивчення іноземної мови он-лайн	126
Нестеренко Л.О. Вербальні способи використання активного слухання у процесі викладання професійно орієнтованої іноземної мови у ЗВО	128
Petrenko S. Learning Principles in English as a Medium of Instruction	131
Пономаренко О.Г. Інтегрування мультимедійних технологій у навчальний процес в умовах пандемії	134
Семенець М.С. Ефективність використання ігор та елементів МАС у процесі навчання англійської мови молодших школярів	137
Степанечко О.В. Застосування цифрових технологій на онлайн заняттях з англійської мови для студентів вищих закладів освіти	143
Тирон О.В. Трансформація викладання «морської англійської мови» у часи пандемії	147
Khazova O. Group Work Interactive Tools for Distance Learning	150

Холмакова Ю.В., Рибінська Ю.А., Амірханова М.О. Драматехнології при роботі з літературними творами зі студентами творчих спеціальностей (на прикладі студентів факультету театрального мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв)	154
Tsarova L. Categorizing Listening Difficulties of ESP Students	156
Цепко Т.А. Особливості використання технології подкастів у процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів	159
Tsuprun T. Project Work in Teaching ESP Students	163
Chugai O. Academic Lectures: Why to Make Them More Interactive	164
Shabunina V., Labenko O. Technologies in Language Learning: Useful Apps and Programs to Make the Process More Successful	168
Шум О.В. Комплексна підготовка студентів нефілологічних факультетів до складання ЄВІ з іноземної мови	170

***ФУНКЦІОНУВАННЯ ОДИНИЦЬ МОВИ
У СУЧАСНИХ ЖАНРАХ ДИСКУРСУ***

***LANGUAGE UNITS
IN MODERN GENRES AND DISCOURSES***

**АНГЛОМОВНИЙ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС:
МЕДИЧНІ ТЕРМІНИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЯВИЩ COVID-19**

О. А. Бабелюк

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

О. В. Коляса

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

Загальновідомо, що епідеміологія вивчає епідемічний процес, закономірності поширення інфекційних хворіб, розробляє заходи попередження і зниження захворюваності та ліквідації окремих інфекцій. Предметом епідеміології, на відміну від клінічної медицини, є не сама хвороба, а захворюваність населення на цю хворобу. При цьому захворюваність відображає популяційний (надорганізмовий) рівень організації життя, а хвороба – організмовий, суборганізмовий рівень. Академік Л.В. Громашевський визначав епідемічний процес як безперервний ланцюг зараження і пов'язаних між собою інфекційних станів людей (хворий, носій), які витікають один із одного.

Англомовний дискурс COVID-19 розуміємо як продукт комунікативно-когнітивної діяльності індивідів, що утворився під час пандемії коронавірусу, яка триває з кінця 2019 і дотепер. До його комунікативних обрисів пропонуємо зараховувати релевантну комунікацію двох видів: *галузеву*, у царині епідеміології, економіки та політики, та *соціально-побутову*, що стосується організації життєдіяльності індивідів в умовах локдауну.

За час пандемії спостерігаємо виникнення численних неологізмів на позначення явищ COVID-19. Крім того, у лексиконі людей з'явилось багато медичних термінів, які стали звичними в повсякденних розмовах. Тепер їх знає і може пояснити практично кожен пересічний громадянин, їх зустрічаємо в новинах, статтях та онлайн виданнях кожного дня. Таким чином вони отримали «нове життя» саме у період пандемії. Наприклад, один з симптомів коронавірусу, втрата нюху: *anosmia* – *loss of your sense of smell. There are many*

reasons why this can happen including injury to the nerve that helps you smell, injury to the nose or sinuses, or a viral infection of the respiratory system. Anosmia is a reported symptom of COVID-19.

Асимптомний перебіг хвороби: **asymptomatic**, *when a patient is a carrier of an illness but does not show symptoms*. Антитіла, що виробляються імунною системою людини для боротьби з вірусом: **antibodies**, *small proteins that are produced by the immune system; also called immunoglobulins; produced by white blood (or plasma) cells*. Інкубаційний період, **incubation period**, *the amount of time it takes for an infected person to start showing symptoms*. Most people develop COVID-19 symptoms by day 12, but some people will take longer.

Таким чином, спостерігаємо тенденцію до поширення вузькоспеціалізованої лексики, притаманної медичній сфері, у сферу загального вжитку та її пристосування до норм сучасної англійської літературної мови. З огляду на семантичні особливості проаналізованих лексичних одиниць виділяємо кілька тематичних груп: **найменування хвороби**: *Wuhan virus, Wuhan coronavirus, China coronavirus, COVID-19 (COronaVIrus Disease 2019), coronavirus disease 2019, rona (slang contraction for Coronavirus), outbreak, epidemic, epidemic curve, pandemic, global pandemic*; **найменування діагнозу**: *index case, index patient, patient zero, contact tracing, community spread, super-spreader, clinical trial*; **найменування перебігу хвороби**: *asymptomatic patient, case fatality rate, incubation period, person-to-person transmission, containment area*; **найменування засобів захисту та способів запобігання хвороби**: *social distancing, psychical distancing, self-quarantine, self-isolation, lockdown, shelter in place, N95*.

Функціонування цих лексичних одиниць у текстах англomовного епідеміологічного дискурсу про COVID-19 різної галузевої тематики (медицина, політика, економіка, основи гігієни, психологія, підприємництво) зумовлює інтердискурсивність коронавірусного інформаційного простору, що виявляється у взаємодії різних тематичних типів дискурсу.

Література

1. Бабелюк О.А., Дідух Л.І. Способи творення неологізмів на

позначення явищ COVID-19 в англомовному епідеміологічному дискурсі. Львівський філологічний часопис. В. 7. 2020. С. 3-15.

2. Бабелюк О.А., Коляса О.В., Лах Д. Р. Сленгізми на позначення явищ COVID-19 в сучасному англомовному інтернет дискурсі. Львівський філологічний часопис. В. 8. 2000. С. 14-20.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

4. Enloe C. COVID-19: “Waging War” Against a Virus is NOT What We Need to Be Doing. Women’s International League for Peace&Freedom. Режим доступу: <https://www.wilpf.org/covid-19-waging-war-against-a-virus-is-not-whatwe-need-to-be-doing/>

5. Oxford Advanced Learner’s Dictionary, 8th Edition: Paperback. OUP Oxford, 2010. 1952 p.

6. Worldometers. info Covid-19 Coronavirus Pandemic. (2020). Режим доступу: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО: СТРУКТУРУВАННЯ ВСТУПУ ДО АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ (на прикладах англомовних дослідницьких статей)

Т. В. Бабенко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Світовий статус англійської мови як наукової спонукає науковців до написання науково-теоретичних і методичних праць з цієї проблематики. Найбільшу увагу створенню академічного наукового письмового дискурсу приділяють англомовні автори – Хатчінсон Т. (1987), Йордан Р. (1997), Дудли Еванс Т. (1998), Лійанедж І. (2001), Армер Т. (2012). Не залишаються осторонь цієї тематики й українські дослідники та методисти. Наукові праці Яхонтової Т. (2003), Сурміна Ю. (2008), Тимошенко Т. (2009), надають загальні відомості про створення англомовного наукового тексту та висвітлюють лексико-граматичні особливості наукового дискурсу. Проте бракує досліджень, що аналізують структурне різноманіття та лексико-тематичну наповненість окремих складових частин англомовного наукового тексту та вступу зокрема.

Вступ до наукової статті відрізняється функціональною насиченістю та інформативністю, оскільки у кількох реченнях треба вказати тему дослідження, довести її актуальність, висунути гіпотезу та окреслити шляхи її ствердження або скасування. Реалізація поставлених до вступу завдань робить його трудомістким для автора й мотивуючим для читачів, адже, власне, перші рядки допомагають науковцям знайти певні «точки дотику» зі своїми академічними інтересами.

Здійснений аналіз структури наукових статей з лінгвістики, психології та соціології, що були опубліковані у англомовних журналах *International Journal of Linguistics*, [*International Journal of English Language Teaching*](#), *American Scientist*, *Journal of Personality and Social Psychology*, *Sociological Science*, *American Journal of Sociology*, *Journal of Drug Issues*, *Gender and Society*, дозволив визначити такі характерні риси передмови, як обсяг, кількість абзаців (paragraphs) та перелік кваліфікаційних характеристик дослідження.

Отримані результати аналізу показують, що обсяг вступної частини тексту може суттєво коливатися та обіймати від 5 до 15 % загального об'єму статті. Так, наприклад, найкоротші передмови (150 слів) складаються з одного абзацу й містять речення, які окреслюють тему, в межах одного-двох речень торкаються фонові інформації або історії дослідження даної проблематики, формують проблему й шляхи її вирішення. Розширені варіанти вступів, обсяг яких сягає 1000-1200 слів, характеризуються складнішою структурою, а саме: складаються з кількох абзаців, кожен з яких присвячений викладу однієї з кваліфікаційних характеристик дослідження, а саме: фоновій інформації, історії досліджуваної проблеми, методологічній базі дослідження та методам, що були використані у процесі збору експериментальних даних тощо.

Перше речення вбачається мотиватором для подальшого читання, що обумовлює велике різноманіття способів розпочати статтю. Серед них ми виокремили такі:

- визначення об'єкту дослідження;
- інформування про тему дослідження;
- надання беззаперечного твердження щодо проблематики

дослідження;

- повідомлення про намір продовжити низку досліджень, що були здійснені іншими науковцями;

- ознайомлення з «фоною» інформацією про подію, що слугувала відправною точкою виникнення даної проблематики;

- наголошення на актуальності дослідження;

- цитування авторитетного джерела, яке містить ключову термінологію та, водночас, окреслює тему й основні напрями дослідження;

- цитування, які інформують про тематичну спрямованість дослідження та, водночас, вказують на існуючі протиріччя між поглядами науковців, що стає передумовою для формулювання гіпотези або ділеми;

- формулювання тези з одночасним повідомленням про власні найбільш вагомні результати дослідження.

Наступні речення вступного абзацу продовжують і підкріплюють думку автора, іноді зазначають методологію досліджуваної проблеми, доводять актуальність дослідження й, неодмінно, формулюють тезу та завдання. Причому завдання, як правило, є останньою кваліфікаційною характеристикою дослідження, що завершує вступ.

Отже, аналіз структури вступних абзаців англomовних наукових статей показує, що вступу притаманний такий алгоритм викладу кваліфікаційних характеристик дослідження: тема + фонова інформація (актуальність / історія дослідження) + методологічна база дослідження + методи + теза + завдання. Якщо історія дослідження даної проблематики, її методологія та методи не завжди зазначені у вступному абзаці англomовної наукової статті, то теза й завдання залишаються неодмінними компонентами вступу.

Література

1. Яхонтова Т. (2003). Основи англomовного наукового письма. *Львів: ПАІС.*

2. Сурмін Ю. (2008). Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. *Нац. акад. держ. управління при Президенті України. Ін-т проблем держ. управління та місцевого самоврядування. - К.: НАДУ, 2008. - 184 с. <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/surmin.pdf>*

3. Тимошенко, Т., Гречихіна Н. (2009). Академічне письмо. *Наукові записки : зб. наук. пр. Кіровоград : КНТУ, 2009. Вип. 9. С.214–219.* <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/5289>

4. Arner, T. (2011). *Cambridge English for Scientists Student's Book with Audio CDs (2) (Cambridge Professional English) (Student ed.). Cambridge University Press.*

5. Dudley Evans, T. M. & John, J. St. (1998). *Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach. Cambridge University Press.* <http://www.aelfe.org/documents/text2-Palmer.pdf>

6. Evans, S. & Green, Ch. (2006). Why EAP is necessary: A survey of Hong Kong tertiary students. *Journal of English for Academic Purposes*. V. 6, pp. 3-17. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jeap.2006.11.05>.

7. Hutchinson, T. & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A learning-centered approach. Cambridge University Press.*

8. Jordan, R. (1997). *English for academic purposes: A guide and resource book for teachers. Cambridge University Press.*

9. Liyanage, I. & Birch, G. (2001). English for general academic purposes: Catering to discipline-specific needs. *Queensland Journal of Educational Research*, V. 17(1), pp. 48-67.

ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕНОТАТИВНОГО ПЛАНУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ «THE CHRONICLES OF NARNIA: THE LION, THE WITCH AND THE WARDROBE» К. С. ЛЬЮІСА

А. І. Демченко, І. С. Бахов

Міжрегіональна академія управління персоналом

Метою нашого дослідження є аналіз формально-змістових лексичних трансформацій денотативного плану в українському перекладі роману «The Chronicles of Narnia: The Lion, The Witch and The Wardrobe» К.С. Льюїса.

Вичерпні дефініції терміну «перекладацька трансформація» пропонують багато відомих науковців-лінгвістів: Я.Р. Рецкер, О.Д. Швейцер, В.Н. Комісаров, Л.С. Бархударов, Л.К. Латишев та інші. Проте у цій статті ми спираємося на визначення О.О.

Селіванової. Перекладацька трансформація – «це перетворення, модифікація форми, або змісту і форми, зокрема, з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту» (Селіванова, 2012, с. 456).

Особливе значення перекладацької трансформації мають у художньому перекладі. В. В. Коптілов визначає художній переклад як «відображення думок і почуттів автора прозового, драматичного або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови», як «явище насамперед естетичне» (Копітков, 1972, с. 3), тобто переклад має впливати на розум і почуття читача так само, як і оригінал.

Оскільки художній переклад є одним із найскладніших видів перекладацької діяльності, він супроводжується багатьма труднощами, наприклад, такими як збереження загального контекстуального тла оригіналу, його образності і концепту твору, його стилістичних особливостей.

Завданням художнього перекладу є також збереження специфіки ідіостилу автора. Ідіостиль К. С. Льюїса відзначається простотою й легкістю викладу, захоплюючою інтригою, символічністю образів і ситуацій, різними формами міфологізації та значною кількістю біблійних алюзій. Важливу роль у формуванні жанрового змісту й стилю творів письменника відіграє також інтертекстуальність. Сюжетно-композиційними особливостями твору К. С. Льюїса є видобудовування «вторинних світів». Не менш цікавими в стилі письменника є образи вигаданих істот. В основі подібних образів лежить фантазія автора і каламбур, який складає особливу проблему для перекладу.

Порівнявши оригінал та український переклад роману «Хроніки Нарнії: Лев, Чаклунка і стара шафа» К. С. Льюїса, варто звернути увагу на застосування влучних формально-змістових лексичних трансформацій денотативного плану та труднощі в українському перекладі О. Манька.

Одним із найпоширеніших прийомів, які перекладач використовує в перекладі роману, є синонімічні трансформації: *Oh, yes, Lucy and I have been playing — pretending that all her story about a country in the wardrobe is true // Ага, так, ми з Люсі*

бавились... вдавали, буцім уся ця історія про країну в шафі правда. Англійське слово *to play* має декілька значень: «1) гратися, забавлятися, розважатися; 2) пускати в хід; 3) грати (у кіно); 4) давати виставу та ін.» Український відповідник *бавитися* є синонімом і тлумачиться як «забавлятися, гратися (про дітей); весело проводити час; розважатися» (СУМ, т. 1, с. 77). Диференційною семою значень слова оригіналу та його відповідника у перекладі є сема «про дітей». Синонімічну заміну використано вдало, оскільки в перекладі вжито слово, яке є більш характерним для розповіді про дітей.

Прикладом використання синонімічної трансформації слугує й наступний переклад фрагмента: *He had a red woollen muffler round his neck and his skin was rather reddish too // Чоловічок цей мав червоного вовняного шалика навколо шиї, шкіра теж була трішки червоняста.* Англійська лексема *muffler* має такі значення в українській мові: 1) кашне; 2) хустка; 3) шарф тощо. У перекладі їй відповідає лексема *шалик*. У Тлумачному словнику української мови лексема *шалик* є діалектизмом та має значення – «шарфик, кашне» (СУМ, т. 11, с. 400). Таким чином, для читача-дитини ймовірно доцільнішим був би переклад цього слова як *шарфик*, що має нейтральне забарвлення та краще слугує для опису зовнішності персонажа.

У перекладі роману частотними є метонімічні трансформації. Доволі поширеним різновидом метонімічних трансформацій є партонімічні – заміни назви цілого назвою його частини: *It was almost quite dark in there and she kept her arms stretched out in front of her so as not to bump her face into the back of the wardrobe // Було так темно, що дівчинка витягла вперед руки, аби не гепнутись чолом об дерев'яну стінку.* У даному випадку слово *face* – «the front of the head, where the eyes, nose, and mouth are» (Cambridge Dictionary), що має значення: 1) обличчя, лице, фізіономія; 2) вираз обличчя; 3) гримаса; було замінено на *чоло*, що означає верхню надочну частину обличчя людини. Така заміна є виправданою, оскільки вираз гепнутися чолом є поширеним в українській мові, що використовується перекладачем для збереження адекватного впливу на адресата перекладного тексту.

Також у перекладі трапляються гіпонімічні трансформації –

заміна назви родового поняття назвою видового (конкретизація): *When he bares his **teeth**, winter meets its death* // Зблисне ж **іклами** всіма (лев) — стріне смерть свою зима. Лексема *teeth* (дослівно зуби) – «one of the hard, white objects in the mouth that are used for biting and chewing (crushing food)» (Cambridge Dictionary) у тексті перекладу замінено еквівалентом *ікла* (ікло – «великих розмірів зуб, що виступає з рота назовні (в деяких ссавців)» (СУМ, т. 4, с. 15), що є гіпонімом по відношенню до слова *teeth*. Тобто, сфера застосування українського відповідника є значно вужчою, ніж оригінального терміна. Такий варіант перекладу, на нашу думку є доцільнішим, оскільки влучніше описує тварину (лева).

Зразком таких перетворень є наступний переклад фрагмента: *"Ah!" said Mr Tumnus in a rather melancholy voice, "if only I **had worked** harder at geography when I was a little Faun, I should no doubt know all about those strange countries* // *Ax, — сумно зітхнув пан Тамнас, — якби я пильніше **вивчав** географію, коли був малий, то, без сумніву, знав би все про ті дивні країни.* Слово *work* – «be engaged in physical or mental activity in order to achieve a result; do work» (Cambridge Dictionary) – було перекладене словом *вивчати* – «навчаючись, набувати певних знань, відомостей в якій-небудь галузі; опановувати щось» (СУМ, т. 1, с. 368). Англійське слово *work* дослівно перекладається як «працювати». Однак перекладач ужив гіпонім *вивчати*, замінивши слово з ширшим значенням в оригіналі словом із вужчим значенням з метою кращого розуміння тексту читачем.

У тексті перекладу наявні еквонімічні трансформації – заміни гіпоніма іншим гіпонімом того самого класу. Наприклад: *A **moment** later she found that she was standing in the middle of a wood at night-time with snow under her feet and snowflakes falling through the air* // *Через якусь **хвильку** дівчинка зрозуміла, що стоїть у лісі серед ночі, під ногами лежить сніг і в повітрі кружляють сніжинки.* Переклад слова *moment* – «a very short period of time (Cambridge Dictionary) як *хвилька* (те саме, що хвилина) свідчить про заміну одного гіпоніма іншим гіпонімом відносно одного гіпероніма час, тобто використано еквонімічну заміну.

Частотними є переклади й метафоричні трансформації. В українському перекладі фрагмента оригіналу: *"Nothing there!" said Peter, and they all **trooped out** again — all except Lucy* здійснено реметафоризацію – заміну неметафори метафорою: *Тут нічого немає, — сказав Пітер, і всі діти **вервечкою вийшли геть** — всі, окрім Люсі*. Неметафоричний вираз *trooped out* – «(of a group of people) come or go together or in large numbers» (Cambridge Dictionary) (дослівно рухатися натовпом) замінено в перекладі метафорою *вервечкою вийшли геть* (вервечка – перен. «ряд, валка кого-небудь, низка чого-небудь») (СУМ, т. 1, с. 327). Для позначення концепту НАТОВП використано знак концепту РЯД. Використання реметафоризації сприяє образності висловлювання.

Демонструє цей тип трансформацій і наступний переклад фрагмента: *"How dare you come alone?" **said the Witch in a terrible voice** // Як ти посмів прийти сам? — **крижаним тоном** поспитала Чаклунка*. Неметафору, яка виражена прикметником *terrible* – «very unpleasant or serious or of low quality; very bad at doing something» (Cambridge Dictionary) – дослівно «старшенний, жахливий», замінено прикметником з метафоричним значенням *крижаний* – «перен. який призводить до заціпеніння; ворожо-холодний, холодно-зневажливий» (СУМ, т. 4, с.342). Тобто, для позначення концепту ГОЛОС використано знак концепту ЛІД *крижаний*. На нашу думку, такий переклад є цілком обґрунтованим, зважаючи на контекст повідомлення та опис героїні роману.

Поодинокими в тексті перекладу є приклади трансметафоризації – заміни донорської зони метафори: *The potatoes are on boiling and **the kettle's singing** and I daresay, Mr Beaver, you'll get us some fish // Картопелька вже кипить, **чайник свистить***. Думаю, тату Бобре, що ти і рибки принесеш нам. Донорською концептосферою метафори в оригіналі є ПІСНЯ *singing* (дослівно співати), а в українському перекладі – ЗВУЧАННЯ *свистіти*. Такий переклад є доцільним, оскільки словосполучка чайник свистить є більш характерною для української мови.

Отже, аналіз формально-змістових лексичних трансформацій денотативного плану продемонстрував, що

лексичний аспект перекладу характеризується перекладацькими труднощами, що зумовлені перш за все, розбіжністю в картині світу англійської та української мов, особливістю багатозначності англійських і українських слів, відсутністю у мові перекладу певних відповідників та ін., але існує низка перекладацьких прийомів, що дозволяє при коректному їх використанні подолати будь-які лексичні труднощі. До таких прийомів вдається і О. Манько, вдало застосовуючи різноманітні трансформації з метою увиразнення, наближення перекладу до читача.

Література

- Селіванова О.О. (2012). *Світ свідомості в мові*. Вид-во Ю. Чабаненко
Коптілов В. В. (1972). *Першотвір і переклад*. Дніпро
Білодід І. К. (Ред.). (1970–1980). *Словник української мови: в 11 томах*.
Наукова думка
Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus
Cambridge Dictionary. (б. д.).
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>

Джерела ілюстративного матеріалу

- Lewis C. S. (2002). *The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe*. HarperCollins.
Люїс К. С. (2002). *Лев, Чаклунка і стара шафа*. (Пер. з англ. О. Манько). Свічадо.

АВТОР І ЧИТАЧ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ: ТЕХНІКИ ВЗАЄМОДІЇ

В. В. Калюжна, О. Й. Букрєєва

*Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов
НАН України*

1. Науковий письмовий дискурс має певні характеристики (1), які відрізняють його від інших видів дискурсу, серед яких логічність, аргументованість, емоційна нейтральність та ін. Крім того процес сприйняття письмової інформації ускладнюється ще

і тим фактом, що голос автора (2) не звучить і відсутні певні голосові наголоси та інтонації, що створюють ефект присутності автора та дозволяють йому керувати процесом сприйняття інформації. Такі умови вимагають від автора вживання певних технік для того, щоб у спілкуванні зі своїм читачем уникати непорозуміння та хибного тлумачення своєї думки.

Можна виділити основні аспекти, які читач має усвідомлювати, щоб його сприйняття було адекватним наміру автора, а саме архітектоніка (3), логіка та модальність тексту.

2. *Архітектоніка*. Увага автора до читача проявляється на всіх рівнях, починаючи зі структури всієї статті та її підрозділів і закінчуючи структурою окремого речення.

- Структура всієї статті строго регламентована і містить наступні одиниці: анотація (Abstract), вступ (Introduction), мета (Purpose/Main activity), методологія (Methodology), обговорення результатів (Results /Discussion), висновки (Conclusion). Анотація як підструктура статті має аналогічну побудову і пропонується автором для полегшення сприйняття читачем її основних положень. Об'єднуючись в один текст, усі ці структурні елементи створюють ефект цілісності та послідовності.

- Структура абзацу – ще одна техніка, яка сприяє кращому баченню смислу тексту. Абзац може починатися з головної думки, вираженої у першому реченні, за яким іде її аргументація чи роз'яснення. Існує другий варіант – речення з головною думкою міститься у кінці абзацу, а попередній текст підводить читача до її сприйняття. Отже читач має бути підготовлений до такого структурного розташування тексту.

- Структура розповідного емоційно нейтрального речення, як правило, однотипна: (обставина) підмет – присудок – додаток (обставина). Але залежно від логіко-смислового навантаження (комунікативна перспектива речення і комунікативний фокус) порядок слів може змінюватися.

3. *Логіка* повідомлення інформації, а саме рух від відомої до нової інформації (4), вимагає від автора розставляти певні акценти, робити наголос на тому чи іншому елементі речення (логічний наголос), адже читач не може його почути. На допомогу приходять певні техніки виділення інформаційно-

значущих елементів речення, серед яких: зміна порядку слів (розірваний присудок, розірваний підмет, емпатичні конструкції, рамкова конструкція), підсилююче *do*, артикль (невизначений /нульовий) та ін. Саме у такий спосіб автор може допомогти читачеві його правильно зрозуміти.

4. *Модальність*. Автор статті не тільки повідомляє про певні факти та явища (5), він також висловлює свою позицію щодо них, дає їм свою оцінку, показує своє ставлення. Він підбирає модальні одиниці залежно від того, що саме необхідно донести до читача про ці факти чи явища: свою упевненість /сумнів, обережне припущення /тверду свою позицію, можливість, ймовірність цих фактів тощо (6). Ось чому модальність відіграє велику роль у сприйнятті читачем інформації у всій її повноті.

Серед технік, якими послуговується автор, назвемо в першу чергу використання модальних дієслів другого плану значення та словосполучень (*must* – безумовно/неодмінно/безсумнівно; *may* – мабуть/вірогідно/є можливість; *will* – безперечно/завжди та ін.). Широко використовуються модальні прислівники (*probably, certainly, likely* тощо) та вирази (*without doubt, with great certainty* та ін.).

Варто нагадати, що вчений, який читає науковий текст, часто є не тільки реципієнтом інформації, а й тлумачем-перекладачем її для себе. У цьому процесі враховуються усі нюанси тексту.

Розуміння ролі і значення вище зазначених технік сприяє успішній взаємодії автора з його аудиторією і, як результат, правильному аналізу інформації з подальшим її трактуванням.

Література

1. Косович, О. В. (2021). Функційні характеристики англійськомовного наукового дискурсу.
2. Nelson, N., & Castelló, M. (2012). *Academic writing and authorial voice*. In *University writing: Selves and texts in academic societies* (pp. 33-51). Brill.
3. JEnnEx, M. E. (2015). *Well-Done Literature Reviews. A Guide to Publishing for Academics*, 25.
4. Hawes, T. (2015). *Thematic progression in the writing of students*

and professionals. *Ampersand*, 2, 93-100.

5. Hyland, K. (2002). Authority and invisibility: Authorial identity in academic writing. *Journal of pragmatics*, 34(8), 1091-1112.

6. Piqué-Angordans, J., Posteguillo, S., & Andreu-Besó, J. V. (2002). Epistemic and deontic modality: a linguistic indicator of disciplinary variation in academic English. *LSP and professional communication* (2001-2008), 2(2).

АНАЛІЗ ВВЕДЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ

С. І. Король

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Неологічна картина світу відображає оточуючу людину дійсність, але охоплює лише нові явища та поняття, виникнення яких є результатом діяльності людини. У сучасній французькій мові неологізми мають широкий семантичний діапазон. Вони вживаються для позначення нових понять, що з'являються в науковій, суспільно-політичній та побутовій лексиці.

На думку французького лінгвіста та лексикографа Алена Рея, неологізми можна розділити на дві групи. До першої належать запозичення (зокрема, англіцизми) та набуття ними нових семантичних відтінків, а до другої — морфологічні утворення, що відображають глибшу синтаксичну структуру. Сюди входять неологізми, утворені суфіксальним, префіксальним способом, основоскладання, злиття двох слів.

Після аналізу понад 50 джерел цифрових та друкованих видань стало зрозуміло, що співвідношення запозичень до морфологічних утворень складає 72% та 28% відповідно.

Серед запозичень більшу частину нових слів становлять англіцизми, що позначають інтернет-поняття (les likes, les followers, upgrader), культурні феномени (le comfort food, les French Days), економічні терміни (un turnover, l'understatement, le business school).

Розгляд семантики морфологічних утворень показує, що

більшість нових іменників представляють собою терміни. Найчисельніші категорії термінів:

- 1) суспільно-політичні: la greve-bouchon, la femme-obget, le national-petrolisme;
- 2) економічні: le turnover, le rupturisme, le distribanque;
- 3) наукові: le cornelorasinisme, heure-cerveau;
- 4) технічні: l'optoelectronique, le mange-disques;
- 5) побутові: l'unisexe, l'electromenagiste, la sexplosion, la chemise-veste;
- 6) екологічні: l' écosexuel, l'éco-supportérisme;
- 7) медичні: la criminogenese, le clinocar, le schisophrene.

При діахронічному аналізі можна спостерігати, що введення неологізмів в пресу відбувається поступово: спочатку ці слова виділяють лапками або додають до них пояснення, а по мірі того, як споживач інформації звикає до нововведення, сміливо вводять слово в текст.

Отже, за допомогою неологічних одиниць лексична картина мов світу активно поповнюється новими лексемами. Час від часу лексичні нововведення замінюють попередні назви предметів або явищ новими номінаціями через схильність до мовної економії та запровадження нових понять для кращого окреслення об'єкту. Медіа-дискурс активно поповнюється новими лексичними одиницями і стає початковою точкою впровадження нових слів.

Література

1. Jean Pruvost et Jean-François Sablayrolles, Les Néologismes, Paris, Presses universitaires de France, 2003.
2. Rey A. Essays on Terminology. — Amsterdam; Philadelphia, 1995.
3. Гак В.Г. О современной французской неологии// Новые слова и словари новых слов. — Л., 1978.
4. Особливості значення та способи творення неологізмів у галузі комп'ютерних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.ua.edu/918/1/11.pdf>.
5. Косович О.В. Французька неологія: сутність, тенденції, перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naub.ua.edu.ua/2012/frantsuzka-neolohiya-sutnist-tendentsiji-perspektivy/>

**METAPHOR AS A MULTILINGUAL MEANS OF THE
NEGATIVE PORTRAYAL OF POLITICIANS IN MODERN
MEDIA DISCOURSE**

Yelyzaveta Kostenko

Dnipro University of Technology

In the process of constructing and maintaining the image of politicians in the media much attention is paid to the appropriate language tools that are used to achieve the predicted impact on the recipient. Using metaphorical models is an effective and popular way to exert such influence with minimal effort, but it is crucial to take into account the cultural context in which these metaphors are designed to function. It is also extremely important to take into account the culture of the target audience and its values. People of different cultures and backgrounds can perceive the same metaphoric images in completely different ways. However, certain metaphors prove to be extraordinarily effective and internationally recognizable, which makes them a universal tool in the global media discourse. In order to illustrate this phenomenon, we compare Spanish and English metaphorical expressions as a tool to create the image of Donald Trump in the foreign media.

Spanish and American media turn to be surprisingly unanimous when it comes to using religious metaphors to describe Donald Trump's negative impact on public life in the United States. In our opinion, this is due to the important role of religion in the public life of both countries, and the relative universality of the exploited religious images. *La Vanguardia*, a Spanish daily newspaper, published the article with the following heading: “Fox acusa a Trump de ser un **“falso profeta”** por ir contra la globalización” (*La Vanguardia*), which is a sociomorphic metaphor, the subsphere “Religion”, the frame “Religious Person”. We found an identical metaphor in *The New York Times*, which is entitled “Disciples of a **False Prophet**” (*The New York Times*). Both publications represent the former US president as a person who promised more than he could and wanted to fulfill, and who ultimately let the nation down because of his selfishness.

The influential Mexican newspaper *El Universal* published an

article entitled "Peña Nieto y Trump, entre **el circo y la caricatura**" (El Universal), using sociomorphic metaphors, the subspheres "Performing Arts", the frame "Circus"; and "Fine Arts", the frame "Fine Arts". The author compares the meeting of former Mexican President Enrique Peña Nieto and Trump with "something between a circus and a caricature". She also called Trump's visit to Mexico an "atomic bomb" that fell on the country: "En México cayó como **una bomba atómica**" (El Universal), which is a sociomorphic metaphor, the subsphere "War", the frame "Military weapon". American journalists echo their Mexican colleagues in using metaphors of war and destruction when it comes to discussing Trump's activities in office. The American Los Angeles Times called for the following during Trump's last days as President: "Brace yourself for Trump's **scorched-earth attacks** on health and safety" (Los Angeles Times, 2020). People in the military sometimes use scorched earth tactics, according to which enemy lands are destroyed in fire so that they cannot be used. In this case, the media meant that Trump wants to do maximum harm to the whole country before leaving the presidency.

The theme of nonsense, eccentricity and blasphemy in President Trump's actions continues in the article "**El circo del asombroso señor Trump**" ("Mr. Universal's Amazing Circus") (El Universal) – a sociomorphic metaphor, the sub-sphere of "Performing Arts", the "Circus" frame. El Universal criticizes the organization of the Republican convention and the guests invited there, paints a picture of inappropriateness and frivolity, but notes that this atmosphere of ease has been maintained on purpose as it may be one of Trump's biggest advantages – he is a politician acting like a "real American", a man from the crowd who can afford a little frivolity. On the pages of the Argentinian newspaper El Clarin we can find the title, which is entirely a metaphor of the sociomorphic model, the frame "Circus": "Trump, **el bufón peligroso que se le impuso a la cúpula republican**" (El Clarin) ("Trump, a dangerous jester under the dome of the Republican Party") – a sociomorphic metaphor, the subsphere "Performing Arts", the frame "Circus". The article notes that the US president with his unstable and impulsive policy "casts a shadow" on the whole party, and at any moment he can "fall down" and lose his face completely, dragging fellow party members with him. «But back in those innocent days, none of us could have imagined that this

“short-fingered vulgarian,” as they so perfectly dubbed him, would go from local **buffoon** to global **menace**» (Los Angeles Times) – the sociomorphic metaphor emphasizes the transformation from a simple “jester”, who is a little annoying, but harmless, to a “global criminal”, a man to beware of.

In conclusion, it should be emphasized the variety of metaphorical models and current features of the use of metaphor in political media discourse is a promising area of modern linguistic studies which requires further exploration.

References

1. Blow, C.M. (2017, March 16) Disciples of a False Prophet. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2017/03/16/opinion/disciples-of-a-false-prophet.html>
2. Brooks, D. (2016, May 6) Trump, el bufón peligroso que se impuso en la cúpula republicana. El Clarín. <https://elclarin.cl/archivo/>
3. Fox acusa a Trump de ser un “falso profeta” por ir contra la globalización (2018, February 27) La Vanguardia. <https://www.lavanguardia.com/>
4. Hiltzik, M. (2020, November 25) Column: Brace yourself for Trump’s scorched-earth attacks on health and safety. Los Angeles Times. <https://www.latimes.com/business/story/2020-11-25/trumps-last-minute-scorched-earth-attacks>
5. Krauze, L. (2016, July 18) El circo del asombroso señor Trump. El Universal. <https://www.eluniversal.com.mx/entrada-de-opinion/columna/leon-krauze/nacion/2016/07/18/el-circo-del-asombroso-senor-trump>
6. Márquez Espinoza, S. (2019, September 1) Peña Nieto y Trump, entre el circo y la caricatura. El Universal. <https://www.eluniversal.com.mx/blogs/solange-marquez-espinoza/2016/09/1/pena-nieto-y-trump-entre-el-circo-y-la-caricatura>
7. Russo, A. (2019, July 14) Op-Ed: Reclaim your life from the jaws of Donald Trump. The Los Angeles Times <https://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-slansky-trump-rage-20190714-story.html>

РОЛЬ ПРАГМАТИКИ У ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ

А. В. Малишева

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Прагматика (від грецьк. праγμα/πράγμα – діло, дія, що означає «придатний для дій») – галузь дослідження у мовознавстві, є підгрупою лінгвістики й однією з трьох розділів семіотики, яка вивчає функціонування мовних знаків у мовленні. Прагматика базується на теорії значення у мові та дискурсі, теорії мовного акту, на понятті імплікатури, поведінки та відповідності до реальності [1].

Лінгвістична прагматика привертає увагу багатьох учених, серед яких найвідомішими є Арутюнова Н.Д., Бацевич Ф.С., Дем'янков В.З., Нікітін В.І., Почепцов Г.Г., Степанов Ю.С., Сусов І.П., Grice P., Russel B., Kripke S., Leech G, J. Searle.

Існує думка, що прагматика є не просто одним з аспектів лінгвістики, але передає її сутність. Прагматика не має чітких меж, проте вона вивчає функціонування мовних знаків у процесі мовлення, сукупність умов, які супроводжують вживання цих знаків.

Семантика речення – це семантико-прагматичне поняття, яке складається з семантичної частини (пропозиційного змісту) і прагматичної частини (фрази, мовленнєвого акту та ролі мовця у ньому). Вислів має конкретний референт – ситуацію; він має значення, яке містить речення і додаткове значення, яке пов'язане з прагматикою. Значення вислову поєднує в собі як саме повідомлення, так і те, що мається на увазі. Мета прагматичного значення – це поєднати значення речення зі значенням висловлювання [2].

У сферу прагматики входять судження, погляди, здогадки, припущення, висновки; беруться до уваги контекст та значення висловлювання, наміри мовця, будь-які попередні знання мовця і слухача про тему розмови та інші фактори. Прагматика вивчає комплекс питань пов'язаних із мовцем, співрозмовником, їх взаємодією у процесі комунікації, як слухач додає інформацію, обумовлену контекстом до одержаної ним у процесі спілкування та робить відповідні висновки та припущення. Таким чином, ми

маємо зміст речення і зміст, привнесений до нього мовцем або слухачем. Комунікація вважається успішною, якщо адресат впізнає наміри мовця під час передачі інформації.

Соціальна мета кожної мови – це комунікація. З цим пов'язане поняття комунікативного наміру, спрямованого на вирішення певних лінгвістичних завдань комунікації. Комунікативна інтенція – це спрямованість на вирішення певного мовного завдання спілкування, загальна установка учасників спілкування на передачу інформації і розуміння змісту повідомлення. Цілі мови повинні співвідноситися з цілями і характером спілкування. Початкова комунікативна інтенція і кінцева інтенція можуть не збігатися з різних причин. Співрозмовники можуть ретельно приховувати свої реальні цілі, проте їх можна виявити за загальним характером спілкування, завдяки вербальним або невербальним проявам [3].

Теорії та концепції вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі прагматики спрямовані на полегшення сприйняття інформації у процесі комунікації, на досягнення порозуміння між мовцем і адресатом.

Цілком ймовірно, що люди мають на увазі більше, ніж вислів фактично означає. Значення речень і висловлювань не завжди співпадають. Існує значення речення і значення мовця (прагматичне значення). Важливо те, що мовець має на увазі. З метою розкриття прихованої інформації співрозмовник керується певними розмовними принципами, які містять чотири максими: максима кількості (the maxim of quantity), що передбачає говоріння тільки по суті, тобто щоб використовуючи мінімум слів передати максимум інформації; максима якості (the maxim of quality), тобто принцип, згідно з яким мовець має говорити тільки те, у чому абсолютно впевнений і готовий довести правильність своїх слів; максима відповідності/релевантності (the maxim of relation), відповідно до якої співрозмовники мають не відволікатися від теми розмови; максима способу/манери (the maxim of manner) яка передбачає, що слід послідовно, зрозуміло та однозначно висловлювати думки [4].

Те, у який спосіб інформація подається мовцем, залежить від дотримання або ігнорування ним цих максим. Можливе

навмисне порушення таких комунікативних принципів, як інформативність, правдивість, зрозумілість та релевантність, що призводить до комунікативних підтекстів та припущень.

Література

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Падучева Е.В. Высказывание и его соотнесенность с действительностью. – М.: Наука, 1985. –С. 29
3. <https://studfile.net/preview/5576166/page:26/>
4. Grice H.P. Logic and Conversation / H.P. Grice // ders. Studies in the Way of Words. – Cambridge (Mass.), L.: Harvard Univ. Press, 1991. – P. 22 – 40.

«ЛАЙКАТИ» АБО «ВПОДОБАТИ»: ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ СОЦМЕРЕЖ У РІЗНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ

А. Ф. Пархоменко

*Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов
НАН України*

Вступ. Надзвичайно високий темп утворення сучасних термінів, де мовою -донором для цільових мов виступає англійська, спонукає ці мови вдаватися до різноманітних способів освоєння термінів-неологізмів побіч прямого запозичення. Особливо інтенсивно цей процес відбувається в сфері інформаційних технологій взагалі і в сфері соціальних мереж зокрема.

Мета дослідження. Дослідження способів відтворення термінів соціальних мереж в різних європейських мовах з метою визначення типових способів освоєння цих новотворів і ступеня опірності кожної мови до англізації власної термінології.

Матеріали і методи. Матеріалом дослідження слугує укладений авторкою багатомовний глосарій термінів соціальних мереж з інтернет ресурсів, де реєстровими словами є англійські терміни. Розглядаються відповідники цих термінів в німецькій,

французькій, італійській, іспанській, українській та російській мовах, із залученням у певних випадках польської мови. Теоретичним підґрунтям розвідки слугує теорія контакту мов (Вайнрах, 1979) з огляду на донорську роль англійської мови в сучасному термінотворенні.

Результати та обговорення. Внаслідок аналізу відповідників англійської термінології соцмереж в 6-7 мовах, було виділено 8 типових способів відтворення англійських термінологічних неологізмів: 1) фонетична, графічна і морфологічна адаптація запозиченого терміна до відповідних норм цільової мови (пор. англ. *blogger* і нім. *Blogger/Bloggerin*); 2) семантична калька, або розширення значення раніше запозиченого чи питомого слова-перекладу під впливом англійського терміна (пор. англ. *block* і італ. *bloccare*); 3) скорочення слова разом із семантичною калькою (англ. *bio* (скор. від *biography*) і нім. *Bio*); 4) морфолого-семантичне калькування складного слова (пор. англ. *timeline* і нім. *Zeitlinie*); 5) синтаксично-семантичне калькування словосполучки (пор. англ. *brand ambassador* і фр. *ambassadeur de la marque*); 6) калькування-інтерпретація складного слова чи словосполучки (пор. англ. *chat room* і фр. *bavardoir*); 7) переклад-інтерпретація складного слова чи словосполучки (пор. англ. *hashtag* і фр. *mot-dièse* або фр. Квебеку - *mot-clic*); 8) гібридне поєднання питомого і запозиченого компонентів, в якому перекладається лише один з них (пор. англ. *chat room* і ісп. *sala de chat, sitio de chat*). Для української мови, яка зчаста запозичує російські відповідники, типовим є ще один спосіб відтворення англійських термінів – суржиковий (пор. англ. *follow* і укр. *підписатися* за аналогією з рос. *подписаться*).

Ці основні способи освоєння англійських термінів по-різному працюють в розглянутих мовах. До того неусталені запозичення нерідко співіснують з питомими відповідниками, деякі з яких можуть відігравати роль пояснення через непрозорість іноземного кореня. Однак це здебільшого стосується іменників, бо дієслова далеко не завжди користуються коренями запозичених іменників, віддаючи перевагу питомим словам.

Англійські терміни переважно коротші за їхні переклади чи

кальки, що сприяє їхньому поширенню і популяризації, хоча існують випадки, коли з внутрішньомовних причин перевага надається довшій питомій назві у цільовій мові. Якщо мови мають ресурси для стислого відповідника англіцизму, то вони віддають перевагу питомим словам.

Для сучасного нетермінологічного і термінологічного словотворення в усіх розглянутих мовах характерно також таке явище, як псевдоанглізація, а саме неuzuсne вживання англійських запозичень, лексико-граматична модифікація англійських слів чи творення нових слів, які формально виглядають як англіцизми. Псевдоанглізація часто-густо призводить до непритаманного для англійської мови сполучення запозичених слів в результаті семантичного зсуву під впливом цільової мови, а також утворення за допомогою запозичених англійських компонентів новотворів в цільовій мові, які не існують в англійській мові (напр. укр. *ботоферма*).

Безперечно, романо-германські мови мають більше слів зі спільними коренями з англійською мовою, аніж слов'янські мови, але «творчість» тих мов, які пропонують власні відповідники нових термінів не лише через переклад, коли термін прозорий, а й через тлумачення, інтерпретуючи значення англійського терміна з власної перспективи, може стати гарним стимулом для українізації інтернет-мови, бо непрозорі, немотивовані корені роблять мовну засміченість більш різною, аніж запозичення слів, які мають споріднені корені.

Висновки. Найбільший спротив англізації термінології соціальних мереж чинить французька мова. З двох інших романських мов, очевидно, що іспанська більш резистентна, ніж італійська, пропонуючи більше варіантів відповідників власною мовою. Німецька мова ставиться досить ліберально до прямих англійських запозичень, проте, як й інші мови, часто-густо надає перевагу власним словам там, де термін базується на новому значенні вже вживаного слова. Щодо українських еквівалентів, то на них окрім англійської мови великий вплив має російська мова, як у запозиченні російських перекладів ІТ термінів, так і в фонетичній плутанині під час відтворення іноземних слів, де українська мала би спиратися на транскрибування замість транслітерації (Шевчук, 2018). Використання власних ресурсів

іншими мовами в процесі освоєння нових англійських термінів могло би стати у великій пригоді для української мови, сприяючи розвитку власних ресурсів для освоєння новітньої термінології і посилення опору засміченості цієї мови англіцизмами і русизмами.

Література

1. Вайнрайх, У. (1979). *Языковые контакты*. Київ: Вища школа.
2. Шевчук, Ю. (2018). Кілька посутніх зауваг щодо нового проекту українського правопису. Відновлено з: <https://www.radiosvoboda.org/a/29461384.html>

A. CHRISTIE'S DETECTIVE CHARACTERS: GENDER PECULIARITIES AND NATIONAL IDENTITY

Farman Jawhar Ramazan

Taras Shevchenko Kyiv National University

A criminal story implies the existence of murder, kidnapping or other types of crime. As a rule, the plot is based on searching for the solution to the problem. Typically, the story ends with finding a perpetrator of the wrong act, while the investigation into the truth is the most exciting element of the work [1; 3; 5].

That in any detective story the most important character is a detective. This is one of those genres that allows readers to move to the mysterious world of crime and amazing puzzles [2;4; 5]. While writing their detective stories the authors, first of all, describe the duties and responsibilities of real detectives in the country, they intend to write about. Therefore, a detective became a representative of the country he came from, bearing some essential national features of the people of that country. In England, for example, detectives cannot wear weapons. Most of their actions are simple and free of tension. In numerous detective stories, they look for thieves, follow unfaithful husbands or wives, look for the missing objects or people and get all the necessary information to their clients. An interesting fact is that detectives are never involved in the investigation of a case

officially, they never take out a judgement or return a verdict or a law sentence. In literary stories, it happens that the ruffled police inspector calls for help from a private detective to solve the case. Sometimes, according to the principles of this literary genre, a detective may be involved in a murder.

A. Christie brought to life two detectives who, along with Sherlock Holmes, permanently signed up on the pages of crime literature. They are Hercules Poirot and Miss Jane Marple. Both of them are quite different as they use different investigation strategies, they are from different countries (Belgium and England) and of a different gender.

Hercules Poirot was presented for the first time in “*The Mysterious Affair at Styles*” (1921) and figured in more than thirty A. Christie’s books. A retired policeman from Belgium, he became famous for having a fondness for symmetry. This detective repeatedly proved that sometimes a cool masculine analysis of facts can be more effective than the simple procedure of collecting fingerprints. Due to his foil (Captain Hastings), a character with distinctly opposing features to the protagonist through which the protagonist’s positive features are sharply accentuated, Hercules Poirot became a genius detective, always smart and quick. It is also worth mentioning, that Captain Hastings is a reflection of a naive reader who catches all the clues and gropes for a solution, ignoring the logical cause and effect sequence.

Poirot worked as a police officer in Belgium, but after World War I, he moved to Britain and started working as a private detective. A. Christie gave him a rather strange number of characteristic features, which made him look unusual and weird among people who possess pure English national identity: “*Poirot was an extraordinary-looking little man. He was hardly more than five feet, four inches, but carried himself with great dignity. His head was exactly the shape of an egg, and he always perched it a little on one side. His moustache was very stiff and military. The neatness of his attire was almost incredible. I believe a speck of dust would have caused him more pain than a bullet wound. Special epithets (an extraordinary-looking little man; exactly the shape of an egg; stiff and military) together with some intensifies (extraordinary; hardly; exactly; almost incredible) and metaphors (carried himself; a speck*

of dust would have caused him more pain than a bullet wound) create a humorous effect that makes the reader love that foreign character. As to his professional qualities Hercule Poirot proved to be highly professional: (“...had been in his time one of the most celebrated members of the Belgian police. As a detective, his flair had been extraordinary, and he had achieved triumphs by unravelling some of the most baffling cases of the day” [1].

It is interesting to notice that similarly to other Golden Age detectives H. Poirot was not being married. The character was created as a rich person who had connections with aristocracy, the royal family, Prime Minister and other influential people.

Another detective created by A. Christie is Miss Marple, a resident of the provincial St. Mary Mead who was an elderly lady with a tendency to observe and associate facts. Encountered people reminded her of the events of the past, she could find an analogy between them and work out the murderer: “*It also shows that the murderer was well acquainted with Old Hall and its surroundings. Mrs. Protheroe did some ordering at the grocers and at the fish shop, and from there came straight down the back lane where Miss Marple saw her. All the shops agree she carried no handbag with her. The old lady was right.*” [2]

Summarizing the analyzed detective stories’ characters, we may assume that both of them showing some gender and national peculiarities provide investigations in their style. Miss Marple is an elegant detective with impeccable manners, while H. Poirot seems to be rather abrupt, having a corporate goal: to reveal the truth and punish the villain.

References

1. Babelyuk O. Structural peculiarities of detective stories. *Traditions and innovations in teaching philological disciplines : collective monograph* / N. I. Andreichuk, O. A. Babelyuk, V. D. Bialyk, L. I. Bieliakhova, etc. Lviv-Torun : Liha-Pres, 2019. 356 p. ISBN 978-966-397-131-5
2. Babelyuk O. Decoding poetic colouring of detective stories: principles of reading. *Vectors of the development of philological sciences at the modern stage : collective monograph* / N. I. Andreichuk, O. A. Babelyuk, V. D. Bialyk, M. Yu. Ivanchenko, etc. Lviv-Torun : Liha-Pres, 2019. 296 p. ISBN 978-966-397-124-7
3. Huntington W. Willard aka. S.S. Van Dine. Twenty Rules for

Writing Detective Stories (1928). Gaslight, Alberta, CA: Mount Royal College, 2015.

4. Kermode F. *Novel and Narrative [in:] Poetics of the Murder: Detective Fiction and Literature Theory*. 1983. retrieved from: www.worldcat.org/title/poetics-of-murder-detective-fiction-and-literary-theory

5. Symons J. *The Bloody Murder: From The Detective Story to Crime Novel*. Mysterious Press, New York. 1993.

***ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС:
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ***

TOPICAL ISSUES IN LITERARY DISCOURSE

**НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ В АНГЛОМОВНІЙ
ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ МІНІМІЗОВАНІЙ ПРОЗІ:
ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ**

М. С. Заваринська

Львівський національний університет імені Івана Франка

Англомовна постмодерністська мінімізована проза кінцево утвердилася як літературний жанр у 60-70-х. роках ХХ ст. (6, 7, 9). Відтоді спостерігаємо появу низки її найменувань – від традиційної назви *short-short story*, і до “*sudden fiction*”, “*dribble*”, “*drabble*”, “*six-word story*”, “*twitterature*”, “*micro-story*”, що відображають кількість слів у тексті. Модифікації у композиційно-стилістичній побудові мінімізованого прозового твору простежуємо не лише у скороченні його обсягу, а й у відповідних лексико-семантичних трансформаціях мовних одиниць, що вжиті у творі задля створення інтенціональної невизначеності.

У контексті нашого дослідження невизначеність передбачає лексико-семантичні варіювання у слові, які відображають незначну модифікацію форми з загальним означаючим у слові, що має декілька аспектів єдиного смислу (4, 8). Реалізація невизначеності як ключової ознаки постмодерністського художнього тексту загалом, і в англомовній постмодерністській мінімізованій прозі зокрема шляхом видозміни мовних одиниць на лексико-семантичному рівні має прагматичну природу. До слова, прагматичний компонент висловлювання – це його властивість реалізувати певні інтенції адресанта повідомлення, впливати на поведінку адресата, його переконання, систему моральних, духовних цінностей (1, с. 11).

Невизначеність, створена автором тексту навмисно, шляхом експериментування з різноманітними мовними засобами, з одного боку – порушує закономірності лексико-семантичної сполучуваності мовних одиниць, або їхньої сполучальної манери (*collocational behaviour*) (5, с. 130). З іншого, – створює плюральність значень, а відтак, необмежену кількість трактувань кожним читачем з позиції його світогляду, досвіду, ідеології.

Вивчаючи англомовну постмодерністську мінімізовану прозу у прагматичному аспекті спостерігаємо відповідну комунікацію між автором і читачем, за принципом «адресант-адресат» (1), в якій автор керується метою зацікавити, розгубити, спонукати до роздумів читача. За таких умов авторський намір, або інтенція, «визначає ціле висловлювання, його обсяг і його межі» (2, с. 407). За О. Заболотською у художньому тексті функціонують такі види інтенції, як авторська інтенція та інтенція персонажів, змодельованих автором (3, с. 175-177). Тригером появи невизначеності в англомовних постмодерністських текстах вважаємо невпевненість читача щодо осмислення множинності почуттів автора, закладених на лексико-семантичному рівні.

Література

1. Абрамова Г.А. Метафора в тексте англоязычной рекламы: автореф. дисс. канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Г.А. Абрамова. – К., 1980. – 20 с.
2. Бахтін М. Висловлювання як одиниця мовленнєвого спілкування. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. – Львів: 2001. – С.406-415.
3. Заболотська, О. О. Типологія комунікативних інтенцій. Науковий вісник ХДУ. Серія Лінгвістика. 2015. № 22. С. 172-179.
4. Кудреватых Л. П. (1996) Семиологические основания семантических типов слов в современном английском языке, Москва, 405 с.
5. Butler, Christopher. (1985) Statistics in Linguistics. Oxford: Basil Blackwell.
6. Miller F. P., Vandome A. F., McBrewster J. (2010). Experimental Literature. Mauritius: VDM Publishing House, 76 p.
7. Steiner W. (1999) Postmodern Fictions / ed. by S. Bercovitch. Vol. 7. Cambridge of State : Global Publishing Solutions, 1994. 177 p. Cambridge University Press., P. 425–538.
8. Ullmann, St. The Principles of Semantics [Text] (1959) St. Ullmann. Glasgow; Oxford., 348 p.
9. VanSpanckeren K. (1994). Outline of American Literature. U. S. Department of State: Global Publishing Solutions, 177 p.

**КОНЦЕПТ БЕЗКІНЕЧНОСТІ У НОВЕЛІ БОРХЕСА
«ВАВИЛОНСЬКА БІБЛІОТЕКА»**

І. В. Летуновська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Борхес захоплювався ідеями безкінечності часу, парадоксу, простору. В його новелі «Вавилонська бібліотека» всі ці проблеми, які протягом тисячоліть захоплювали філософів, математиків, знайшли своє художнє відображення. В цьому оповіданні Борхеса говориться про величезну Вавилонську бібліотеку. Автор називає бібліотеку всесвітом, який складається з незліченної кількості кімнат, заповнених шафами з книгами, в кожній з яких 400 сторінок, на кожній сторінці 40 рядків з 80 букв, а загальне число знаків дорівнює 25. У всій бібліотеці немає двох однакових книг. Сам автор стверджує, що бібліотека немає границь. Ентузіасти підраховали, що її розміри перевершують обсяг видимого Всесвіту приблизно в 10^{611} 338 разів. Ось уже 400 років, пише Борхес, як люди блукають по кімнатах бібліотеки в пошуках розгадки її таємниць і її походження.

Епіграфом до новели Борхес обрав фразу з «Анатомії меланхолії» Роберта Бертон: «Це мистецтво дозволить вам споглядати різні сполучення з 23 літер...» Навіть в цій коротенькій цитаті ідея безконечності - з 23 літер можна створити безкінечну кількість слів, книжок, які згодом безкінечно зберігаються в бібліотеці, а «Бібліотека нескінченна й періодична. Якби якийсь одвічний мандрівник вирушив у подорож у якомусь одному напрямі, то за кілька століть він би виявив, що ті самі томи повторюються в тому самому безладі (який, повторюваний, насправді є порядком: Порядком).

Новела Борхеса, таким чином, це не тільки новела-інтелектуальна загадка, а фантазія безкінечного простору для мови. Новела Борхеса надихнула такого талановитого письменника як Умберто Еко на написання твору постмодернізму «Мандри в гіперреальності», а в романі Еко «Ім'я троянди» бібліотека - це не тільки лабіринт, а й простір людської свідомості. У.Еко, створивши найпопулярніший і

«еталонний» взірець постмодерністського роману, зізнався, що керувався заплутаною кореневою системою (від фр. Rhizone) як прообразом символічного лабіринту, коли творив свій шедевр. А створюючи головного персонажа Вільгельма Баскервільського, Еко мав на увазі Хорсе Луїса Борхеса – відомого письменника, колишнього директора Аргентинської Національної бібліотеки.

Хорхе Луїс Борхес вважає, що Бібліотека – це наш Всесвіт, і таким чином подає історію творення цього світу, усі його таємниці та особливості. Крізь призму образу Бібліотеки він розглядає історію людства, його культури. “Вавилонська бібліотека” – це одночасно метафора і космосу і культури. Непрочитані або незрозумілі книги – це ті самі нерозкриті таємниці природи. Всесвіт і культура – рівнозначні, невичерпні та безкінечні.

Борхес так само як і герой новели - бібліотекар існує в цій бібліотеці дуже дивної форми, намагаючись дослідити, яка форма цієї бібліотеки. Розповідь починається з опису бібліотеки з того, що він може побачити на початку оповідання. Він пише, що Всесвіт, який інші називають бібліотекою, складається з невизначеної і, можливо, нескінченної кількості гексагональних галерей. З будь-якого з шестикутників можна побачити внутрішній верхній і нижній поверхи. Отже, ця бібліотека розташована трохи як вулик, ці шестикутні кімнати, але його цікавить: ці шестикутні кімнати тривають вічно, чи вони вічно піднімаються і опускаються? І він починає досліджувати бібліотеку, намагаючись зрозуміти природу форми цієї бібліотеки, і чим він одержимий, чи може вона бути нескінченною, чи якщо вона не нескінченна, чи є якийсь вихід із цього, і під кінець він приходить до свого роду одкровення. Він каже, що наважується запропонувати таке вирішення стародавньої проблеми: бібліотека необмежена й циклічна. Таким чином, Борхес насправді прийшов до висновку про безкінечність бібліотеки, яку більшість з нас називають Всесвітом.

Література

Борхес Х. Л. Вавилонская библиотека / [пер. с испан. В. Кулагиной-

Ярцевой] // Борхес Х. Л. Стихотворения. Новеллы. Эссе: Сб. / Х. Л. Борхес. – М.: НФ “Пушкинская библиотека”, ООО “Издательство АСТ”, 2003. – 401 с.

AUTHENTICITY AND NON-FICTION: FACT AND FACTOID IN LITERATURE AND IN MULTI-MEDIA CONTEXT (MEMOIRS, ACCOUNT OF EVENTS, SCREENPLAY, AND HISTORICAL DRAMA-THRILLER FILM)

Lesya Rubashova

*Center for Scientific Research and Teaching Foreign Languages of
the Academy of Sciences of Ukraine*

Interdisciplinary studies, interrelationships of stylistics, pragmatics, sociolinguistics, narratology, cultural studies, translation, corpus linguistics in multimodal, multilingual and multimedia environment is an important area of research. Hence, analysis of non-fiction, concepts of fact and factoid in memoirs, accounts of events, screenplays, and multimedia characterized by various degrees of authenticity provide ample material for investigation.

This paper seeks to analyse literary and cinematographic interpretation of a Cold War case of the release of F.G. Powers - a pilot whose spy plane was shot down over the Soviet Union - in exchange for R. Abel, a captive Soviet spy held under the US custody. The name of the Steven Spielberg film is “Bridge of Spies” - a Cold War espionage drama that begins in 1957. The screenplay is based on the account of the incident by James Donovan, the lawyer negotiating the exchange (Donovan, 1964), historical background and the story of former [West Berlin](#) CIA chief [W.K. Harvey](#) published in [Rory MacLean](#)'s *Berlin: Portrait of a City through the Centuries* (Rory MacLean, 2014), screenplay based on the novel “Bridge of Spies” (Giles Whittell, 2010) was written by [Matt Charman](#), [Ethan and Joel Coens](#) ([Matt Charman](#), [Ethan and Joel Coens](#), 2014). The movie and the texts complement each other presenting topnotch material for research in the context of binding

impact of authenticity criteria on addressers, addressees and codes of historical and political discourses.

This research endeavours at decoding correlation of event-reporting tools and actual events (linguistic authenticity – factual authenticity). In case of factoids, authenticity represented by linguistic and extra-linguistic means determines ultimate success of a final product – text, film, multimedia.

In “Strangers on a Bridge” (Donovam, 1964), the lead prosecutor in the Nuremburg Trials offers a clear-eyed and fast-based memoir that is part procedural drama, part dark character study and reads like a noirish espionage thriller. From the first interview with Abel to the exchange on the bridge in Berlin and featuring unseen photographs of Donovan and Abel as well as trial notes and sketches drawn from Abel’s prison cell—here is an important historical narrative that is as fascinating as it is exciting.

In the early morning of February 10, 1962, James B. Donovan began his walk toward the center of the Glienicke Bridge, the famous “Bridge of Spies” which then linked West Berlin to East. With him, walked Rudolf Ivanovich Abel, master spy and for years the chief of Soviet espionage in the United States. Approaching them from the other side, under equally heavy guard, was Francis Gary Powers, the American U-2 spy plane pilot famously shot down by the Soviets, whose exchange for Abel Donovan had negotiated. These were the strangers on a bridge, men of East and West, representatives of two opposed worlds meeting in a moment of high drama.

Berlin (Rory MacLean, 2014), is a city of fragments and ghosts, a laboratory of ideas, the front of both the brightest and darkest designs of history's bloody century. The once arrogant capital of Europe was devastated by Allied bombs, divided by the Wall, then reunited and reborn as one of the creative centers of the world. Today it resonates with the echo of lives lived, dreams realized, and evils executed with shocking intensity. Berlin knows a lot of people and among them - the American spy from the Midwest whose activities impacted the course of the Cold War.

A Central Intelligence Agency Officer, known as America’s James Bond. Harvey's CIA career is marked with such outstanding and notorious cases as Kim Philby’s case, “Executive Action”, Operation Mongoose. From 1952 to 1960 Harvey was posted to

West Berlin as Chief of Base, where he led the operation that built an underground tunnel to the Soviet sector, to spy on their communication channels (Rory MacLean, 2014).

The final shooting script was writtem by Matt Charman and Ethan Coen & Joel Coen (Matt Charman and Ethan Coen & Joel Coen, 2014).

True story of the cold war is a 2010 nonfiction book by Giles Whittell “Bridge of Spies” (Whittel, 2010). The book documents prisoner exchanges between the Unites States and the Soviet Union of their spies during the Cold War. Giles Whittell is an English author and journalist. Both the Whittell book and the film are based on the same events, though the book focuses on three prisoners that are part of the exchange process, where the film focuses on Donovan himself.

The concept of authenticity has received a lot of attention from numerous scientific perspectives. In the vast philosophical literature, the issue of authenticity is often treated from a binary and static viewpoint, usually by comparing ‘the original’ to ‘the copy’ in terms of mimetic features, that is, by asking whether an interpretation sticks to the author’s intentions or whether or not it is true to the original historical, social or cultural context (Kant, 2017).

One may distuguish between factual authenticity and linguistic autehetiscity.

Talking about factual authenticity represented by the given literary and multimedia material, we may ask the following questions:

- What led to the capture of Soviet spy Rudolf Abel?
- Was James B. Donovan really hesitant to defend Rudolf Abel?
- Why did the Brooklyn Bar Association select James Donovan to defend Rudolf Abel?
- Did James B. Donovan really urge the judge not to give Rudolf Abel the death penalty because Abel could be traded in the future?
- Did someone really shoot out the windows of Donovan's home?
- How long was U-2 pilot Francis Gary Powers held captive after he was shot down?
- What were the details of the controversy surrounding the U-2

spy plane incident?

- How did James Donovan end up in charge of negotiating the Powers-Abel exchange?

- Did the real James B. Donovan really witness escapees being shot as they tried to scale the Berlin Wall?

- Did James Donovan really cross through the Berlin Wall alone?

- Did a gang of youths really steal Donovan's overcoat?

- Is the Schischkin character that Donovan negotiates with based on a real person?

- On what charges was American Student Frederic Pryor being held by the East Germans?

All this leads us to the definition of the following concepts: fact, factoid, factlet.

- A fact is something that has really occurred or is actually the case.

- The term "factoid" can in common usage mean either a false or spurious statement presented as a fact, as well as a true, if brief or trivial item of news or information. The term was coined originally in 1973 as a neologism by American writer Norman Mailer to mean a "piece of information that becomes accepted as a fact even though it's not actually true, or an invented fact believed to be true because it appears in print." Since its creation in 1973, the term has evolved from its original meaning, in common usage, and has assumed other meanings, particularly being used to describe a brief or trivial item of news or information. So it is a factoid that "factoid" means something that is true.

- Factlet may be used to designate a small or trivial bit of information that is nonetheless true or accurate.

Linguistic authenticity implies decoding correlation of event-reporting tools and actual events (linguistic authenticity – factual authenticity); development of the concept of point of reference; localization; authenticity is the result of the disappearance of numerous taboo concepts in language and life.

In case of factoids, which are becoming very popular, authenticity represented by linguistic and extra-linguistic means determines ultimate success of a final product – text, film, multimedia.

References

- Blommaert, Jan (2007). *Sociolinguistics and discourse analysis: Orders of indexicality and indexicality and polycentricity*. Journal of Multicultural Discourses 2(2), 115–130.
- Charman, M., Coen, E., Coen J. (2014) *Bridge of Spies. Final Shooting Script*. 12.17.14. Retrieved from: <http://www.sellingyourscreenplay.com/wp-content/uploads/screenplay/scripts/Bridge-of-Spies.pdf>
- Dallek, R. *An Unfinished Life: John F. Kennedy, 1917-1963* (2004). Back Bay Books. 848 p.
- Donovan, J., Matthews, J. (1964) *Strangers on a Bridge: The Case of Colonel Abel and Francis Gary Powers*. Scribner. 574 p.
- Giles Whittell. (2010) *Bridge of Spies*. Siman & Shuster UK Ltd. A CBC Company. 274 p.
- Kant, Immanuel, Retrieved from: <https://philosophy.stackexchange.com/questions/39313/immanuel-kant-on-authenticity>
- Rory MacLean. *Berlin: Portrait of a City through the Centuries* (2014)
- Véronique Lacoste, Jakob Leimgruber and Thiemo Breyer. Authenticity: A view from Inside and Outside Sociolinguistics. Retrived from: <https://doi.org/10.1515/9783110347012.1>

***ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

***HIGHER EDUCATION IN UKRAINE:
CHALLENGES AND PROSPECTS***

**ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ОСІТИ: СУТНІСНІ МОМЕНТИ**

Г. В. Гайович

*Інститут державного управління та наукових досліджень з
цивільного захисту*

Створення сучасного інформаційно-освітнього середовища (ІОС) є одним з пріоритетних завдань сучасних закладів освіти. Створення ІОС може допомогти усім задіяним учасникам процесу успішно адаптуватися до сучасних змін у сфері освіти, зокрема й до навчання в умовах викликів всесвітньої пандемії. Водночас, «Вирішення загальних проблем створення віртуального простору, у тому числі освітнього, невіддільне від вирішення проблем інформатизації системи освіти, яка з одного боку відображає досягнутий рівень науково-технічного і соціально-економічного розвитку суспільства і залежить від нього, а з іншого – суттєво його обумовлює» [1]. Однією з особливостей сучасної освіти є неочікувано швидкий перехід до цифрових інструментів навчання. Тож викладачі та студенти (слухачі) зіткнулися з певними проблемами. Причин цих проблем є багато, одна з найважливіших полягає в тому, що на цей час майже повністю відсутня попередня підготовка для вироблення навичок як викладання, так і навчання в Інтернет-форматі [5]. Зазначене обумовлює актуальність та важливість теми. Вважаємо, що сьогодні вкрай потрібними є дослідження та обговорення передового досвіду з питань, пов'язаних зі створенням ІОС в конкретному закладі освіти, зокрема питань щодо його змісту, складових, інструментів запровадження, шляхів залучення педагогів до його створення, а студентів (слухачів) до роботи в ньому тощо. Це потрібно, насамперед, для підтримки освітян, які будуть створювати ресурси, що дозволять залучати студентів (слухачів) до спільної навчальної діяльності та досліджень. Важливою складовою цього процесу є врахування рівня володіння інформаційно-комунікативними технологіями (ІКТ) як розробників, так і користувачів такого середовища, а також технічних та фінансових можливостей закладу вищої освіти (ЗВО).

Що стосується самого поняття «інформаційно-освітнє середовище», то тут варто зазначити, що на цей час в науці немає єдиного його визначення. Можливо це пов'язано з різними підходами та модифікаціями освітніх середовищ. Так, наприклад, науковці досліджують віртуальні освітні середовища, інтегровані і розподілені освітні середовища тощо. Усе ж, саме розглядуване нами поняття останнім часом користується найбільшою популярністю [4]. Скористаємося визначеннями цього терміну, наведеними у сучасних дослідженнях. У посібнику «Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів» знаходимо таке визначення: «під інформаційно-освітнім середовищем ... потрібно розуміти цілеспрямовано побудовану інноваційну педагогічну систему в освітній діяльності ..., створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно-орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного навчально-виховного процесу до умов інформаційного суспільства» [2; с. 10]. Цікавий аналіз визначень ІОС зроблено С. Цимбал-Слатвінською. Дослідниця робить висновок, «що науковці розуміють його (ІОС – Г.Гайович) як сукупність різних підсистем: інформаційних, технічних та навчально-методичних, які забезпечують освітній процес (наявність системи засобів «спілкування» з загальнолюдською культурою, наявність системи самостійних робіт щодо роботи з інформацією), а також учасників освітнього процесу (наявність інтенсивних зв'язків між учасниками навчального процесу). В основі механізму саморегулювання навчального процесу в середовищі лежить прямий і зворотний зв'язок у системі «викладач – інформаційно-освітнє середовище – студент» [3].

Виходячи з наведених та інших дефініцій, які ми зустріли в опрацьованих нами наукових джерелах, можемо говорити, що ІОС це інноваційна система, яка має в своїй структурі багато складових. Тож, під час створення такого середовища, на нього може покладатися багато завдань, які, насамперед, будуть корелювати з завданнями конкретного суб'єкта сфери освіти. Усе ж, серед основних завдань ІОС, незалежно від конкретних

умов і причин його створення та впровадження, виокремлюємо два, зокрема: 1) створення комфортної системи комунікації між викладачами та студентами певного освітнього закладу; 2) організація доступної навчальної платформи, на якій викладачі зможуть розміщувати необхідну навчальну інформацію та контролювати її опрацювання й засвоєння студентами, що, зі свого боку, матимуть необмежений часом та простором доступ до неї. Звичайно, окрім цих, є й інші завдання, які варто обговорювати під час створення ІОС в ЗВО, та це вже тема наступних розвідок.

Отже, у цьому дослідженні ми зацентували увагу на актуальності теми. Опрацьовані джерела та практичний досвід дозволяють резюмувати, що створення ІОС в ЗВО є важливим кроком, який допоможе адаптуватися до змін. З іншого боку, під час створення ІОС важливо враховувати його якісні показники, адже від різноманітності та нестандартності ІОС багато в чому залежать можливості та ефективність навчального процесу конкретного ЗВО, зокрема й можливості врахування індивідуальних потреб кожного студента, його інтересів, особистого досвіду, знань, умінь та навичок.

Література

1. Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі: монографія / М.Л. Смульсон, Ю.М.Лотоцька, М.М.Назар, П.П.Дітюк, І.Г.Коваленко Кобилянська [та ін.] ; за ред. М. Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2015. – 221 с.
2. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник / Карташова Л. А., Юрженко, В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В., Гуменна Л. С., Зуєва А. Б., Шупік І. М., Ростока М. Л., Шевченко В. Л. За наук. ред. Лузана П. Г. Київ: ІПТО НАПН, 2017. 124 с.
3. Цимбал-Слатвінська С. Поняття «інформаційно-освітнє середовище» в аспекті професійної підготовки майбутніх логопедів. Всесвітня наука. 2019. 3 (8(48), С. 9–16.
4. Яновський А. Інформаційно-освітнє середовище в умовах дистанційного навчання. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». 2019 Том 4. № 30. С. 310–315.

5. Suparna Chatterjee. A primer for transitioning to online science labs: “Identifying potential types of guidance for supporting student inquiry when using virtual and remote labs in science”. Education Tech Research Dev. 2021. 69. P: 249–253.

DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS IN A NEW ENVIRONMENT

Viktoriia Hubkina

Dnipro University of Technology

Nowadays, critical thinking plays a significant role in the educational process and the task of developing critical thinking skills to be used in a real world for problem solving and making decisions is quite crucial. A definition of critical thinking can be found in a great variety of scientific articles and books dealing with this issue. According to Mayer (1986), critical thinking involves the development and growth of thoughts, analysis, questioning, and reflecting on realities and experiences and applying them to problem solving. Brookfield (2012) defines critical thinking as a survival ability which helps facilitate peoples’ paths through their lives.

The idea of establishing a framework to categorize critical thinking educational goals and objectives into a hierarchical framework based on a level of critical thinking was developed by Benjamin Bloom. The proposed model was titled as Bloom’s Taxonomy model (Bloom et al., 1956) and comprised six levels of difficulty and complexity of intellectual or cognitive skills starting from lower-order to higher-order of the learning domain: knowledge, comprehension, application, analysis, synthesis, and evaluation. According to this, all steps should be carried out in a recommended order to develop and master critical thinking skills.

Over the years the research on critical thinking has been in progress and some advancement providing explanation and validation of above-mentioned stages have been proposed. For example, Anderson and Krathwohl (2001) made some changes in the model where knowledge was replaced by remembering, synthesis by

evaluating, and evaluation by creating. Some other scholars (Duron et al., 2006; Živkovic, 2016) adjusted Bloom's taxonomy framework to the realities of the 21st century and developed some techniques and classroom activities to advance critical thinking. It was pointed out that these skills could be acquired not only from lectures, workshops, and formative assessment, but a detailed instructional assistance during the whole educational process is greatly required as well.

To keep students' motivation and active engagement into the learning process in terms of developing critical thinking, a variety of approaches can be applied, and great emphasis is given to self-learning and collaborative activities. Different role games, interactive case studies, project works, class discussions, and debates play an important role in eliminating or narrowing a gap between theoretical and practical studies. Such kind of activities provides possibilities to identify and structure a problem, put up appropriate questions, choose required analytical technique, find necessary information that could be interpreted and analyzed. Further it is followed by evaluating obtained results, identifying assumptions, making comments, giving explanations, and reaching substantiated conclusions.

Another form of developing critical thinking can be various written assignments dealing with the topics relevant to students' needs and interests. Much of the research work is recommended to carry out independently as an individual task where the purpose of the assignment must be clearly set up and necessary instructions should be provided. Unfortunately, the main problem of most assignments is their isolated and unreal attributes. Therefore, the first stage of developing critical thinking skills should start from practical appliance of a concept before moving on to the descriptive phase. A useful approach is putting forward a real problem that can be solved by students based on their own background and applying practical knowledge obtained and interpreted after completing a theoretical part of studies. While carrying out the project work and fulfilling various assignments critical thinking can be enhanced through such skills as reading, writing, listening, speaking and stimulates the developing of certain soft skills being very important for new educational environment as team working, decision making and problem solving.

It should be added that development of new information technologies has greatly changed the way of delivering, obtaining, interpreting, and integrating new knowledge.

Appropriate use of IT in education considerably increases students' self-confidence, motivation, interest and provides a lot of possibilities for academic mobility and collaborative work. Critical thinking can be identified as a tool that enables students to be responsible for such processes as learning, thinking, obtaining results, and creating their products and by doing research on the Internet they increase their skills and abilities in communication and creativity. Synchronous and asynchronous discussions and forums, Web 2.00 tools, virtual learning environments, social networks, simulations, blogging, wikis and video presentations or podcasts posted on the Internet are the most commonly used types of online education learning. According to MacKnight (2000), this technology provides an opportunity to closely monitor students' learning and critical thinking through cooperation, reflection, discussion, interaction, peer tutoring, and it increases participation and cooperation in the learning processes.

Teaching students to think critically is a demanding issue and does not mean only provision of theories, facts, and approaches. It is time-consuming and requiring a good knowledge of different aspects in pedagogy and psychology, as well as good command of soft and technical skills.

References

1. Anderson, L.W., & D. Krathwohl. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: a Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: NY: Longman.
2. Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., & Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York, NY: David McKay Co Inc.
3. Brookfield, S.D. (2012). *Teaching for Critical Thinking, Tools and Techniques to Help Students Question Their Questions*. San Francisco, CA: A Wiley Imprint. Jossey-Bass.
4. Duron, R., Limbach, B. & Waugh, W. (2006). Critical Thinking Framework for any Discipline. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 17(2), 160–166.
5. Zapalska, A., Nowduri S., Imbriale P., Wroblewski B., Glinski M.

A Framework for Critical Thinking Skills Development Across Business Curriculum Using the 21st Century Bloom's Taxonomy. Interdisciplinary Education and Psychology. 2018; 2(2):2.

6. MacKnight, C. B. (2000). Teaching Critical Thinking Through Online Discussions. EDUCAUSE Quarterly, 23(4), 38–41.

7. Mayer, J. (1986). Teaching Critical Awareness in an Introductory Course. Teaching Sociology, 14, 249–256.

ПРО ПОЧАТОК НООЕРИ В ОСВІТІ І НАУКАХ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

К. В. Корсак

Київський медичний університет

Ю. К. Корсак

Інститут вищої освіти НАПН України

А. К. Похресник

Київський технікум електронних приладів

Ці тези створені для участі у третій секції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи» професійно-мовної онлайн-конференції 18 листопада в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка з двома цілями: 1) повідомити про початок грандіозного за своїми світоглядними, економічними, культурними і мовними наслідками процесу заміни сучасних виробництв екобезпечними ноотехнологіями та прискоренням вступу людства у нооеру; 2) запропонувати керівництву Університету і всьому його колективу виявити сміливість розпочати ноодуховлення всього людства створенням принаймні однієї структури з «ноо» у назві (найактуальнішим ми вважаємо «Інститут нооісторії КНУ імені Тараса Шевченка»).

Розпочнемо з констатації того, що рятівні для людства і біосфери екологічно ідеальні **«ноотехнології»** чи **«ноосферні технології»** (для англomовної аудиторії пропонуємо складнішу семантичну формулу **«wisetechnology ≡ nootechnology ≡ mudrotekhnologii (ukr)»**) розпочали народжуватися у процесі

кадрового і фінансового розширення нанодосліджень, розпочинаючи з 2000 року. Спершу ми помітили дві, в 2010 році їх стало чотири й ми спершу запропонували термін «ноотехнології» [1], а потім —порятунок людства [2], До пандемії їх стало 8 чи 9, а от зараз «ми втратили лік», бо нові з'являються мало не щотижня. Загалом їх уже точно більше 40.

Коли ми усім говорили, писали і зрідка публікували (відмови були майже постійними), що ноотехнології надають людям потрібне і одночасно лікують біосферу від індустріальних та інших пошкоджень, нам банально не вірили, адже на той момент світ заповонила інформація з відомої «трилогії про майбутнє» [3]. Вона не тільки містила докази обов'язковості надходження повного колапсу після 2050 р., але й між рядками радила готуватися до останньої битви за рештки ресурсів. Найповніша оцінка наших ноопропозицій, що була висловлена публічно на міжнародній конференції, була такою: *«Не треба навішувати локшину, адже неможливо виготовити навіть окуляри без пошкодження довкілля»* (автор цієї фрази заслужив таку безмежну шану від нас і всіх українців, що ми зашифруємо його як «пан Х»). Його правда полягала у тому, що це дійсно неможливо на основі індустріальних засобів і процесів, а наша — у тому, що ноотехнології є природними процесами, які люди мудро скерували і собі на користь, і на здоров'я біосфери.

Коли наші студенти просять вказати найвпливовішу з 40, ми утримуємося від реклами ноотехнології №2 з 2000-го року, бо це небезпечно. Пораду «сидіти тихо і мовчати» відповідальний автор тез отримав у 2009 р. у часи «свинячого грипу», адже створені на основі цієї ноотехнології ідеальні антивірусні маски не тільки надфективні і феноменально дешеві, вони ще й відзначаються мало не безмежним терміном придатності, опірністю до прання і т.д. Ми помітили дві спроби науковців узятися за ці маски на основі явища нанофотокаталізації, але їм «Хтось» швидко і переконливо пояснив помилковість цих дій.

Прикро, але ноотехнологія №2 мало чим допомагає людям, а от новенька з назвою «протеїн Фу» не тільки не страждає від заборон, а вже отримала приблизно півмільярда доларів США

на перемогу над «рослинним веганським м'ясом» на американському ринку. Ми радіємо цьому, адже серед інвесторів багатії світу №1, №2, №3 і т.д., але серйозно розчаровані не стільки відсутністю слова «ноотехнології», скільки небажанням поширювати цю ідеальну штуку в усі житлові приміщення планети, включаючи хижки з паличок і очерету в найбідніших кінцях світу, де й зараз люди страждають від голоду.

Протеїн Фу означає заміну шампінйонів на гейзерні мікрогрибки *Fusarium strain flavolapis*, які в довільних побутових умовах за 3-4 доби перетворюють будь-який «органічний субстрат» в якісний білковий мікрофарш з практично будь-якого первинного біопродукту [4]. Він містить усі необхідні білки, вітаміни, ліпіди, багато мікроелементів і т.д. На відміну від шампінйонів, готовий до негайного споживання. Очевидно, що термічною чи іншою обробкою мікрофарш можна трансформувати у десятки інших білкових виробів, на чому й концентрується молодий американський стартап Nature's Fynd (https://en.wikipedia.org/wiki/Nature%27s_Fynd), в який у ролі інвесторів і похалися мало не всі американські мільярдери.

Ми з дуже великою надією сподіваємося на те, що Nature's Fynd чи інша «фірма» відмовиться від накопичення грошей. Вона повинна зробити перший крок до знищення голоду на усій планеті поширенням чудо-грибків. Одночасно це означатиме початок повної ліквідації всього індустріального тваринництва й багатьох інших страшних для біосфери явищ. Нагадаємо, що в 1925 році геніальний нащадок запорізьких козаків В.І. Вернадський так сформулював Завдання №1 для усіх нас: ***для уникнення загибелі людство повинне навчитися виробляти собі їжу без пошкодження біосфери*** [5]. Очевидно, що протеїн Фу й подібні процеси для отримання фуа-гра, різноманітних желе і багатьох інших харчових продуктів є успішним стартом до виконання поради В.І. Вернадського. Ми для всього цього та іншого можемо запропонувати новий науковий термін — ***одомашнення найпростіших***. Йдеться про такі генетичні їх поліпшення, що їх існування 80-90% буде скероване на служіння людям [6].

Та нам час повернутися до глобальних процесів і

запропонувати читачам і керівництву КНУ імені Тараса Шевченка максимально повне і точне передбачення майбутнього на тривалий термін — десятки (якщо не сотні) років. Для надання цієї інформації ми створили рис. 1, який стисло знайомить з усіма головними етапами еволюції людства — від взаємополювання на собі подібних аж до досягнення становища Володаря Землі зі збереженням звички до знищення «поганих інших» з використанням нескінченної кількості засобів. Обсяг цих атавістичних дій незначний, а тому чисельність землян зростає щосекунди на дві-три особи. Очевидно, що в цих умовах єдина наша реальна надія полягає не в закликах лідерів ООН, G7, G20 і т.д., а в активності приблизно 9-10 мільйонів науковців, технологів і конструкторів PhD-рівня. Саме вони розпочали розвивати ноонауки і винаходити рятівні ноотехнології.

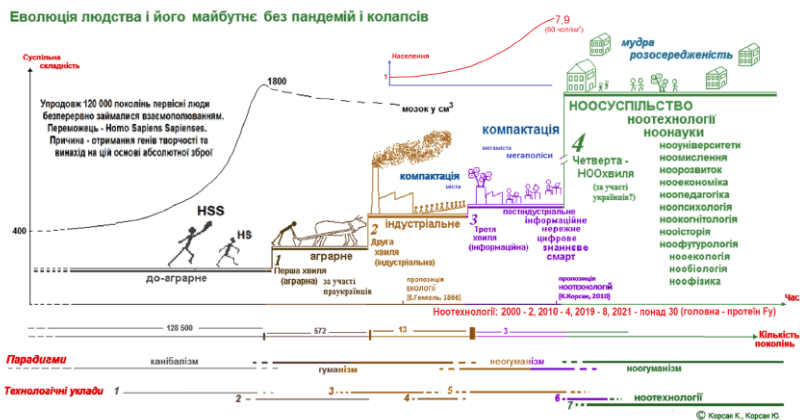

Рис. 1. Схема чотирьох хвиль цивілізаційної еволюції людства

Ми дуже сподіваємося що читачі проаналізують всі слова, позначки і графіки на рис. 1 й цілковито переконуються в тому, що для сфери майбутньої діяльності всієї вищої освіти, педагогів і науковців настає нооепоха, точніше, перехідний період від сьогодення до побудови ноосфери як простору ноосимбіозу людства і всього довкілля. Гальмом для ноопрогресу буде не тільки опір вкладників трильйонів доларів у роботи й старі деструктивні технології, об'єднані словами «Індустрія 4.0», але й цілковито негативне ставлення на Заході

до понять «*ноосфера*» і «*ноотехнології*». Утримуючись від пояснень виникнення цього ментального збочення (а на Заході цілком помітний десяток інших), радимо якомога частіше замінювати «поо» на «wise» і наводити конкретні приклади нових ідеальних та екобезпечних процесів (як у статті [7]).

Серед найбільш перспективних для КНУ імені Тараса Шевченка напрямів розвитку ми бачимо започаткування внутрішніми засобами Інституту нооісторії, де друге слово означає усе більшу й більшу сукупність точних ізотопних та інших вимірів віку артефактів разом з генетичним дешифруванням їх біологічної складової. Окремі фрагменти нооісторії вже існують (археометрія, палеогенетика та ін.), але можна досягти більшого об'єднання з іншими ноонауками. Існує дуже багато нооісторичних фактів щодо провідної ролі наших віддалених пращурів у здійсненні «першого одуховлення світу», започаткування Трипілья і величезної економічної зони Великого Трипілья (ВТ), ініціації цікавості багатьох народів до досягнень ВТ і скерування на наші терени безлічі гінців. Вони вивчали у нас нові слова (теги) з конярства, гірництва, ковальства, металургії та світу духовності і моралі, переносили їх до себе і за сотні років існування ВТ сформували всю індоєвропейську сім'ю мов і відповідну культуру [8].

А нині розпочалося і прискорюється нооодуховлення світу через розвиток ноонаук і створення ноотехнологій (225 ноопонять містить «Нооглосарій-2» [9], на який отримані авторські свідоцтва). Рідний університет має стати «ноо» №1 у всьому світі й переконати лідерів України, що їх плани концентрації ресурсів для виконання вимог Давосу-2021 з побудови Індустрії 4.0 — рекордно велика і непоправна стратегічна помилка.

Україні потрібні ноостратегія і ноорозвиток.

Література

1. Korsak, K.V. (2011). Nooeconomics (4th wave) — the path of sustainable development of mankind in the XXI century. *Ekonomist – Economist*, 1, 20-23. (in Ukrainian)
2. Korsak, K.V. (2015). 21st Century Noofuturology: Conditions for Saving the Homo Sapiens Sapienses Population. *RELGA*, 1(289). URL:

<http://www.relga.ru/Environ/>

WebObjects/tgu-

www.woa/wa/Main?searchPattern=Hoocf>yTypoAorH

H8F&textid=4061&levell=main&level2=articles. (in Russian)

3. Dennis Meadows, Donella Meadows, Jorgen Randers. *Limits to Growth*. – M.: MSU, 1991; *Beyond Limits to Growth*. – M.: Progress, 1994; *Limits to Growth. The 30-Year Update*. – M.: IKC “Academkniga”, 2008 (in Russian)

4. Belchikova, E. (2020). *Next year meat from Yellowstone microbes will appear on the market* (URL: <https://www.popmech.ru/science/news-658833-v-sleduyushchem-godu-na-rynke-poyavitsya-myaso-iz-mikrobov-yellowstona/>) 10-02-2021 (in Russian)

5. Vernadsky W. (1925). L'autotrophie de l'humanite // *Revue generale des sciences*. 1925. No. 17/18. Pp. 495–502 (<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k171004/f500.item.zoom>).

6. Koch, M. et al. (2020). Koch, M., Bruckmoser, J., Scholl, J. et al. Maximizing PHB content in *Synechocystis* sp. PCC 6803: a new metabolic engineering strategy based on the regulator PirC. *Microb Cell Fact* 19, 231 (2020). (URL: <https://doi.org/10.1186/s12934-020-01491-1>)

7. Korsak K., Kiryk T., Pokhresnyk A., Korsak Y. et. Al/ (2021). About the Leadership of Ukraine in the Performance of Human Nootestament V.I. Vernadsky on the Basis Nootechologies and Noosciences. *International scientific journal «Grail of Science»*, №8 (September, 2021). Pp. 319-333 (URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/14835/13514>) (in Ukrainian)

8. Korsak, K. V., & Liashenko, L. M. (2019). A new cloudtag theory of explanation of the indo-european languages commonality and cultures. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 75, 65-78. (URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/gvzdia_75_5.pdf)

9. Korsak, K.V., & Korsak, Yu.K. (2019). Noohlosariy-2 — noonauky dlya maybutn'oho bez kolapsiv [Nooglossary-2 is a noosciences for the future without collapse]. *Vyshcha shkola — Higher School*, 2, 31-53 [in Ukrainian]

НООНАУКИ І МІФ ПРО ТОТОЖНІСТЬ УКРАЇНЦІВ І РОСІЯН

Л. М. Ляшенко, Н. В. Соловей

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Розпад імперій завжди мав наслідком мовні та інші колізії, що ще раз доводять 30 років незалежності України. Росія примушує Україну до нової Переяславської угоди і поширила міф про приналежність сучасних українців і росіян до одного народу. Помилковість цього твердження можна довести на основі досягнень археометрії, палеогенетики й інших молодих сучасних наук. Ми використає цю інформацію у формі схеми руху народів після появи культури Трипілля-Кукутені й відновимо справжню історію українців, яка практично удесятеро триваліша від російської. Валдайські великороси (московіти) — результат поєднання чоловічих слобожанських генів з місцевими жіночими, а тому генетично вони є окремим від українців народом.

У своєму спілкуванні зі студентами провідного в Україні Київського національного університету імені Тараса Шевченка ми маємо потребу в наукових запереченнях теорії В. Путіна, які були б переконливішими від слів українських політологів і частини істориків, що охоплюють період від Київської Русі до наших днів. Разом з професором К.В. Корсаком ми провели незалежні дослідження, звернувшись до найновіших вимірів і відкриттів фахівців з археометрії, палеогенетики та інших подібних молодих наук, які вивчають долітописні часи (ми пропонуємо термін «*нооісторія*»). Про це мало пишуть в Україні, тому своє дослідження ми вважаємо актуальним.

Розпочнемо виклад з нагадування про те, що науковці-поліглоти вже давно використовували свої унікальні знання для встановлення відмінностей і подібностей мов різних народів. З відомих нам своїми досягненнями українських філологів-поліглотів ми віддаємо першість безприкладно важливим творам-узагальненням професора-мовознавця КНУ імені Тараса Шевченка К.М. Тищенка, зокрема, популярній в україномовному Інтернеті статті «Правда про походження

української мови» [1; 2], Загалом же К.М. Тищенко неодноразово вказував на те, що російська мова є аномальною, але не наводив можливих пояснень причин цього.

Спробуємо пояснити відмінність російської мови від усіх інших слов'янських на основі спільних з проф. К.В. Корсаком досліджень. Для цього дуже зручно використати найновіший варіант створеної ним на основі десятків джерел на різних мовах схеми головних соціальних і природних подій на просторах Європи, Середземномор'я і Близького Сходу (рис. 1). Частина інформації має вік 30-40 років (з книги [3]), але є й дуже нове — стрілки №8, що ведуть зі степів України на північну межу давніх грецьких територій).

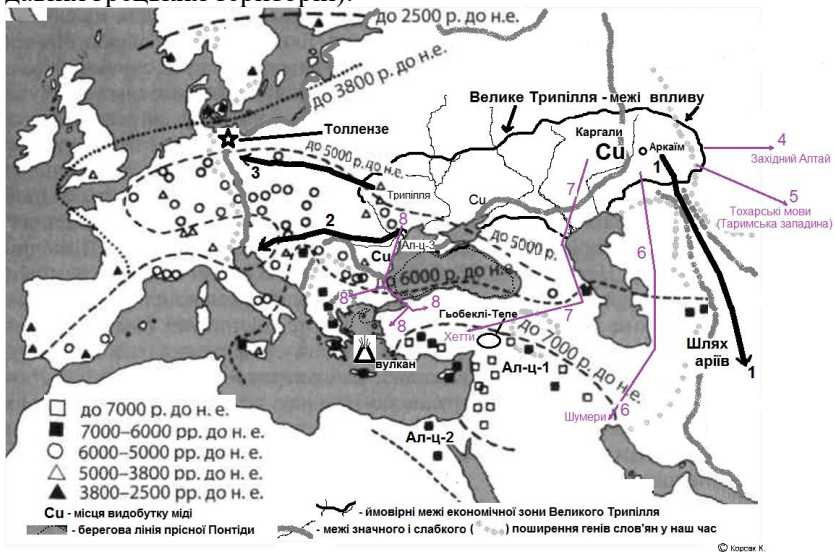

Рис. 1. Деталізована схема поширення землеробства і тваринництва з місця їх винайдення, виникнення Трипілля й економічної зони Великого Трипілля, її вплив через культурне запозичення і численні міграції (лінії 1-8)

Найважливішим для нас є та обставина, що рис. 1 містить підтверджену достатньо точними вимірами правдиву інформацію про головні події на охопленій території за період останніх 15 тисяч років, у яких неодноразово провідну в усіх аспектах участь взяли генетичні пращури українців. Великороси

долучилися до історичних подій набагато пізніше — приблизно тисячу років тому під впливом зміщення на північ чоловіків зі Слобожанщини. Такою є цілковито незаперечна правда про історичну роль українців і росіян.

Для максимальної інформативності використаємо дуже короткий виклад наявних фактів і стрілки для відтворення їх черговості: **мирне життя** в зоні Гебекле-Тепе, збір диких злаків і об'єднання шляхом спорудження календарів-обсерваторій → **винайдення** землеробства під впливом змін клімату, технологічні досягнення у рільництві та дрібному скотарстві в Північному Леванті → **рух** по узбережжю Понтіди, яка була прісним озером і вказана на рис. 2 пунктиром → **поселення** у дельтах кількох великих рік (ДДД — Дунай+Дністер+Дніпро) і формування алювіальної цивілізації (значок Ал-ц-3) → **переселення** землеробів аж у лісостепи унаслідок заповнення чаші Чорного моря солоною водою, що 7150 років тому назад розпочала просочуватися з півдня через вузесенький Босфор → **генетичне поєднання** з межі 5 000 р. до н.е чоловічими генами з мисливцями-аріями і формування відомого нам «українського Трипілля (Трипілля-1)» → **одомашнення коней** (степових тарпанів) аріями-трипільцями, **винайдення колеса** й організація гужового транспорту → **запозичення з Болгарії** технологій металургії міді та її більш цінних сплавів → **регрес рільництва**, піднесення скотарства з початком відмови від повної осілості → **занепад** Трипілля-1 і заміна його «**Великим Трипіллям - ВТ**» (виділено на рис.1), основною якою виявилася металургія і торгівля → **пращури розшукали зручні і практично невичерпні поклади руд міді** на півдні Уралу (Каргали) та півночі Казахстану → **гірництво і металургія**: видобуток, збагачення і ефективне виплавлення металу безпосередньо в житлових приміщеннях на основі використання березового вугілля без залучення втомливого штучного дуття → **торгівля і взаємообміни** (був також рух генів, але не першорядний) на сотні і тисячі кілометрів → **експансія**: це явище наші попередники-науковці назвали «розпад протоіндоевропейської мови», а ми обираємо термін «формування сім'ї індоевропейських мов» не через криваві завоювання, а через тегове поширення сотень слів (хмари

великотрипільських технологічних термінів-тегів) для опису рільництва, скотарства, конярства, гужового транспорту, гірництва, ливарної справи, ковальства, математики, геометрії і т.д. Представники безлічі племен прибували у Велике Трипілля й без примусу несли нові слова (теги) до себе. Перший наш опис хмарнотегової теорії появи сім'ї мов та індоєвропейської культури найбільш доступний через Інтернет [4].

Велике Трипілля зникло після катастрофічного вибуху вулкану Санторін в Егейському морі в 1628 році до н.е. Частина майбутніх українців лишилася удома на чорноземах, але більшість розбіглася по світу так, як вказують численні стрілки на рис. 1 (частина з них «стара» — ще за часів існування ВТ і до моменту його розпаду під ударами Природи).

А що ж росіяни і де вони були у момент вибуху вулкану? А їх не було і в проєкті, бо поштовхом до поширення слов'янських генів з лісостепів у північніші ліси став усе більший тиск зі сторони кочівників. Вони навчилися нападати хмарами, володіючи не одним конем, а кількома (корисні найбільше при вивезенні награбованого). Наші пращури з генами аріїв на півночі досягли Балтійського моря, а на меридіані Берліна після перемоги у Толлензе зупинили навалу «західних» і сформували відомий і звичний «слов'янський світ».

Нам час вказати тільки ті факти, що стосуються появи на Валдайській височині дивного людського конгломерату: чоловіки володіли однією мовою, а жінки — зовсім іншою. Корсак К.В. ще у 1972 р. за півгодини пояснив студентам-фізикам причини відсутності в російській мові слова «кохання» та інші великі сутнісні недоліки [5]. Студенти погодилися з тим, що спершу могла відбутися невдала спроба слобожан (Чернігів і Новгород-Сіверський) примусити ділитися з ними Київ та інших збиральників мита з торгівців на магістралі «з варяг у греки». Рятуючи своє життя, чоловіки-слобожани втекли на Валдайську височину, знищили всю чоловічу частину ріденького місцевого населення й одразу стали плодити майбутніх великоросів згідно загальновідомої стародавньої народної російської моделі ставлення чоловіків до жінок. РАН генетичними вимірами 2002-2005 років засвідчила, що на захід від Вязьми всі гени слов'янські; європейський центр РФ має чоловічі гени слов'ян-

слобожан, а жіночі — від «угро-фінів»; а от за Волгою автохтонних російських генів немає узагалі. Це радикально не сподобалось В. Путіну, а тому він заборонив публікації у ЗМІ і вказана генетична інформація дуже рідко є навіть у спеціалізованих журналах.

Ці та інші новітні факти незаперечно пояснюють історичну роль і українців, і росіян. Сусіди можуть вихвалитися тільки гігантською завойованою холодною та непривітною територією, і, фактично, нічим більше.

Література

1. Tyshchenko, K.M. (2012). The truth about the origin of the Ukrainian language. *Special issue of "Ukrainian Week"*, №2, 4.X.2012 (Url: http://i.tyzhden.ua/content/photoalbum/2012/10_12/04/tyshenko/tyshenko.pdf) [in Ukrainian].
2. Tyshchenko, K.M. (2013). The truth about the origin of Ukrainians. *Ukrainian Week*, №16, 19.IV.2013 (Url: <http://i.tyzhden.ua/content/photoalbum/2013/november/13/tyshenko.pdf>) [in Ukrainian].
3. Diamond, J.M. (1997). *Guns, Germs, and Steel: The Fates of Human Societies*, W.W. Norton & Co.
4. Korsak, K.V., & Lyashenko, L.N. (2017). The hypothesis of the phenomenon of origin and distribution on the planet of the Indo-European family of languages. *RELGA*. — *RELGA*, 3(321) (Url: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=4921&level1=main&level2=articles>). _____ [in Russian].
5. Korsak, K.V. (2015). "Ukrainian idea - XXI" — the spiritual basis of the Fatherland. *Svitogliad — Worldview*. №2. 38-45 [in Ukrainian].

**ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНА
МОВНОКОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ
УПРАВЛІНЦІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

О. В. Павленко

*Національний технічний університет України “Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”*

Суспільні й економічні перетворення в Україні, курс на проведення масштабних інституціональних і структурних реформ, а також динаміка розвитку політико-правових відносин держави з іншими країнами світу настійно висувають нові вимоги до професійної підготовки публічних управлінців нового покоління.

Реформування Україною системи державного управління, підписання фінансової угоди між Урядом України та Європейською Комісією, що передбачає підтримку України в реалізації Стратегії реформування державного управління в межах програми ЄС «Підтримка комплексної реформи державного управління в Україні» та інших міжнародних договорів вимагає підготовки нового покоління публічних управлінців, які досконало володіють принаймні однією з офіційних мов Ради Європи [1]. Відповідно, забезпечення якості професійної підготовки публічних управлінців, з огляду на вихід в полікультурний простір, вимагає удосконалення системи підготовки в аспекті мовнокомунікативної підготовки в закладах вищої та післядипломної освіти.

Варто зазначити, що розглядаючи виклики професійно спрямованої мовнокомунікативної діяльності, окремо слід окреслити роль соціально-рольового статусу публічних управлінців, який в наш час існує в умовах трансформаційних процесів в системі державної служби. Ці процеси пов'язані, перш за все, із запровадженням принципово нових механізмів у публічному управлінні, розвитком і становленням кросс-культурного інформаційного суспільства й інтеграцією України у світовий та європейський освітній простір, основною мовою яких є англійська. За таких умов принципово важливого значення набувають професійні якості та компетентності

публічних управлінців відповідно до соціальної ролі та статусу.

Для забезпечення інтеграції індивіда до полікультурного середовища необхідно забезпечити не лише отримання статусної позиції, а й засвоєння індивідом певних соціальних ролей. Людина включається до полікультурного середовища шляхом виконання соціальних ролей, стає учасником у життєдіяльності ряду соціальних груп.

Соціальний статус публічного управлінця є професійним статусом, оскільки пов'язаний із професійним статусом особи, яка обіймає посаду в системі публічного управління та адміністрування і приймає відповідні управлінські рішення, несе відповідальність за них відповідно до чинного законодавства. Таким чином, соціально-рольовий статус публічного управлінця – це професійне становище індивіда у системі публічного управління, що детермінує його рольові дії відповідно до загальноприйнятих норм, нормативних документів та чинного законодавства [3].

Мовнокомунікативна діяльність у сфері публічного управління є однією з пріоритетних. Це означає, що представники всіх управлінських професій повинні, в першу чергу, відмінно володіти мовою, та іноземною мовою зокрема, вміти отримувати необхідну інформацію в процесі спілкування, якісно аналізувати та систематизувати її та передбачати можливі наслідки подолання проблем, змінювати параметри бесіди, знайти правильне пояснення фактам, обирати стратегії взаємодії зі співрозмовником в залежності від ситуації тощо. Перелічені уміння є першочерговими для представлення в змісті освітніх компонентів, які забезпечують навчання мовнокомунікативної діяльності публічних управлінців.

Дослідженнями Сизенко та Дьячковою (2021) визначено, що для мовлення публічних управлінців характерно поєднання елементів офіційно-ділового, публіцистичного, наукового і розмовного стилів. Така інтеграція передбачає комунікацію не лише в державно-управлінській сфері, а й в економічній, політичній, громадській тощо. Окрім того, ними здійснено дослідження розподілу стилів в залежності від категорії посади держслужбовця [2]. Така класифікація, яка базується на переліку посад державної служби та наведені вище стилі, а також

виділені ними комунікативні наміри даються змогу використовувати результати не лише для формування таблиць самооцінки комунікативних ситуацій за сферами спілкування публічних управлінців, а й наочно ілюструє як реалізується компетентнісний підхід до навчання публічних управлінців.

Професійно спрямована мовнокомунікативна діяльність публічного управлінця XXI століття вимагає нових умінь, висуваючи на перший план такі ключові уміння XXI століття як комунікація, командна робота, креативність та уміння мислити критично. Сучасний публічний управлінець повинен бути компетентний в обраній діяльності, не лише вміти встановлювати контакти з людьми, системно аналізувати та ідентифікувати проблемні ситуації, приймати рішення та управляти ризиками, враховуючи зовнішнє та внутрішнє ділове середовище, а й бути відповідальним, толерантним, емпатійним, ввічливим. Саме такий підхід до мовнокомунікативної підготовки публічних управлінців дозволить якісно готувати конкурентоспроможних фахівців.

Література

1. European Court of Human Rights. Council of Europe. (2016). *European Convention of Human Rights*. Retrieved September 26, 2021, from https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
2. Сизенко, А.С., Дьячкова, Я.О. (2021). Зміст і структура професійно спрямованої іншомовної компетентності як мети навчання: сфера публічного управління. *Інноваційна педагогіка*, 34(1), 102-108.
3. Черненко, Н.М. (2018). Соціально-рольовий статус публічних службовців. *Публічне управління і адміністрування в Україні*, 4, 78-81.

БІЛІНГВІЗМ ТА МУЛЬТИЛІНГВІЗМ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

О. П. Токменко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Багатомовність частіше всього породжена поліетнічністю, яка стає істотною ознакою сучасного суспільства, створюючи передумови для діалогу мов і культур. Мовний контакт відбувається передусім у свідомості двомовця/багатомовця, якого відомий французький лінгвіст Л. Мартіне свого часу назвав “полем бою різних мовних типів і мовленнєвих навичок, що конфліктують між собою, та постійним джерелом мовної інтерференції” (Мартіне, 1979).

Білінгвізм (або двомовність) – це практика поперемінного використання двох мов. Двомовності можна досягти двома шляхами, перший – природній, це коли засвоєння мови відбувається у процесі спілкування з носіями мови (прикладом може послужити ситуація української та російської мови в Україні), а інший – штучний, тут на допомогу приходять уроки іноземної мови у школі, на курсах, у вузі. Більшість дослідників білінгвізму вважають, що при двомовності не можна досягнути однакового рівня знань двох мов. Створення ж чистого білінгвізму потребує організації іншомовного оточення, що на практиці досягається нелегко. Двомовність (білінгвізм) – реальна соціально-мовна ситуація, сутність якої полягає у співіснуванні і взаємодії двох мов у межах одного мовного колективу. Людина, яка здатна використовувати в ситуаціях спілкування дві різні мовні системи, – двомовна (білінгв), а сукупність відповідних умінь – двомовність (білінгвізм).

Багатомовність – використання двох або більше мов, або окремим мовцем, або суспільством в цілому. У населенні світу багатомовні жителі переважають над одномовними. Такі явища, як глобалізація і соціальна відкритість сприяють поширенню багатомовності (McVaugh). Завдяки тому, що Інтернет багато в чому полегшив доступ до інформації, в тому числі на іноземних мовах, люди все частіше стикаються з іноземними мовами навіть без прямого контакту з їх носіями.

Рада Європи розрізняє поняття багатомовності і плюрилінгвізму. Зокрема, багатомовність стосується розмаїтості мов, представлених у тому чи іншому географічному регіоні, тоді як плюрилінгвізм – переліку мов, якими користується певна особа, серед них і такі, що часто визначають як «рідна мова», або «перша мова», та будь-які інші мови або їхні різновиди. Тому Європа є багатомовним суспільством, оскільки на її території існує багато мов.

В XIX столітті з зародженням європейських національних держав і зростанням імперіалізму побутувала думка, що розмовляти іншими, окрім національної, мовами – непатріотично. Так, зокрема, у Великій Британії та США вважалося, що виховання дітей на двох мовах шкідливе не тільки для їхнього здоров'я, але й для суспільства в цілому. Ідея про те, що двомовні діти плутатимуть мови, матимуть гірші інтелектуальні здібності, низьку самооцінку та проблеми з поведінкою, що двомовність призводить до розвитку роздвоєння особистості і шизофренії, – існувала практично до нещодавніх часів. Як результат, багато іммігрантів не розмовляли зі своїми дітьми рідною мовою. І це попри експеримент 1962 року, який показав, що двомовні діти мали помітно кращі результати як у вербальних, так і невербальних тестах на інтелект (Вінче, 2016).

Література

1. Вінче Г. Що відбувається у мозку білінгва? (2016) [Електронний ресурс].
Режим доступу : https://www.bbc.com/ukrainian/vert_fut/2016/08/160816_vert_fut_amazing_benefits_of_being_bilingual_vp
2. Мартин А. Предисловие // Вайнрайх У. Языковые контакты / Пер. с англ. Ю. Жлуктенко. К., 1979. С. 18.
3. McVaugh M. Why multilingual communication is important. Retrieved from : <http://multilingualism.org/multilingualism/the-importance-of-multilingualism>

**ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСКУСІЙНИХ ФОРМ ЗАНЯТЬ НА
УРОКАХ ІСТОРІЇ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ
ПАТРІОТИЗМУ УЧНІВ**

В. Б. Чернат

Луцька гімназія №4 імені Модеста Левицького

Враховуючи нові суспільно-політичні реалії в Україні після Революції гідності, обставини, пов'язані з російською агресією, усе більшої актуальності набуває виховання в молодого покоління на уроках історії почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо.

Успішність у вивченні історії, на моє глибоке переконання, полягає у вмінні використовувати набуті знання, поєднувати їх із навичками, а не лише запам'ятовувати все більше фактів. Вчителі історії повинні допомогти учням розвивати в собі вміння та навички для подальшого використання знань. Це у великій мірі залежить від того, які методи та прийоми ми використовуємо під час проведення уроків історії.

Саме навчальна дискусія посідає важливе місце під час проведення різних форм занять. Застосування дискусійних методів на уроках історії дає високі результати не тільки на рівні репродуктивного засвоєння, а й на аналітичному рівні.

Метод дискусії допомагає вирішити одне з найголовніших завдань школи – навчити учнів навчатися самостійно. Це означає – розвинути різні етапи мислення: узагальнення, аналіз, синтез, вміння визначати проблеми. Вимогам проблемного і творчо-пошукового навчання повністю відповідають можливості дискусійної моделі навчання.

Отож, наведу приклади використання різних видів дискусій на уроках історії. У ході проведення *дискусії-дослідження* **«Чому такими різними є спогади наших рідних про Другу світову війну?»** учні 11 класу відстоювали різні погляди щодо таких питань: «Члени ОУН, вояки УПА є героями чи зрадниками?», «Чи варто оцінювати україно - польські конфлікти після підписання угоди про переселення у 1944р.?». Дана модель навчання сприяла формуванню в учнів

патріотичних почуттів, навчила їх співпереживати разом із людьми з минулого, краще зрозуміти труднощі воєнної доби. Діяльність робочої групи під час обговорення та діяльність аудиторії - решти учнів класу є надзвичайно важливою в дискусії. Увага до опису щоденного життя рідних їм людей, враження від їх переживань, від болючих свідчень про ті роки від пересічних українців залишили в душах нащадків незабутній слід, пробудила в них патріотичні почуття. Як показують факти, страшні цифри статистики завжди шокують, а потім забуваються. Зате розглянувши долю конкретної людини, почувши величезну кількість їх особистих бід і страждають, учням стає легше опанувати цілий пласт історичних подій ХХ століття, вивчити його цілісно.

Щоб досконало знати історію, треба не губитися, коли трапляються відмінності, двозначність у зображенні подій чи проблем, а використовувати більше авторитетних джерел. Заслухавши історичну довідку та виступи учениць із зазначеного питання, я підвела учнів до висновку, що політика колишніх комуністичних урядів призвела до величезної кількості трагедій як українців, так і поляків. Багато хто з українців не можуть погодитися з ухвалою польського сейму, прийнятої у 2017 році про те, що 11 липня буде «Днем пам'яті жертв геноциду, вчиненого ОУН та УПА, внаслідок якого загинули понад 100 тисяч поляків». Важливо нагадати учням, що українці ніколи не воювали на чужій землі, вони воювали тільки за своє. Збройний захист власної землі не може бути геноцидом. Геноцид влаштовує державний апарат насилля, а українці тоді ще не мали своєї держави. ОУН-УПА не були численними на Волині і вбити за короткий час таку кількість людей фізично не могли. Саме такий висновок сприяє утвердженню патріотичних почуттів.

Даний вид дискусії перегукується з ***дискусією - презентацією***, в якій один учень виступає із власною чи від імені групи стислою промовою або тезами, після чого відповідає на перехресні запитання дискутантів. Потім відбувається загальна дискусія з приводу ідей та положень, які презентувалися ведучими учнями. Зрозуміло, що найбільш вагомими є підготовка виступів, виступ робочої групи,

обговорення та формулювання запитань в аудиторії та правильних висновків.

Проведення вищезгаданої дискусії подібне з проведенням **блочної дискусії**, в якій підготовлені учні подають певний матеріал (згідно з тем доповідей), і показують цей матеріал як зіткнення різних поглядів на проблеми. Членам групи надається право висловлювати власну точку зору з приводу проблем після кожної частини плану уроку.

На мою думку, участь учнів у дискусії розвиває аналітичне і критичне мислення. Вона є не тільки дуже цікавою, а й надзвичайно плідною з погляду результатів навчання. В ході цієї **ціннісної дискусії** учні залучаються до груп, відчувають групову належність, а це формує їх патріотичні почуття, комунікативну і дискусійну культуру.

Під час заключного етапу дискусії, коли групи проводять спільний пошук узгодженого рішення однієї для всіх проблем, яке знаходить своє відображення в загальному тексті, схемі, таблиці, тощо, то це є прикладом **дискусії - діалогу**. Увага диспутантів зосереджена на сильних моментах в позиції інших. Кінцевий варіант заключного тексту формулює спеціальна група експертів.

Як показали результати проведення дискусії на тему «**У чому полягала відмінність у наслідках Майдану 2004 та Євромайдану 2014?»**», учні не тільки розвинули навички спілкування з різними партнерами, обмінювалися інформацією, а й досягнули згоди, - навчилися вислухати опонента, навчилися бути лідером, суддею, експертом, доповідачем стверджуючої або заперечувальної сторони, навчилися швидко приймати динамічне рішення. Атмосфера суперництва протягом інтелектуальних змагань допомагала учням не тільки побачити себе, а й зрозуміти позицію оточуючих. На початку **дискусії-дебатів** вчитель за допомогою жеребкування визначає стверджувальну і заперечувальну команду. Якщо цей поділ на команди відбувається на уроці, а не раніше, то це сприяє всебічній підготовці учнів під час роботи над підготовкою дебатів, ще формує в них уміння миттєво орієнтуватися і приймати відповідне рішення. Важливо пояснити учням, що вони не будуть грати ролі учасників якихось історичних подій,

не будуть «добрими» чи «поганими», не будуть приймати на себе образ злочинця, порушника, ворога народу і т. ін., що негативно діяло б на їх психіку. Вчитель пояснює завдання учням: необхідно самостійно пояснити ситуації, спираючись на власні погляди, набуті знання.

Дуже часто дискусія вимагає від учнів творчого аналізу матеріалу, вміння виявити власний інтелект, вміння відстоювати власні погляди і переконувати опонента. На мою думку, такі дискусії, як *«Які риси можуть запозичити сучасні українці у гетьмана Б.Хмельницького?»* та *«За які погляди піддано репресіям Грушевського?»* відносяться до різновиду *морально–етичних дискусій*, адже в ході цих заходів досліджувались пріоритетні духовні категорії і цінності, моральні переконання учнів класу.

Методика проведення такого різновиду дискусій, як *«дискусійна шкала»* допомагає швидко визначити думку класу, розподілитися на групи за поглядами та переконаннями та організувати диспут. Проводячи дискусію *«В. Путін заперечив внесок України до перемоги у Великій Вітчизняній війні? Яке ставлення щодо цього у вас?»* учитель креслить на дошці шкалу такого виду:

Негативне	Не визначилися	Позитивне

В учнів є папірці з клейовою основою, на яких написані їхнє ставлення до вчинку особи. Діти наклеюють папірці відповідно до власних переконань. Далі можна розподілити клас на 3 групи і організувати диспут з цього питання. Важливим в дискусії є те, що учні можуть вільно висловлювати і відстоювати свою думку, спираючись на знані історичні факти; можуть в ході диспуту змінити цю думку, не боячись бути висміяним чи засудженим.

Отож, дискусійні методи навчання допоможуть вчителю реалізувати антропологічний принцип, згідно з яким у центрі уваги знаходиться особистість учня, її творчий саморозвиток, самовиявлення, духовно-цілісні засади її буття; а ще виховати патріотизм, повагу до людської гідності, терпимість, толерантність, сприйняття та розуміння багатого розмаїття

культур сучасного світу.

Література

1. Бака М. М. Фізичне і військово-патріотичне виховання молоді : навч.-метод.посібн. / М. М. Бака, В. П. Корж. – К. : Книга пам'яті України, 2004. – 460 с.
2. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. – Київ, 2014. – 29 с.
3. Виховуємо людину і громадянина. Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2009. – 128с.
4. Жаровська О. П. Національна свідомість як складова патріотичного виховання студентів педагогічних університетів / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 18, кн. 1. – С. 233 – 242.
5. Левітас Ф., Розвадовська Л. Дискусія на уроці історії // Історія в школі, 2007. - №11-12. – С.22-23.
6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. Посібник / За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.

***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА
НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ***

***TOPICAL ISSUES IN METHODOLOGY OF TEACHING ESP
TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC FACULTIES***

**ПОЛІТИЧНА ПОДІЯ ІНАВГУРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА США
У ПРАГМАКОМУНІКАТИВНОМУ ВИМІРІ ТА У
ВИКЛАДАННІ ESP ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ПОЛІТОЛОГІВ**

О. М. Афанасьєва

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Дослідження різних аспектів політичної діяльності у прагмакомунікативному аспекті є актуальним напрямком пошуку сучасного мовознавства. Значний інтерес у цьому плані становить аналіз властивих політичній галузі комунікативних ситуацій, мовленнєвих жанрів, які формують цілісну систему політичного дискурсу. Політичне життя суспільства відзначається значною подієвою насиченістю. У свою чергу, політичні події набувають ритуалізованої форми, яка може бути більше чи менше формалізованою в залежності від типу соціокомунікативної ситуації та її жанрових характеристик.

До найбільш формалізованих відноситься, зокрема, церемонія інавгурації президента, яку ми розглядаємо на прикладі інавгурації президента США. Інавгурація президента США є церемонією, яка є фінальним етапом у досить тривалому ритуальному змагальному процесі, який включає зустрічі з виборцями, дебати кандидатів, політичні «ралі» ([Kapitány](#), [Kavanagh](#), [Buhrmester](#), [Newson](#) & [Whitehouse](#), 2020, pp.293-323). Церемонія інавгурації президента США складається з передінавгураційних, власне інавгураційних і післяінавгураційних заходів, які тривають кілька днів і носять переважно світський характер, хоча мають і релігійну складову. До властивих цій складній події соціокомунікативних ситуацій слід віднести спільну трапезу, наприклад, дипломатичний обід (*Chairman's Global Dinner*) Д. Трампа (*BostonGlobe*, 2017), концертні та видовищні заходи, різного роду зустрічі президента-електа, благодійні та волонтерські заходи. Відповідними мовленнєвими жанрами є політичні промови, тости, світські, і світсько-політичні бесіди, заклики (лозунги), медійні коментарі тощо (*Inauguration speech*, 2017).

Власне інавгураційні заходи включають вітальне слово і промову сенаторів, виступи священнослужителів різних

конфесій, виконання музичних творів, принесення присяги віце-президентом і президентом, виголошення інавгураційної промови, військовий салют. Після-інавгураційні заходи включають військовий парад, прощання з попереднім президентом, підписання перших президентських указів про призначення високопосадовців і гостьової книги у Президентському кабінеті в Капітолії, інавгураційний обід, парад почесної варті біля Капітолію та інавгураційний парад, інавгураційні бали, національний молитовний день тощо. Такий захід, як покладання вінків на Арлінгтонському національному кладовищі може відбуватись як на перед-інавгураційному, так і на після-інавгураційному етапах. Особливості церемонії інавгурації Джо Байдена (CNN, 2021), зумовлені пандемічними карантинними обмеженнями, полягали в обмеженні аудиторії, визначальній ролі онлайн-форм проведення різних заходів, пристосуванню комунікативних форм до цих вимог.

Ці заходи розрізняються різним ступенем формалізованості, охоплюють різні локуси, часові виміри, різну аудиторію, мають різноманітне комунікативне і смислове навантаження, водночас утворюючи структурну єдність і смислову цілісність. Їх об'єднує спільність мети й основних векторів смислотворення, а саме легітимація і сакралізація інститутів влади, підтвердження об'єднавчих націєтвірних цінностей і принципів. У ході цих заходів відбувається підтвердження сакрального значення певних локусів, як-от Капітолій, Білий дім, Арлінгтонське військове кладовище, храмові споруди. Водночас сакралізованого статусу набувають інші локуси, в яких відбуваються різні інавгураційні заходи. Актуалізується також символічне значення національних святинь, артефактів, музичних творів, які уособлюють націю та її цінності – прапор, гімн, Біблія, на якій приносять присягу віце-президент і президент США тощо. До символічних дарів можна віднести покладання вінків на військовому кладовищі, а також інші вияви ритуалу дарування: так, після підписання перших указів про призначення вищих посадових осіб президент Д. Трамп подарував ручки, якими їх підписував, новопризначеним та іншим особам. Особливий інтерес становлять властиві цій події комунікативні ситуації, комунікативна поведінка, мовленнєвий

матеріал. Центральним мовленнєвим актом є акт присяги, а обрамлювальними жанрами і актами можна вважати привітання, які також засвідчують визнання обраної особи в цій ролі.

Таким чином, глобальна подія включає різні ритуали – наділення владними повноваженнями, гостинності і спільної трапези, вшанування, жертвопринесення, військових почесностей, богослужіння, загальнонаціонального святкування, яке переводить сакральний вимір церемонії у світ профанного.

Мультимодальність і семіотичні аспекти цієї події включають музичні компоненти (виконання гімну, військових маршів і спеціально написаних до цієї події творів, концерти) танцювальні (бали), видовищні компоненти (паради, салюти, світлові шоу) тощо. До семіотичних аспектів слід віднести також дрескоди, які вимагаються від учасників тих чи інших ритуалізованих заходів. Так, наприклад, дипломатичний обід вимагав від запрошених учасників високого дрескоду *black tie*, учасники парадів чи військових заходів були одягнені у відповідні уніформи і т. п.

Залучення цієї складної подієвої структури й окремих подій, які її утворюють, відповідного мовного матеріалу, відеоряду до викладання англійської мови для студентів-політологів має цікаву методичну перспективу і може сприяти вирішенню кількох педагогічних завдань, таких як:

1. Розвиток загальної енциклопедичної та професійної компетенцій студентів, які ознайомляться з відповідним аспектом політичного життя США, його організацією, суспільними і політичними цінностями, політичними ритуалами і символічними формами, які їх транслюють.

2. Розвиток соціокультурної компетенції студентів, які матимуть змогу отримати нові і поглибити вже набуті знання лінгвокраїнознавчого характеру.

3. Розвиток мовної компетенції завдяки засвоєнню відповідної термінології та збагачення словникового запасу політичної лексики.

4. Розвиток дискурсивної компетенції завдяки знайомству з мовленнєвими жанрами, які складають основу інавгураційних заходів, та опануванню відповідних мовних формул, які в них використовуються.

5. Розвиток комунікативної компетенції у різного роду обговореннях, дискусіях в рамках запропонованої проблематики.

Таким чином, дослідження ритуалізованих форм комунікації має як наукову значущість, сприяючи поглибленню знань про базові засади комунікативного процесу, так і практичну цінність у викладанні англійської мови для спеціальних цілей. Так, використання цих матеріалів у викладанні англійської мови для студентів-політологів сприятиме розв'язанню комплексного педагогічного завдання, спрямованого на включення професійно орієнтованого комунікативного контексту у практику викладання мови.

Література

1. BostonGlobe (2017). Donald Trump speaks at dinner event in D.C. Retrieved from <https://www.bostonglobe.com/news/politics/2017/01/17/donald-trump-speaks-dinner-event/MttAGSFF5ykboLhEiNF9H/story.html>
2. Inauguration speech. (2017). *Donald Trump Inauguration speech transcript*. <https://www.politico.com/story/2017/01/full-text-donald-trump-inauguration-speech-transcript-233907>
3. Kapitány, R., Kavanagh, C., Buhrmester, M.D., Newson, M., & Whitehouse, H. (2020). Ritual, identity fusion, and the inauguration of president Trump: a pseudo-experiment of ritual modes theory. *Self and Identity*, 19(3), 293-323.
4. CNN. (2021). Inauguration of Joe Biden. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/specials/app-style-section/inauguration-of-joe-biden>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТУ SMARTKOM У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Ю. Й. Бабчук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Новітні досягнення в галузі розпізнавання та синтезу мовлення, а також розвиток мультимодальних систем дали поштовх для реалізації проєкту *SmartKom* [2] Це проєкт зі

створення поліфункціональної діалогічної системи «людина-техніка», за допомогою якого полегшується повсякденна взаємодія людини з різноманітними сучасними гаджетами. Німецькомовна мультимодальна діалогічна система розпізнає мовлення людини, просодичні характеристики мовлення й навіть просодії емоційного мовлення, а саме міміку обличчя людини і відстежує емоційне ставлення людини до одержаної інформації. Система *SmartKom* здатна виконувати функції мобільного телефону, GPS-навігатора, пульта дистанційного керування та гіда. Система може сканувати документи та предмети, відсилати скановані документи й рисунки електронною поштою, знімати біометричні дані людини та здійснювати інтерпретацію даних.

Людина виступає у ролі мультимедійного пристрою, наприклад телефону чи планшета (див. рис. 1).

Рис. 1. Людина в ролі мультимедійного пристрою.

З появою технологій мультимедіа, які вважаються простими у використанні та гіпертекстових інтернет-технологій стало можливим створення й використання мовленнєвих фондів і баз даних (*Corpus*es чи *Corpora*). Відвідавши сайти Оксфордського, Лондонського, Саммерського, Лідського або

будь-якого іншого університету з потужною фонетичною школою, можна завантажити потрібну фонетичну базу даних, одержати програмне забезпечення для оброблення мовлення, пройти відповідний навчальний фонетичний курс, прочитати наукові статті з актуальної проблеми тощо.

Створення фонетичних баз даних (Corpuses) надає можливість лінгвістам та викладачам за допомогою спеціального обладнання аналізувати звукове мовлення. Ці бази даних містять заархівовані звукові файли. Це можуть бути звуки, сполучення звуків, слова, словосполучення, фрази, надфразові єдності тощо. Сучасні корпуси мовних даних представлені на матеріалі різних мов найбільш поширені з англійської мови, широко використовуються в навчальних та мовознавчих дослідженнях різних напрямів. Абсолютна більшість корпусів мовних даних містить незначну частину усного мовлення в порівнянні з писемним, що зумовлено труднощами збирання інформації, часо- й енергоємністю, процедурою декодування та транскрибування звукових записів, складністю технічного оброблення й аналізу звукової інформації. Для прикладу найвідомішими є фонетичні бази даних британських, французьких і німецьких університетів. Зокрема, корпус спонтанного французького мовлення створено для аналізу інтонації, для автоматизованого транскрибування французького мовлення. Корпус містить записані спонтанні тексти, просограми (інтонограми) та транскрипції. Одним із найбільших фонетичних корпусів записів англомовних телефонних розмов на сьогодні є *SWITCHBOARD*. Цей корпус містить 430 записів спонтанних телефонних розмов, 240 годин записів більше 500 мовців обох статей, переважно представників різних основних діалектів американського варіанта англійської мови.

Меншими за об'ємом є такі фонетичні бази даних, як *Monroe corpus*, *TRAINS Dialogue Corpus*, та інші корпуси *LDC – Linguistic Data Consortium*, які суттєво доповнюють попередні та налаштовані на проблемно-орієнтовні діалоги.

На сьогодні в процесі формування та доповнень представлено багатомовний онлайн-корпус-проект *VoxForge*, у якому затранскрибовано записи звукового мовлення

різними мовами (домінувальною виступає англійська мова, але з різними національними варіантами). У ході статистичного оброблення онлайнний корпус-проект *VoxForge* можна використовувати для побудови відкритої акустичної моделі, що слугуватиме для розпізнавання мовлення. Створюються також спеціалізовані фонетичні бази даних для дослідження інтонаційних особливостей, наприклад, мовлення пілотів (*HIWIRE database*) та авіадиспетчерів (*ATCOSIM – Air Traffic Control Simulation Speech corpus*), помилки у вимові яких, як відомо, можуть призвести до авіакатастроф і загибелі людей. Значна варіативність англійської мови сприяла створенню фонетичних баз даних, що містять фрази й надфразові єдності, виконавцями яких виступають носії різних регіональних діалектів та національних варіантів англійської мови. Такі фонетичні фонди створені не лише для аналізу особливостей вимови звуків окремими категоріями носіїв, але й для виявлення особливостей їх інтонаційних (мелодійних) особливостей. Саме це сприяло створенню баз даних *IViE Corpus (Intonational Variation in English Corpus)*. База даних *IViE Corpus* включає просодично марковані розповідні та питальні фрази, діалоги й уривки казки «Попелюшка» у виконанні носіїв п'яти британських діалектів англійської мови – *Cambridge, Leeds, British Punjabi English spoken in Bradford, Newcastle, Belfast*. Регіони представлені 12 носіями (6 чоловіків та 6 жінок). Вікова категорія мовців в основному 16-річні юнаки та дівчата.

Ще одним досить популярним, відносно молодим корпусом став Браунівський корпус американського варіанта англійської мови, у якому подано близько мільйона слів.

За останні десятиліття досить поширеними є метод автоматичного оброблення тексту (АОТ) або автоматичне розуміння тексту (АРТ). Сьогодні ми маємо два напрями розвитку – лінгвістичний аналіз тексту та інформаційний.

Ураховуючи викладені вище особливості корпусів, можна зробити висновок про багатовикористовуваність створеного раніше корпусу. Перевагою корпусу є те, що він показує мовні дані в їх реальному оточенні, що дає змогу досліджувати лексичну і граматичну структуру мови, а також вказує на безперервні процеси мовних змін, що відбуваються в мові на

протязі певного проміжку часу. Корпус характеризується збалансованістю укладених текстів, що використовується в подальшому для тестування пошукових машин, машинних морфологій, певних систем перекладу, а також застосування у фонетичних дослідженнях. Корпус відіграє важливе значення у викладанні мови, оскільки за допомогою корпусу можна швидко й ефективно перевірити особливості вживання незнайомого слова, його граматичної форми, прослухати його звучання. Корпуси використовуються викладачами та користувачами у вивченні іноземних мов та сприяють полегшенню навчального процесу та є певними інструментами-знахідками, які прискорюють технологічний процес.

Література

1. Захарова Ю.М., “Діалог з комп’ютером: використання сучасних комп’ютерних технологій у навчанні іншомовній комунікації” на міжфакультетських науково-методичних семінарах. Використання сучасних мультимедійних технологій у методиці викладання іноземних мов, Київ, с. 42-50, 2010.
2. Проект SmartKom. [Електронний ресурс]. Доступно: www.smartkom.org/start_en.html. Дата звернення: Трав. 5, 2021.
3. Смахнюк О.І., “Маркери емоційності у спонтанній комунікації (на матеріалі Британського національного корпусу текстів)”, автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук., Київськ. націонал. ун-т ім. Т. Шевченка, с. 20, Київ, 2009.

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ У ВИКЛАДАННІ ESP

Ю. О. Білокобильський

*Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН
України*

Протягом останніх тридцяти років, гендерне питання привертає все більшу увагу в соціолінгвістиці й дослідженнях прикладної лінгвістики. У порівнянні із ранніми дослідженнями у гендерології таких вчених як Робін Лейкофф (1975) і Дебора Танен (1990), що зосереджували увагу у своїх дослідженнях на

домінуванні представників чоловічої статі й на відмінностях, що пов'язані зі статевою приналежністю, сучасні дослідження у гендерології зосередженні на концепції гендерного різноманіття (англ. diversity) і конструктивістському підході.

Конструктивістський підхід концептуалізує гендер як динамічну категорію, яка була історично й соціально сконструйована. Як зазначає Мішель Фуко: «Гендерні значення конструюються дискурсами або системами влади/знання, які регулюють і надають значення всім формам семіотичної діяльності» (Фуко, 1980). Тобто, через наш повсякденний досвід, який ми отримуємо завдяки таким процесам як читання, перегляд відеоматеріалів, розмови тощо, індивід формує власні уявлення про гендерні особливості жінок і чоловіків, створюючи тим самим специфічне розуміння гендеру і гендерних відмінностей.

Постає питання: як тоді ми можемо концептуалізувати ідентичність? Ідентичність сьогодні розуміється як соціальна, історична і дискурсивна конструкція, а не фіксовані особистісні риси в психологічному плані (Norton 2010). Ідентичність також формується через складні соціальні взаємодії в безпосередніх контекстах, де людина відіграє кілька ролей як, наприклад, член сім'ї, працівник, студент або учасник дослідження. Таким чином, ідентичність є множинною, плавною і часто суперечливою, індексує як індивідуальні, так і колективні процеси переговорів і включає багато соціальних категорій, таких як гендер, раса, релігія, мова тощо. Підвищена увага до питань гендеру й ідентичності відображає так званий «критичний поворот», що спостерігається з 1990-х років у навчанні англійської мови носіями інших мов – області, що охоплює ESP.

Викладання англійської для спеціальних цілей (англійською English for specific purposes, або ESP) спрямоване на конкретні групи індивідів. Зазвичай, ESP стосується навчання англійської мови студентів університетів або людей, які вже працюють, з метою оволодіти певною лексикою, збільшити словниковий запас певними термінами, що відносяться до конкретної професійної сфери діяльності, а також отримати додаткові знання у певній галузі. Як і у випадку з будь-якою мовою, що

викладається для конкретних цілей, існує багато різновидів англійської для певних цілей, як, наприклад, технічна англійська, англійська для медичних працівників, англійська для туризму тощо. Тобто, залежно від типу ідентичності, що також включає себе й певну гендерну категорію, індивід обирає тип ESP, що бажає вивчати.

Критичний поворот характеризується зростаючим скептицизмом щодо модерністських припущень, у яких учні, вчителі, мова і культура концептуалізуються нейтральним, об'єктивним й універсальним способом, незалежно від відмінностей. Цей підхід більше не розглядає соціальний продукт і практику, включаючи мову, використання мови та вивчення мови, як ті, що керовані універсальним правилом або такими, що представляють фіксовану єдину істину, а як соціально і дискурсивно сконструйовані. Він також відкидає розуміння учнів як автономних або однорідних; натомість він враховує різне походження людей з точки зору гендеру, раси, етнічної приналежності, віку, статевої ідентичності й інших соціальних категорій. Ці категорії перетинаються одна з одною, утворюючи складні соціальні відносини, а також множинні й плинні ідентичності

З точки зору викладання ESP, висувається питання про те, як дослідники і практики можуть вирішувати гендерну нерівність у реальному світі, де студенти ESP, ймовірно, зіткнулися з ними. Гендерне різноманіття, а також конструктивістська позиція, безумовно, корисні для розуміння множинної і плинної природи гендерних ідентичностей і дискурсивної побудови переконань людей щодо гендерних відмінностей. Однак при цьому вони не можуть надати конкретних інструментів для досягнення гендерної рівності в академічних і професійних умовах.

На сьогоднішній день стає все більш важливим освітлювати у педагогіці й дослідженнях, що присвячені викладанню, випадки соціальної несправедливості, що пов'язані із питанням гендеру й ідентичності, як, наприклад, сексизм і гомофобія. Дані явища, що проявляються як дискурсивні практики, створюють проблеми в реальному житті, не винятком стають й окремі студенти ESP у професійних сферах. З метою боротьби з даними

явищами, ми вважаємо за потрібне дослідження контекстного розуміння потреб студентів, беручи до уваги те, як стать, раса, клас та інше походження учня формують соціальні практики в конкретному професійному контексті. Іншими словами, ми повинні знати, як потреби змінюються в залежності від походження учасників у певному контексті.

Література

1. Lakoff, Robin. (1975). *Language and woman's place*. New York: Harper & Row.
2. Tannen, Deborah. (1990). *You Just Don't Understand*. New York: William Morrow Paperbacks.
3. Foucault, Michel. (1980) *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writing, 1972 – 1977*. C. Gordon (ed.) New York: Pantheon Books.
4. Norton, Bonny (2010). *Identity and Language learning. Gender, Ethnicity, and Educational Change*. Harlow, England: Pearson Education.
5. Douglas, Dan (2000). *Assessing Languages for Specific Purposes*. Cambridge University Press.

РЕЛЕВАНТНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНИМ СТРАТЕГІЯМ ПСИХОЛОГІВ ТА СОЦІОЛОГІВ

А. Л. Горбаченко, А. С. Малій

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Підготовка кваліфікованих кадрів у галузях соціології та психології вимагає багатовекторної та ґрунтовної освітньої роботи. Викладання іноземних мов майбутнім фахівцям є не лише суттєвою складовою загальної ерудованості студентів, а й важливим чинником формування їхньої професійної компетентності. Серед методик, які застосовуються в закладах вищої освіти, особливою ефективністю щодо зазначеного аспекту вирізняються лінгвосоціокультурний метод, комунікативний підхід та емоційно-смісловий метод. Принцип комунікативності відіграє ключову роль у вирішенні

поставлених перед педагогом завдань, оскільки дозволяє моделювання ситуацій максимально наближених до реальних виробничих умов працівників сфери психології та соціології, де вміння ефективно та плідно комунікувати з клієнтами та респондентами прямопропорційно пов'язане з фаховою успішністю [1]. Саме завдяки заняттям з іноземної мови студенти мають можливість не лише пропрацювати та покращити навички володіння мовою як такою, а й на практиці, в групах та парах, протестувати теоретичні знання щодо професійних стратегій та методик, отримані в процесі вивчення основних курсів обраної спеціальності.

Лінгвосоціокультурний підхід у викладанні іноземних мов передбачає не лише збагачення культурної ерудиції студентів, а й розвиток таких важливих соціальних навичок як толерантність, емпатія, вміння конструктивно долати конфліктні ситуації та здатність застосовувати різні стратегії для встановлення контактів з носіями іншої мови і культури, виконувати роль посередника між власною та іноземною культурами [2].

Галузі соціології та психології переживають на сьогоднішній момент період активного розвитку як в теоретичній царині так і в прикладному аспекті. Динамічність та різнонаправленість такого розвитку провокує появу великого масиву нових лексичних одиниць професійного спрямування. За оцінками спеціалістів, щороку виникає близько тисячі нових термінів, які формуються у різних мовах світу. При введенні фахових неологізмів у вжиток студентів спеціальностей психологія та соціологія особливу увагу слід надавати правильній артикуляції та наголосі складних іменників та прикметників, ритміці мовлення, асиміляції та редукції голосних, тощо.

Принцип комунікативності є продуктивними також при викладанні граматики для спеціальностей психологія та соціологія. Приоритетним навчальним аспектом з огляду на специфіку майбутньої професійної діяльності студентів має бути актуалізація розуміння категорій доконаності та тяглості дії, активного та пасивного стану, а також умовної модальності. Граматична компетенція студентів повинна зокрема включати

розуміння і практичне застосування форми та функцій даних граматичних явищ.

Таким чином, особистісно-орієнтоване комунікативне викладання англійської мови із залученням лінгвосоціокультурного методу корелює з вимогами та є цілком релевантним освітнім задачам підготовки фахівців соціологів та психологів високої кваліфікації як в теоретичній, так і в практичній площинах.

Література

1. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови: перекладено і адаптовано Л.В. Биркун, доцент Київського національного університету ім. Т. Шевченко. – Oxford University Press. – 1998. – 48с.
2. Градобик М. С. Соціальна стратифікація сучасної англійської літературної мови//Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – №5. – с.108 – 116.
3. Longman Dictionary of Contemporary English. – Pearson Education Limited. 2005. – 1947 p.

ROLE PLAY TO BOOST SPEAKING SKILLS IN ESP CLASS OF HISTORY STUDENTS

Svetlana Danilina

Taras Shevchenko National University of Kyiv

When finding out about a person's mastery of a language, we traditionally ask if they 'speak' the language. Speaking is viewed as a cornerstone of linguistic skills and is therefore of paramount importance for university students' future career and successful communication. Thus, various activities aimed at improving students' speaking competence constitute a significant part of a foreign language teacher's agenda.

According to EFL methodologists, real life situations, which act as a basis for speaking tasks, prove particularly effective for meaningful language exchange in the classroom, therefore, task-

based learning makes up a whole strategy within the field of the English language instruction. The role-play that provides students with opportunities to showcase both their knowledge of the subject matter and their English skills enhances the learners' motivation and interest in engaging with a foreign language.

In recent years, the educational use of role-play in has become more widespread. As Newmark (1966) maintains, a dramatic situation, which serves as a setting for the role-play, calls for students' empathy when they support each other, reduces their boredom, and expands the classroom indefinitely to embrace a variety of natural contexts for the language use [2].

Richards (2006) argues that students learn language fast if they interact with other language users in different contexts to negotiate meaning. He promotes group work, role-play, and project work as well-known activities of EFL studies and emphasizes that these activities cause an information gap which is then narrowed by communication. The focus of these activities is to negotiate meaning. So, these activities increase the learners' chances to get involved in learning and acquire the language [3].

Harmer (2001) observes that role-play should be part of classroom activities for three reasons: 1) it is fun and motivating; 2) quieter students get the chance to express themselves in a more direct way; 3) the world of the classroom is broadened to include the outside world [1].

At the same time, ESP speaking is different from that conducted in the regular EFL classroom because the topics of speaking tasks in such classes are related to the students' subject matter, i.e. history in this case, which narrows down the range of possible situations suitable for role plays.

The recent ESP classes conducted in the group of third-year students focused on the Napoleonic Wars and the 1812 Russian campaign. The latter offered a not-to-be-missed opportunity for a role-play, which is the Council at Fili. The discussion whether to leave Moscow to the French Army after the Battle of Borodino or to give the French another battle at the threshold of Moscow was run by commander Kutuzov and several prominent generals of his army is the village of Fili near Moscow. The event was familiar to the students from their regular history instruction. So at the pre-speaking

stage we refreshed their knowledge of the sequence of Napoleon's march from the border of the Russian empire to Moscow, the outcomes of the battle of Borodino, and the setting and goals of the Council at Fili. To get the students to feel the atmosphere of the council they were shown the paintings that feature the hut where the council occurred and the generals in the middle of the conversation. Pre-speaking stage is indispensable to activate the students' background knowledge of the subject, and fuel their interest in the forthcoming task. In the next stage the learners were offered a gist of the generals' speeches and the sequence of their utterances adapted from Wikipedia. The students read the text to familiarize themselves with the lexis to be used in their forthcoming role-play. As I planned to split my group of 12 students into three subgroups of four learners, I had shortened the script to four main speakers at the council: Kutuzov, Barclay de Tolly, Bennigsen, and Raevsky. For the task, the students were divided into groups of four in our zoom session, in which they had to provide a dramatized script of the council and then enact it as a group by distributing the roles among them. I visited the groups one after another to provide scaffolding in case students experienced any difficulties with the task.

In the next stage the learners presented their scripts for the whole group, and other students had to listen to them and figure out which character had been enacted by which student. This task aimed at engaging the students' interest in both presenting their own work and listening to their groupmates' role-plays. After the group enjoyed listening to presentations and the learners were praised for their good job, we reflected on the lexis used by the group, pronunciation flaws, and possibilities of improving the script. Overall, the role-play proved beneficial for the group, as it both boosted the learners' interest in the topic under discussion and provided an engaging opportunity to change the routine of their classes, to get inside history and try the role of real historical personalities, and feel the fabric of history better.

References

1. Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching*. Harlow: Pearson Education ESL.
2. Newmark, L. (1966). *How not to interfere with language learning*.

Reprinted in Brumfit, C., and Johnson, K. (Eds.) (1979). *The Communicative Approach to Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.

3. Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. New York: Cambridge University Press.

PROFESSIONAL ENGLISH-SPEAKING ASSESSMENT IN THE CLASSROOM

Oksana Danylchenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

This thesis aims to investigate the outcome, success, and challenges of professional English-speaking assessment in the classroom in the context of traditional face-to-face, blended, and distance learning environments. We will focus on how teachers adapted to the assessment via new styles and link them with traditional objectives and methods of testing.

Speaking is an important part of studying English. During the study process, we need to assess, how students can speak and what are the next steps in studying should be. To know what level our students are at, we need to listen to their speaking and read their writing. So, it is important to find ways to make them write and speak via constructing some tasks and issues. But also, teachers should give them samples of tasks, speaking tasks in the same way which might help learners to demonstrate their speaking proficiency.

Thus, it is vital to pay special attention to students' level of knowledge, which would help to construct tests and assessments. One of the main points is to *connect speaking with real-life and professional activities* and those materials which they've heard in the class. For example, if we want to know about their ability to speak in everyday situations, we should include such situations into the test (e.g. giving directions, ordering food in a restaurant, etc.). Thus, we will have a sample of students speaking in the context we are interested in.

Also, we should give them a memory, that speaking depends on

who they speak to - *audience*; why do they speak to this audience - *reason*, the context they are speaking in - *social conditions*.

The importance of conducting ongoing classroom speaking assessment challenges the traditional standardized forms of testing and is viewed instead as a monitor of learners' performance (Airasian, 1997; Surgenor, 2011). Through frequent assessment practices, teachers scaffold their students in their learning process. Indeed, they provide them with «the systematic evaluative appraisal of an individual's ability and performance in a particular environment or context» (Payne, 2003).

The process of assessment has lots of ways to reproduce the conditions of real-life speaking. In such a way, there are some formats for speaking tests, like *an interview*, which is from one hand is interactive, but from another hand, a person is asked and interviewed by questions to answer them. So, it doesn't look like real-life conversation.

An oral presentation is very useful for reflecting business or academic situations for professional English, but they are not very interactive.

Interactive tasks include natural genuine communication between two or more students who are encouraged by each other during their performance and can affect other students too.

Group discussion is one of the best ways for assessing students together in some professional situations close to real. However, it's useful for assessing a large number of students, but it demands to be careful with an equal time of speaking and some student's dominating.

Assessing speaking includes constructing the variety of appropriate tasks, such as:

Describe some things (for example, describing a house, a photo, a picture). It allows talking and linking thoughts and words, to reflect emotions altogether without reading or writing.

Comparing is more demanding because it makes students contrast and describe two different, very often opposite or similar things.

Telling a story is quite natural speaking activity because students can tell their own stories or those which are based on pictures. The main point is to link imagination with words they know

during telling a story, so, such tasks must be practiced in lessons.

Giving some personal or professional information as a task of speaking assessment should be focused on topics students are familiar with and can speak naturally. It includes speaking about personal or professional experience and students' opinions.

Modern technology has made a variety of different settings possible for speaking tests. Firstly, *live checking*, when assessment happens in real-time and has to be completed during some period.

Secondly, it can be *recorded*, which keeps time and helps to assess a large number of students at the same time and listen to their answers more than one time. But for teachers, it takes some additional time to check students' performances. As a benefit the psychological moment exists, that encourages students to feel free to speak to a recorder and not face-to-face.

So, *face-to-face technology* is mostly used and looks natural and realistic, but it doesn't suit distance and blended learning because participants should have live speaking in one room at the same time.

In such a way, the *remote via phone or internet* is mostly used in blended learning as a part of face-to-face technology. Also, it gives a possibility to record the speaking test when it's necessary and makes tasting easier. Despite the availability of various technology-based tools for the assessment of speaking, only a weak proportion of teachers make use of them. This might be due to the difficulties and the hardships encountered when assessing the learners' oral skills through technology (Levy & Stockwell, 2006).

One of the methods is small group work during which students design the test and assess each other what calls peer-assessing. It demands teachers' help during their work and the appropriate level of student's knowledge but is one of the effective ways of professional English assessment in the classroom because students are involved in communication and interaction as well.

An important part of the assessment of professional English speaking is *rating or evaluation*. So, a set of descriptions is known as a rating scale should be used by an examiner to define levels of students' ability to speak. A set of descriptions is simply designed and understandable for examinations in usage. But it's more complex to work with the help of the machine, computer, laptop, and recordings which would then rate students' performances, especially

with interactive conversations.

Giving feedback is the last part of the assessment. It plays an important role because must be helpful for students and reflect what to improve in professional and life communication. It's important not to concentrate on the mistakes and to encourage learners with their benefits, stressing that instead of the assessment results they are not native speakers and they have already succeeded in their speaking. The main goal of the assessment is to stimulate students' professional and personal growth.

As a conclusion, we pay attention, that during contracting assessment tasks for evaluating of professional English-speaking teachers should remember about goals of assessment and generate tasks according to what they are planning to assess, passed material, level of knowledge and social environment. Speaking tasks must reflect real-life and professional situations. Learners can be assessed via an alternative solution, such as a computer-based or recording format, which demands special preparation, time, and resources. Assessing needs appropriate rating scale and giving feedback.

References

- Airasian, P. W. (1997). Classroom assessment. New York: McGraw-Hill.
- Bennet, R. E., & Gitomer, D. H. (2009). Transforming K-12 assessment: Integrating accountability testing, formative assessment and professional support. In C. Wyatt-Smith & J. J. Cumming (Eds.), Educational assessment in the 21st century (pp. 43-62). Dordrecht, Heidelberg, London and New York: Springer.
https://doi.org/10.1007/978-1-4020-9964-9_3
- Knight, B. (1992). Assessing Speaking skills: a workshop for teacher development. *ELT Journal*, 46(3), 294-302.
<https://doi.org/10.1093/elt/46.3.294>
- Levy, M., & Stockwell, G. (2006). CALL dimensions: Options and issues in computer assisted language learning. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Surgenor, P. W. G. (2011). Measuring up: Comparing first year students ' and tutors 'expectations of assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*.
- Payne, D. A. (2003). Applied educational assessment. Canada: Wadsworth Group.

**МОБІЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ (M-LEARNING) У
ВИКЛАДАННІ EFL: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ**

***О. О. Зеліковська, Л. В. Кучерява,
О. І. Степаненко, Г. В. Селезень***

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У XXI столітті фокус на навчання впродовж усього життя не тільки суттєво змінюється за своєю формою (змішане та гібридне, індивідуалізоване та персоналізоване навчання, що асоціюється із застосуванням інформаційних технологій), але й наповнюється новим динамічним контентом. Це викликано низкою чинників, пов'язаних зі стрімким розвитком комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, інформаційних технологій. Мобільне навчання та хмарні технології знаходяться у постійному розвитку: вдосконалюються смартфони, платформи та застосунки, які розробляються з урахуванням сучасних потреб користувачів, що робить їх цікавими і зручними для студентів покоління Z, а отже, мотивує їх до пізнавальної діяльності за умови компетентного педагогічного дизайну в межах навчальної дисципліни.

Очевидним є те, що інтеграція Web 2.0 технологій та соціальних мереж у наше повсякденне життя зробило мобільні пристрої невід'ємною частиною життєдіяльності людини у різних сферах – особистісній, освітній, професійній. Не можна не акцентувати увагу на тому, що найбільшого імпульсу розвитку мобільних технологій надали обмеження, викликані пандемією COVID-19 та вимушений глобальний перехід до дистанційного навчання. Слід зазначити, що за короткий проміжок часу значно підвищився запит на мобільне навчання на всіх рівнях освіти та в різних вікових групах. Надання переваги використанню мобільних телефонів пояснюється тим, що забезпеченість комп'ютерами у світі суттєво поступається цим девайсам. У свою чергу мобільна інфраструктура дає змогу системно використовувати велику кількість мобільних застосунків, надаючи доступ до якісного та здебільшого безкоштовного контенту, забезпечити необхідну

масштабованість, швидкість, оптимізацію витрат та інноваційні рішення, які виступають основними характеристиками Industry 4.0.

Наратив даного дослідження вимагає аналізу характеристик та особливостей електронного навчання, до яких сучасні дослідники Семеріков, Стрюк & Моїсєєнко (2012) відносять передусім: можливість інтерактивної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу в режимі діалогу, «що у деяких випадках може наближатися до діалогової взаємодії» в традиційних педагогічних технологіях; швидкість «розсилання та одержання навчальних матеріалів в електронному поданні; оперативний доступ до інформаційних ресурсів Інтернет; можливість перевірки та контролю знань у дистанційному режимі» (Семеріков et al., 2012. с.191).

Згідно досліджень у галузі когнітивних наук, педагогічної психології та у навчально-пізнавальній діяльності використовується як багаторічний передовий досвід щодо імплементації мобільних технологій у навчальний процес, так і створюються нові цифрові освітні середовища, спроектовані індивідуальні траєкторії навчання у відповідь на сучасні виклики, що приводять до якісних результатів навчання. Ці питання обговорювались на Тижні мобільного навчання (MLW) ЮНЕСКО у 2019 році (Mobile Learning Week 2019), яка була присвячена розвитку зазначених технологій на основі штучного інтелекту (AI) в межах реалізації Цілей сталого розвитку «Європа 2030». Учасниками цього флагманського заходу було наголошено, що нині багато зусиль докладається до інтеграції мобільного навчання з іншими технологіями, такими як віртуальна реальність, штучний інтелект, переносні пристрої, сенсорні технології та інші людино-комп'ютерні інтерфейси. У нових реаліях MLW 2020, пролив світло на найближчі перспективи навчання з використанням передових технологій для подолання кризи, викликану Covid19, підкресливши важливість соціальної та емоційної складової дистанційного навчання.

Вважаємо за доцільне звернути увагу на широке використання нової термінології, яка сьогодні конвергована у різні науки. Йдеться про низку термінів «мобільні технології»,

«мобільне навчання (M-learning)», а також «MALL (Mobile Assisted Language Learning)», який з'явився за аналогією поряд зі вже сталим поняттям CALL (Computer assisted Language learning) (Chinnery, 2006). Проте на відміну від CALL вчені визначають MALL, як метод навчання, «опосередкований за допомогою невеликих портативних пристроїв, які можна адаптувати до безпосереднього контексту здобувача освіти» (Kukul'ska-Hulme, 2005, с. 46); метод, який не передбачає жодних обмежень у часі чи просторі, і таким чином, «надає безліч можливостей для підтримки як синхронного, так й асинхронного навчання та сприяє його продуктивності» (Martin & Ertzberger, 2013, с. 26). Водночас під поняттям «мобільне навчання (mobile-learning, m-learning)» учені розуміють «навчання у різних контекстах, через соціальну та змістову взаємодію, за допомогою персональних електронних пристроїв» (Crompton, 2013, с. 4). Отже, мобільне навчання характеризується трьома ключовими компонентами: наявністю мобільних технологій (пристрої та програмне забезпечення), мобільність студентів (студенти більше фізично не прив'язані до навчальних аудиторій), мобільність процесу навчання.

У свою чергу, цифрові технології мають величезний потенціал для трансформації практики викладання та навчання у сучасних університетах та відкривають нові горизонти. Викликом досягнення цієї трансформації є перш за все інтеграція нових форм навчання в освітній процес, а ніж подолання технічних бар'єрів. Цифрові технології можуть сприяти розвитку інноваційних педагогічних моделей, що надає можливість викладачам стежити за процесом навчання студентів і відповідно коригувати вибір форм та методів викладання. Формувальне оцінювання, часто в реальному часі, що підтримується технологіями, уможливорює контроль розвитку навичок у комплексному режимі, створює умови для побудови індивідуальних освітніх траєкторій.

Від початку розроблення і застосування мобільних технологій для вивчення англійської мови мало за мету розвиток ключових навичок: говоріння, читання, письма, аудіювання. (Dudenev & Hockly, 2012). Інтеграція інформаційних технологій почалась з використання комп'ютерів, текстової реконструкції,

простих ігор і доступного на той час зворотного зв'язку. З часом почали використовувати інструменти для синхронного та асинхронного спілкування у месенджерах (Telegram, WhatsApp), різноманітні ресурси з вебсайтів, блоги, wikis, корпуси англійської мови, а також інтерактивні дошки (Jamboard, Miro), соціальні мережі (Facebook), мобільні застосунки в межах віртуального освітнього середовища. Студенти також роблять суттєвий прогрес у вимові завдяки використанню платформ (наприклад, Text-into-Speech, Youglish) і застосункам Duolingo, Lingualeo тощо.

У зв'язку з глобальною кризою, яку спричинила пандемія, значно поглибилась інтеграція мобільного навчання з іншими технологіями, оскільки мобільне навчання дає змогу прийняти, переосмислити та застосувати такі моделі, як безшовне навчання, модель перевернутого класу, мікронавчання тощо. Водночас, уроки пандемії показали, по-перше, що відсутність мотивації та недостатній рівень залученості студентів складає найбільшу проблему дистанційного навчання, у тому числі й іноземним мовам. По-друге, актуальним стає розвиток у студентів умінь та здібностей вибудовувати індивідуальні траєкторії навчання, тобто «уміння самостійно оволодівати новітніми знаннями, проектуючи навчання впродовж усього життя» (Сысоев, 2013. с.120). По-третє, гостро стоїть питання про цифрову компетентність викладачів іноземних мов, їхню готовність та здатність адаптувати передовий досвід та сучасний арсенал технологій.

Практика показала, що мобільне навчання актуалізує комунікативну спрямованість навчання англійської мови через взаємодію та співпрацю студентів із фасилітацією цього процесу з боку викладачів. Мобільне навчання уможливлює отримання швидкого зворотного зв'язку як від викладача, так і від одногрупників в коментарях та месенджерах. Такі функції надають сучасні LMS, платформи для відео-конференцій (напр. Zoom, BBB, Google Meet тощо), де передбачені також можливості для співпраці та роботи на віртуальних дошках (напр. Jamboard, Miro), що розвивають пізнавальну активність студентів, їх самостійність та ініціативність у навчанні, підсилюючи його соціальну складову. Однак, це потребує

ретельного відбору викладачем мобільних технологій, які дають максимальну можливість для розкриття і засвоєння змісту навчання, тобто мобільні девайси, технології та контент знаходяться у постійній взаємодії. Тому велика роль відводиться архітектурі освітнього процесу, формування дизайн-мислення, де ключова роль відводиться викладачеві (Stockwell, 2014). Прикладом такої взаємодії може слугувати впровадження крауд-технології у процес викладання англійської мови студентам ІТ-спеціальностей (Петренко et al., 2020).

Окрім вдосконалення базових навичок володіння іноземною мовою й відпрацювання англійської вимови студенти розвивають універсальні навички 21 століття, а саме: креативність, комунікацію, колаборацію, критичне мислення, вміння аргументувати свою думку. Принагідно зазначити, що мобільні технології забезпечують безмежний доступ до професійних ресурсів/текстів, експертних спільнот, професійних соцмереж (напр. LinkedIn), відкритих курсів (МООС), навчальних групи (WhatsApp) тощо, задовольняючи потреби студентів у формальній та неформальній освіті (Avci & Adiguzel, 2017). З аналізу наукових публікацій видно, що багато досліджень присвячені взаємодії студентів у дистанційних проектах міжкультурного обміну студентів з різних країн.

Таким чином, обмеження, викликані пандемією, надали небувалий імпульс мобільному навчанню та глобальному впровадженню мобільних технологій в освітній процес. Нині мобільні технології трансформують соціокультурні ландшафти, які впливають на наше життя, роботу, дозвілля, професійне зростання і особистісний розвиток. Вони створюють середовище співпраці та якісної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Залученість студентів, їхня мотивація, подолання бар'єрів комунікації, задоволення від співпраці та використання мобільних технологій стають важливими чинниками ефективності навчання поряд із англомовною комунікативною компетентністю, яку вони набувають. Як видно із численних вітчизняних та зарубіжних досліджень (Ishaq et al., 2021), за своїм функціоналом мобільні технології у навчанні наближаються до комп'ютерних, а стратегії навчання та викладання англійській мові спрямовані на створення

ефективних моделей та систем навчання, де у полі зору викладачів мають бути не тільки мовленнєві навички, але й потреби студентів, їхні індивідуальні траєкторії навчання, подальший розвиток компетенцій 21 століття, орієнтація на особисте та професійне зростання. Дослідження тривають та прогнозують мобільним технологіям велике майбутнє.

Література

- Avci, H., & Adiguzel, T. (2017). A case study on mobile-blended collaborative learning in an English as a foreign language (EFL) context. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(7), 46-58. doi.org/10.19173/irrodl.v18i7.3261
- Chinnery, G. M. (2006). Going to the MALL: Mobile assisted language learning. *Language learning & technology*, 10(1), 9-16.
- Crompton, H. (2013). A historical overview of mobile learning: Toward learner-centered education. In Z. L. Berge & L. Y. Muilenburg (Eds.), *Handbook of mobile learning*. Routledge (pp. 3–14).
- Dudeney, G., & Hockly, N. (2012). ICT in ELT: how did we get here and where are we going? *ELT journal*, 66(4), 533-542. doi.org/10.1093/elt/ccs050
- Ishaq, K., Zin, N. A. M., Rosdi, F., Jehanghir, M., Ishaq, S., & Abid, A. (2021). Mobile-assisted and gamification-based language learning: a systematic literature review. *PeerJ Computer Science*, 7, e496. doi.org/10.7717/peerj-cs.496
- Kukulska-Hulme, A. (2005) Mobile usability and user experience In Kukulska-Hulme, A., & Traxler, J. (Eds.). (2005). *Mobile learning*, Routledge (pp. 45-56).
- Martin, F., & Ertzberger, J. (2013). Here and now mobile learning: An experimental study on the use of mobile technology. *Computers & Education*, 68, 76-85.
- Mobile Learning Week 2019: Deciphering the impact of Artificial Intelligence on education. <https://en.unesco.org/news/mobile-learning-week-2019-deciphering-impact-artificial-intelligence-education>
- Mobile Learning Week 2020: Beyond disruption: technology enabled learning futures. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377753>
- Stockwell, G. (2014). Mobile-assisted language learning. In M. Thomas, H. Reinders, & M. Warschauer (Eds), *Contemporary computer assisted-language learning* (pp. 201-217). Bloomsbury Publishing Plc.
- Петренко Л., Шевченко В. & Зеліковська О. (2020) Використання педагогічних крауд-технологій у професійній підготовці студентів ІТ-спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби*

навчання, 2(76), 213-235.

Семеріков, С., Стрюк, М., & Моїсеєнко, Н. (2012). Мобільне навчання: історико-технологічний вимір. In Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія. Кривий Ріг, 188-242.

Сысоев, П.В. (2013). Обучение по индивидуальной траектории. *Язык и культура*, 4 (24), 121-131.

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES OF PROFESSIONAL ENGLISH IN AVIATION HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT: PRACTICAL ASPECT

Liliia Zelenska, Maryna Lomakina, Svitlana Tymchenko

Flight Academy of the National Aviation University (Kropyvnytskyi)

Today, during the pandemic, the problem of distance learning organization and mixed modes in higher educational establishments of different levels is urgent, in particular, in the aviation higher educational establishment. The effectiveness of the distance learning organization form of foreign language teaching is determined by the extent to which it is able to motivate future aviation specialists to independent cognitive activity, which contributes to the expansion of knowledge and mastering sustainable skills in all types of speech. The language of profession is the main functional component of aviation specialists' professional communication, namely air traffic controllers and pilots, and its mastering is the priority task. Today, a foreign language, specifically English, has become an integral part of future aviation specialists' training, and the highest degree of mastery by students is the formation of foreign language communicative competence. For the effective implementation of information and communication technologies, teachers of higher educational establishments must be able to operate with information, choose the best means of its presentation to future professionals, interact with them in the absence of a direct contact, and expand their knowledge about the functioning peculiarities of the common information space, information resources as a means of the future

specialists' competencies forming, in our case, it is the communicative competence of future aviation specialists in the process of professional English learning in the aviation higher educational establishment.

In our opinion, in the conditions of distance learning, the most convenient service as a learning tool, is the Zoom Program. That is why, we use the Zoom platform for communication with higher education applicants to learn professional English and improve knowledge, skills and abilities of future aviation specialists. Zoom is a service for online conferences, trainings and webinars, a video conferencing tool that provides teachers and higher education applicants the way to synchronously meeting on the Internet via a personal computer / laptop, or mobile phone with and without video [1; 2].

Zoom allows you to conduct online lessons on high quality video and the ability to participate more than 15 users.

The first advantage of this platform is not only the demonstration of the material on the desktop, but also the demonstration of computer sound and an interactive whiteboard during classes. In the "desktop" mode, we can show materials from personal computer to higher education applicants, and also we can demonstrate the principles of working with programs, etc. Whiteboard mode allows us to draw and use diagrams to visualize certain statements and write text on the topic of the lesson. Another advantage of Zoom is the ability to schedule classes and invite participants by mail (email) and message. In addition, the recording function allows you to record online lessons. Zoom allows you to correspond with all participants, whether privately, and transfer materials [1; 2].

Today Google Meet, WebEx, Skype are popular and available programs. The use of platforms such as Zoom or Discord encourages higher education applicants to master the material more effectively.

We offer you a fragment of an online professional English lesson on "Aviation Weather" with the use of multimedia audiovisual aids, with the help of which future aviation specialists can clearly see what is being studied in a foreign language and, at the same time, get samples of vocabulary, grammar and speech in general (verbal and nonverbal elements) by native speakers.

Classes with the use of video were conducted in stages. At the first, preparatory stage (before watching the video), we clearly formulated the purpose and objectives of the lesson.

Previously, to get acquainted with the topic "Aviation Weather", we sent an e-mail lexical material (Word) for processing (to work with a dictionary and define lexical units). After processing the lexical material on the topic, we moved on to the presentation of this topic using Power Point (a component of Microsoft Office) – a program that allows you to create and demonstrate bright presentations on any topic. The presentation "Weather Effect on Aviation" was presented and discussed slide by slide. At the same time, one of the main tasks is to use lexical units on the topic.

A characteristic feature for the second stage, directly watching the video "London City" (silent video) [3], was viewing of the plot only once. The fact is that in the real conditions of professional activities, future aviation specialists must understand information that comes to them continuously, which is connected with time limitation for communication. Therefore, multiple watching would not be appropriate at this stage. By the way, it doesn't depend on the fact what kind of video it is: a silent video or a sound one. The video was sent to Zoom platform. Keywords and questions to the video were also sent before the viewing.

The third stage, discussion and control of comprehension, involved repeated watching of the video, followed by discussion using keywords and questions that were sent before watching. Based on the material (lexical units, presentation, video) a number of questions were offered to future aviation specialists to discuss "Aviation Weather" topic, and subsequently, this lexical material should be used in their homework to summarize the material on this topic.

Note that higher education applicants had the opportunity to evaluate their own speech and analyze errors, watching video lessons in the recording, which the Zoom platform allows.

Thus, in the conditions of distance learning, the use of multimedia, namely multimedia audiovisual aids, in the process of professional English learning is actual and effective for the formation of future aviation specialists' foreign language communicative competence, which is considered to be an important component of

their professional competence.

References

1. <https://explore.zoom.us/ru-ru/meetings.html> (дата звернення 12.10.21)
2. <https://www.cmu.edu/canvas/teachingonline/zoom/zoompedagogy.html> (дата звернення 12.10.21)
3. <https://www.youtube.com/watch?v=SLxC1xJ53ng> (дата звернення 05.11.21)

EXPERIMENTAL LEARNING AS AN EFFECTIVE METHOD FOR TEACHING ESP

Iryna Zuyenok

Dnipro University of Technology

On the contrary with teaching General English known as TENOR: Teaching English for No Obvious Reason (Abbot 1980: 123), ESP is concerned with teaching English for specific purposes of learners. That is why ESP University courses are always learner-centred and based on thorough needs analysis. When teaching ESP, the focus is shifted from teaching to learning that provides readiness of university students to use English in the target situation identified by EQS for their specialism area(s).

There is a variety of approaches to teaching and learning ESP based on the fundamental theories researched and developed by Hutchinson and Waters (1987), Dudley-Evans and Maggie Jo St John (1998), Jordans (1991) and others. All of them have much in common: they are based on communication in situations close to real life, have a multidisciplinary and/or transdisciplinary nature, and focus on learning as a process more than on a product. The most effective is considered to be the learning-centred approach. i.e., 'learning by doing' (Hutchinson & Waters, 1987: 16), which is based on performing tasks scaffolded by a teacher – task-based approach to learning (TBL), promoted by Prabhu (1987) and developed by Jane Willis (1996) and Rod Ellis (2003). The task-based approach has

proved its effectiveness especially for ESP learning, when students learn by doing, i.e., learn from their experience of learning.

Experiential learning as a strategy of learning based on D. Kolb's experiential learning cycle: "a learning process initiated by a concrete experience, which demands reflective observation about the experience in a search for meaning that engages abstract thinking, leading to a decision to engage in active experimentation. This cycle is so simple and natural that people engage in it without being aware that they are learning" (Peterson & Kolb: 2017). Here, concrete experience can be related to everyday experience or what students already know in an area of their study. Reflective observation naturally occurs after a learner have experienced something new or have discovered a new notion, vocabulary, grammar structure etc. While reflective observation may be developing observations about the learning experiences, abstract conceptualization is focused on channeling those observations into a set of actions, i.e. creating an action plan or own theoretical approach. Active experimentation is about testing the ideas, skills etc., created by new experiences. As learning is an intrinsic process and sometimes the outcomes may differ from those expected, teachers should scaffold the tasks thoughtfully to help students to learn from the experience by doing a set of tasks. So, in experiential learning the role of a teacher is more a facilitator, materials provider, observer, consultant than an inputter.

There are some major characteristics of the experiential learning identified by Chapman et al., which proves its appropriacy and relevance to ESP. Among them is a mixture of content and process - a balance between the experiential activities and the underlying content or theory; absence of excessive judgment by the teacher who creates a safe and friendly environment for students to work through their own process of self-discovery; engagement in purposeful and meaningful activities (Chapman, McPhee, & Proudman, 1995, p. 243).

A cyclic model for teaching ESP by students via learning from the experience developed and practiced in the ESP University classrooms and outside them is described below. First, it is appropriate to start with identifying where students are at the beginning of the course/ module or a lesson. It is recommended to fix it somehow that goes to pre-task activities, which may be a

discussion based on the previous experience, a mind-map built as the result of individual and group brainstorming etc. After exchanging the experiences, students are given a set of tasks to perform themselves. The materials for the tasks are chosen from the perspective of the possible input(s) they can give for students with a set of tasks and activities to practice new knowledge and skills, firstly controlled by the teacher and/or peers to make a meaning from the tasks performed. If necessary, the teacher gives an additional input or summarize the results of the actions performed and give feedback. Post tasks are proposed as follow-up activities to contribute to making meaning of the materials have been learnt by each of the students and use it while doing a post-task individually or being in groups or mini teams.

Benefits of experiential learning ESP are obvious. Experiential learning creates a real-world relevant to students' needs. It provides opportunity for creativity and development of higher order thinking skills (analyzing, critical thinking and evaluation) and encourages reflection that accelerates learning. It also develops understanding of the value of mistakes and guides students toward the future: Widely used experiential learning projects are oriented on future professional activities rooted in real-world activities. Thus, experiential learning prepares students for adult life and lifelong learning. Most experiential learning activities are communal in nature, with students working in groups, mini teams etc. Through the team projects, students learn to work together, developing a plan of action and experiencing their roles in a team that brings them to understanding the unique strengths of each team member.

Though experiential learning is rather beneficial and makes learning meaningful, it also has some limitations - flexibility and openness of outcomes, which ESP teachers should be aware of. When planning to use experiential learning to achieve the outcomes scored against the fixed rubric(s), teachers need to prepare multiple plans that can be reconfigured easily in response to students' reactions and the ideas emerged while performing tasks. To be a success in implementing experiential learning, the teachers should practice ongoing formative assessment, while observing how students are interacting with and interpreting the experience.

References

- Abbott, G. (1980). ESP and TENOR. *ELT Documents*, 107, 122–4.
- Barton, T. (2020) *Experiential Learning In And Out Of Classrooms* [[online]. Available at: <https://servelearn.co/blog/experiential-learning-in-and-out-of-classrooms/>
- Clevenger, A. D. (2015). Experiential Education as a Framework for Student Affairs' Educator Role. *Journal of Student Affairs*, 24(). Retrieved from <https://commons.erau.edu/publication/209>
- Colin, B. & J.P. Wilson (2006) *Experiential Learning: A Best Practice Handbook for Educators and Trainers* London and Philadelphia: Kogan Page.
- Kolb, D.A. (1984): *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. Available at: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development
- Peterson, K. & D. Kolb (2017) *How You Learn is How You Love. Using Nine Ways of Learning to Transform Your Life*. San Francisco: Berrett-Kehler Publishers. Inc.

DEVELOPING ESP STUDENTS' SKILLS SET FOR A GLOBAL FUTURE

Iryna Ivanchenko

Dnipro University of Technology

Covid-19 Pandemic has accelerated rapid changes in the world, revealing some mega global trends.

First, technological development changed the nature of work and the way the skills were treated, creating uncertainty about their relevance in the long term. Secondly, climate changes with their threatening consequences for further living generated people's migrating.

Thirdly, development of a new demographic landscape - aging in some parts of the world or youth bulges in others - in its turn, led to shortening labor force with depreciating skills and difficulties with social adaptation respectively. [1]

According to Skills Global Solution Group [2], the forecast for future job vacancies, productivity, and earnings growth is depressing. Covid-19 crisis could leave behind an entire generation, including recent graduates, first-time job seekers, and workers who have lost jobs due to the pandemic.

Thus, Covid-19 has dramatically influenced on labor markets and skills development and is likely to have a long-standing impact on the world of work.

Traditional hard skills (corporate job training, academics) are left behind by soft skills as the latter ones play a vital role in one's success. Creative employees are extremely desirable for companies as they can find new ways to perform task, meet challenges and solve problems, thus helping companies move in more efficient directions.

Then, in most fields of the professional world collaboration is an extremely important skill allowing to work effectively as a member of a team and match personal achievement with the team's goals. [3]

Adaptability/flexibility, time management, oral communication, critical thinking, problem solving are the most significant skills for students enabling students to survive in their future professional life. The problem is that soft (transferable) skills instruction should be "explicitly incorporated into learning process "in a curriculum design as well as "task-based needs analysis narrowed on types of tasks an ESP learner could be able to perform outside the classroom in real world 21-century settings". [4, p.45]

What is crucial nowadays, labor market looks for professionals ready to think globally and able to work internationally with the awareness of global problems, tolerance.

How does ESP teaching in Ukraine meet challenges of a reshaped labor market? As it follows from the study, [5] the above-mentioned soft skills fit harmoniously into foreign languages instruction in the ESP context due to teaching methods used in the classroom - projects, role play, collaborative learning. [5, p.394]

Still, while introducing global issues, instructors and students face such problems as insufficient level of realizing the urgency of global issues solving; language skills as main learning outcomes; lack of proper teacher professional development, deficiency of

problem-based content as well as scarcity of real-life tasks tackling global problems in existing teaching materials.

Thus, the ways of integrating global issues into the process of developing hard skills, soft skills and global competence should be improved.

It was stressed that “teaching global context in foreign language classrooms is important, and attention should be paid to:

- a) variety of multinational, multilingual, multicultural content;
- b) development of appropriate methodologies for teaching foreign languages in the spirit of global education;
- c) improved teacher training programs (global pedagogy, curriculum development, methodology;
- d) development of coursebooks and learning resources for the purpose of global education and international understanding;
- e) stepping up intercultural research with thorough analysis of different forms of cultural contact and cultural exchanges” [5, p.398].

Such approach will foster competitiveness of a future professional and improve the quality of a higher education.

References

1. Labor market overview (2021) Retrieved, November 21, 2021, from <https://www.worldbank.org/en/topic/labormarkets#1>
2. Skills development (2021) Retrieved , November 21, 2021, from <https://www.worldbank.org/en/topic/skillsdevelopment#1>
3. 20 skills in Demand in Today’s Workforce (2021) Retrieved, November 21, 2021 from <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/in-demand-skills>
4. Heckadon, P., & Tuzlukova, V. (2020). Skill-based ESP Classroom: Teaching for Preserving and Enhancing Oman’s Comparative Advantages in an Era of Economic and Digital Transformation. *Arab World English Journal (AWEJ)* Proceedings of 2nd MEC TESOL Conference 2020. 36-48. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/MEC2.3>
5. Diachkova, Y., Sazhko, L., Shevchenko, L., & Syzenko, A. (2021). Global Issues in ESP Classroom: Challenges and Opportunities in Higher Education. *Arab World English Journal*, 12 (1)388 -400. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no1.26>

**MARITIME ENGLISH TRAINING THROUGH
FEATURE FILMS**

Svitlana Korieshkova

State University of Infrastructure and Technology

Relevance of research. Second language educators have been using different types of English resources to find the most appealing and effective way of learning the language [1]. Encouraging language learners to develop their language competencies through English movies is one way that has been used effectively. Proponents of using this type of media believe that movies allow for more interactive and appealing ways of teaching and learning English [2]. An urgent task of the system of higher education is the training of a highly qualified specialist for maritime industry who is able to think creatively, work in a team for the sake of a joint result and to work in non-standard situations. The transition from outdated forms of learning to creative ones is an acute methodological issue. In this context, it should be noted that our state needs highly skilled specialists in various fields that would speak the language of international communication. Consequently, the status of a foreign language is rapidly increasing, it is gaining the role of intercultural communication. This demand determines the need to improve the methodological basis for the training of professionals capable of working internationally [5].

Problem statement. The requirements for the effectiveness and quality of their training have increased with rising demand for foreign language professionals. The research for new teaching methods, their improvement, development and introduction of new innovative means in the educational process are intensively underway.

Good facilities, good planning and excellent teaching are required to solve the problem and to prepare seafarers of high quality. Thus, the maritime English teacher is faced with feeling of responsibility because he knows that, in situations of life and death, it will be the language skills that he has taught that will succeed or not. Good communication equipment is nice to have, but the ability to use it in dangerous situations determines whether the mariner and

people around survive or not.

This article deals with the support for teacher of maritime English, with who has the objective of guaranteeing that the students can cope with complicated tasks which are part of everyday life at sea. The skills in English that are required by a deck officer fall under the normal three headings of spoken English, reading, comprehension, and writing. It is the subject material that differs so much from everyday English, with a vocabulary that enables one mariner to identify another within a few minutes of starting a conversation.

Results. We believe *Safety* to be one of the most important parts of maritime English. That's why the guidelines *LET'S WATCH AND STUDY* was issued at the department of foreign languages for specific purposes at Kyiv State University of Infrastructure and Technologies. The objective of the guidelines was to develop communicative skills at Maritime English lessons. *LET'S WATCH AND STUDY* was designed by the group of our teachers for the first, second- and third-year students of Navigation department [4]. It consists of six feature heroic films based on real events and three educational ones. The guidelines can be used during the classes of Maritime English in group work. Each lesson is organized to develop the speaking skills and consists of the exercises to increase student's abilities in understanding the watching material, enlarging the vocabulary, expressing the point of view, distinguishing the main idea and principal points of the movie, developing professional and communicational skills.

Our lessons with educational movies are organized in such a way to be interesting and cognitive for the students of different year of study. Vocabulary used in the films coincides with the lexical material taught during the classes of English. Every lesson with the feature films start with the Plot to help students understand the content easily. It should be underlined that all movies contain extreme situations such as Man overboard, Fire onboard, Abandoning the Vessel, Piracy attack, SAR (search and rescue operation).

Stimulating active communication activities of students based on situations from the film with the use of processed language material is the main task of the teacher. After watching the movies

Captain Phillips, Deepwater Horizon, The Finest Hours the students are offered the tasks of practicing vocabulary – to fill in the table with words that mean parts of the cargo ship Maersk Alabama, oil drill rig and oil tanker SS Pendleton that are mentioned in the movies. In order to develop communication skills, students are invited to analyze various aspects of the behavior of actors in extreme work situations at sea. These fragments are discussed after watching the movies. Dramatization and role play contribute to the effective development of students' communicating skills. Dramatization involves the creative play of video content, and role play motivates students to express themselves in a similar situation. It is also advisable to use tasks that help to develop the writing skills. Students, for example, are asked to write the main idea of the film, to describe the most interesting situations or behavior of the main character, which influence the course of events.

The safety of life at sea is a duty placed upon every seafarer by the Safety of Life at Sea Convention (SOLAS) [3]. Saving of life, particularly from another ship, almost never takes part without some sort of communication between the rescuer and the rescued. Voice communication is a subject as important as any other on the syllabus of the deck officer and it should be given the same status as a subject. This means that as much care should be given to developing teaching methods for the subject as, for example, navigation [6].

Summarizing, we note:

It should be noted that the use of feature film in teaching maritime English is an effective means of professional - personal development of the student in high school. The study's results indicated that language learners believed that films are authentic sources of maritime language learning and can be used effectively to improve language skills including speaking, listening, reading, vocabulary, and writing. Research results have also confirmed that according to language learners, films are beneficial in terms of increasing students' cultural awareness.

References

1. Cook, V. (2016). Second language learning and language teaching. New York, NY: Routledge педагогика. 1996.- № 6. - С.10-13.
2. Tafani, V. (2009). Teaching English through Mass Media. Acta

Didactica Napocensia, 2(1), 81-95.

3. Гончар, И.А. Речевые ситуации как основа учебного сюжетного видеофильма: дис. .канд.пед.наук : 13.00.08 / И.А. Гончар.- Спб., 1996. -184 с.

4. Гоулмен, Д. Эмоциональная компетентность / Д.Гоулмен // Психология мотиваций и эмоций / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер и М.В. Фалик-ман. М.: ЧеРо, 2002.-С. 562-567.

5. Класифікація методів навчання іноземних мов.- [Електронний ресурс].-Режим доступу: lib.ua.edu.ua/files/15.doc

6. Майор, Ф: Высокий образовательный замысел / Ф.Майор, С.Танган // Культура и педагогика мира.1996, № 6, с. 3–13

MODERN APPROACHES AND PECULIARITIES OF TEACHING PROFESSIONAL VOCABULARY IN PRE- UNIVERSITY STUDIES

Mariia Lastovets

Taras Shevchenko National University of Kyiv

The courses of professional language are usually designed for the students of intermediate or advanced levels. Professional English for pre-university studies has been introduced recently as a new subject at Taras Shevchenko National University of Kyiv. This course is divided into humanitarian and medical parts according to the specialties of studies. The idea of the course is to build up the basic professional vocabulary to facilitate the students' understanding of professional language at their lectures and practical classes at university. They will be able to give the correct pronunciation, to construct the terms and sentences, use and recognize them in appropriate context.

One of the main obstacles in teaching professional language for the pre-university students is their language level, which is usually determined as elementary. Thus, the course of professional language mainly focuses on learning of the simple structures and terminology. As it has been already mentioned, this course comprises two parts: humanitarian part, which includes the terms in philosophy, history, language, art and social sciences, and medical part which includes

the terms based on English and Greek-Latin roots. Here we face the notion of the age of terminology and deal with etymology (Ivina, 2003).

According to the etymological approach the terms are reduced to their components which are called morphemes and it is explained the meaning of these components. It should be noted that one and the same morpheme can be a constituent part of the new terms, so the knowledge of the morphemes helps to construct the new terms and in this way to expand the students' vocabulary. The practical skills in etymology help students to see the relations between the words in different languages which is resulted in meaningful learning (Pierson, 1989).

Learning of the professional vocabulary cannot be effective without semantic approach. Despite the fact that its effectiveness has been questioned for teaching general English, we think it is still valid for learning professional terminology. According to the semantic approach all the terms are divided and classified into semantic groups what helps the students to organize their vocabulary. One of the main principles of the semantic approach is that words and their meanings are expressed through the relations with other words. To describe these relations it should be mentioned the semantic mapping within this approach (Fisher, 2014). The process of semantic mapping consists of visual and conceptual aspects. The visual aspect is represented in graphic images of geometry forms, usually circles, while the conceptual aspect includes the information given inside the forms and demonstrates the relations between the words and terms.

Structural approach states that the learning of the structure is more important than acquisition of individual lexical units. While learning the structures, students don't need specific grammatical knowledge as grammatical order of words is given in these structures. There are four types of such structures: sentence pattern; formula (are the groups of words used in specific situations); phrase patterns; idioms.

The structural approach is based on the following principles: importance of speech, which means that speech is more accentuated than reading and writing; formation of language habits is provided by numerous repetitions of structures; student's activity predominates comparing to the teacher's one; mastery of structures is revealed in

step-by-step practice in four skills as reading, writing, speaking and listening; meaningful situations are created to demonstrate the functioning of language structures in a context; teaching one item of language at a time means that the new structure can be learned and mastered on the basis of the previous one (Elisabeth, 2017). At the pre-university stage it is preferable to choose the structures according to their simplicity and frequency.

Thus, it has been outlined the current approaches for teaching professional vocabulary. The complex combination and application of these approaches in pre-university studies will be resulting and will provide the effective specialized communication (both oral and written).

References

1. Alcina, A. (2011). Teaching and learning terminology. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
2. Elisabeth, M. (2017). Methods of teaching English. New Dehli: Discovery Publishing House.
3. Fisher, R. (2014). Teaching children to learn. Oxford: Oxford University Press.
4. Ivina, L. (2003). Linguo-cognitive basics of analysis of the branch-wise termsystems. Moscow: Academic project.
5. Mishan F., Timmis I. (2015). Materials development for TESOL. Edinburgh: Edinburgh University Press.
6. Pierson, H. (1989). Using etymology in the classroom. *ELT Journal*, Vol. 43: Oxford University Press.

DIFFERENTIATED STRATEGIES IN THE ESP CLASSROOM

Iryna Liashenko
Sumy State University

Differentiated instruction is suggested to be one of the leading approaches in student-centered learning, where the teachers teach not only the content, which is acquired in different ways because of differences in a way, length of time, connections, support, but states

a clear substantial goal at the beginning and carefully supports the learning process for a student to enable them to reach this goal.

The main differentiation strategies are varied by content, process, product, affect, and learning environment (Tomlinson, 2016). Differentiation by content

First and foremost, in any case, is needs analysis, learning the group, the students' profiles, is a cornerstone of any teaching. In ESP class, clear needs help design the work centered not only on the main methodological points but also on the authentic vocational view.

Before starting a course, the teacher needs to determine the students' critical characteristics, such as readiness, interest, and learning profile.

Readiness is characterized by the student's ability to acquire educational content and varies within the scope of disciplines or content areas.

It may be defined by the results of formal or informal tests, analyzing a student's academic record, work samples, overseeing a student self-report, asking students to complete a KWL chart.

Interest is related to topics, skills, or activities that arise from a student's curiosity or inspiration. This may be found out by the range of their favorite topics or which activities they are engaged in. Discussing their interests, self-reflection, blogging or vlogging, and participating in ice-breaking activities can render a teacher learning more about their interests.

Learning profile features student's preferred method of learning new information or skills (e.g., visually, hands-on, through deductive means) and environmental factors that influence a student's learning (e.g., small group, bright lights, no distractions). It can be assessed through questionnaires and observation.

When teachers differentiate instruction, they relate primarily to three main instructional strands which are possible to be adjusted to meet the students' needs: content, where the students master the knowledge and skills; process, which includes the activities on the way to acquire the content; product, which relates to the methods within the learning process.

Differentiating instruction means adjusting all or one of these elements. There is no unique recipe to differentiate instruction; the teacher is oriented on the students' needs.

When differentiating content, teachers consider the student characteristics, such as readiness, interest, and learning profile. The strategies are varied in tiered content, providing various materials, presentation styles, scaffolding, learning contracts, and compacting (Tomlinson, 2004).

When differentiating process, teachers vary the activities for students depending on their students' readiness levels, interests, or learning profiles. The strategies in the differentiating process include breaking the students into groups or pairs to work on different activities or assigning individual tasks.

In differentiating product, the students are offered a range of ways to demonstrate their knowledge (e.g., video, written report), with taking into account visual, auditory, and kinesthetic (i.e., involving movement or hands-on activities) options as well as analytic, creative, and practical ones.

To sum it up, differentiation strategies are a powerful approach to solve the students' needs and render them achieve their learning and professional goal with various ways, styles, content and products.

References

- Tomlinson, C. A., & Eidson, C. C. (2004). *Differentiation in practice: A Resource Guide for differentiating curriculum, grades K-5*. Hawker Brownlow Education.
- Tomlinson, C. A. (2016). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Published by Pearson Education, Inc., by special arrangement with the Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).

**DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGE IN THE
NOWADAYS REALITY**

Daria Medvedovska
Sumy State University

Nowadays many universities offer distance education with a corresponding diploma. It has become fashionable worldwide: every self-respecting university and institute now necessarily has such programs. Special educational institutions, which provide distance learning, are also opening, many of them have already gained immense popularity in the world and have opened their branches in different countries (for example, the British Open University).

Traditional forms of teaching no longer satisfy the current needs of modern students. The accelerated pace of modern life, the constant lack of time and situation with pandemic of covid-19 dictate the search for other ways of learning.

Technology offers various opportunities to apply language teaching principles. For example, textual enhancement, which is a kind of input enhancement by changing text appearance through highlighting, font changes, animations, or other special effects in order to direct learners' attention to non-salient forms, is possible thanks to technology.

What are some keys to successful distance learning programs?

- Live interaction between the instructor and the students during the course.

- The presence of a classroom teacher in the remote sites who is involved in the learning process. In particular situations, these cooperating or coordinating teachers are studying the language along with the students with the intention of completing a teaching minor.

- The regular use of other media, such as computers, speech recognition devices, audiotapes, and workbooks in a comprehensive approach to distance learning.

- The involvement and support of school administrators.

- The use of electronic mailboxes (which all students and cooperating site teachers use), or a toll-free phone number with recording machine.

In the area of foreign language teaching a lot has been done to

cover a variety of world languages, but there are constant attempts for new solutions, taking into consideration specific needs of language learners.

References

1. The world's leading distance - learning provider. (2021) Available at: <http://www.openuniversity.edu/>
2. Rabiye Murati (2015). The role of the teacher in the educational process. The Online Journal of New Horizons in Education (5), Issue 2. Available at: <https://www.tojned.net/journals/tojned/articles/v05i02/v05i02-09.pdf>

EXERCISES FOR DEVELOPING TRANSLATION ABILITIES IN TRAINING ESP TRANSLATION

Olena Mykhailenko, Olha Shevchenko
Taras Shevchenko National University of Kyiv

In translating, especially in rendering texts for specific purposes, the translator performs three procedures: pre-translation source text analysis, source text translation and target text editing. Our study deals with training the source text translation, preceded by a comprehensive pre-translation source text analysis. Translation teaching techniques have been variously considered in works (Alekseyeva 2001, Tsaturova, Kashirina 2008, Nelyubin 2009, Latyshev 2003, Chernovaty 2013), among others. Translation of ESP texts requires a broad arsenal of special translation solutions which is formed through a system of training exercises: pre-translation training exercises, exercises for training translation skills and exercises for developing translation abilities (Chernovaty 2013).

This paper focuses on exercises for developing translation abilities with the students of history mastering the course of professionally-oriented translation. Our research is based on the types of exercises for developing translation abilities described in work (Chernovaty 2013):

- Exercises for developing the ability to realise the translation

strategy: *Analyse parallel texts (ST and TT), identify the translator's strategy and the extent of its observance, suggesting your own translation variants in problematic cases;*

- Exercises for forming the ability to select adequate translation devices: *Analyse parallel texts (ST and TT), determine the degree of justification of selected translation devices and suggest your own translation variants in problematic cases;*

- Exercises for building the ability to determine the reasonability of TT adaptation: *Analyse the ST, state the ST implicature which is to be explicated in the TT, suggest your own versions of such explication;*

- Exercises for increasing the ability to build an efficient theme-rheme perspective of rendering the ST: *Out of two TT variants, choose sentences that best realise the theme-rheme perspective of ST rendering and join them to make a cohesive text;*

- Exercises for developing the ability to walk away from over-literal rendering and create different variants of translation of the same text: *Translate the following text in two (three and more) versions;*

- Exercises for forming the ability to pick over and exclude interim TT versions: *Compare several translation versions of the same ST and chose the most faithful;*

- Exercises for building the ability to prove the correctness of translation: *Compare two TT versions, choose the best one and give arguments for your choice as to its semantic and stylistic accuracy, suggesting your own version of translation;*

- Exercises for increasing the all-round ability of written translation: *Translate the text in writing;*

- Exercises for developing the ability to edit the TT: *Analyse parallel texts (ST and TT), determine translation drawbacks and suggest your own translation variants;*

- Exercises for forming the ability to use external resources in searching for information and obtaining extralinguistic knowledge: *Prepare a short overview of a topic using external materials.*

These types of exercises for developing translation abilities have proved efficient with the students of history in terms of the course of professionally-oriented translation.

References

1. Alekseyeva, I.S. (2001). Professionalny Trening Perevodchika [Translator's Professional Training]. Sankt-Peterburg: Soyuz.
2. Chernovaty, L.M. (2013). Metodyka vykladannya perekladu yak spetsialnosti [Translator Training Methodology]. Vinnytsya: Nova Knyha.
3. Latyshev, L.K. (2005). Tekhnologiya perevoda [Translation Technology]. Moskva: Akademia.
4. Nelyubin, L.L. (2009). Vvedeniye v tekhniku perevoda [Introduction in Translation Technology]. Moskva: Flinta.
5. Pym, A. (2014). Exploring Translation Theories. New-York: Routledge.
6. Tsaturova, I.A., Kashirina, N.A. (2008). Perevodcheskiy analiz teksta [Text Translation Analysis]. Sankt-Peterburg: Soyuz.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОБОРУ ДОДАТКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ В УМОВАХ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ОН-ЛАЙН

А. П. Мусієнко, Т. Б. Тихонова

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

В умовах дистанційного навчання та пандемічної кризи особливо важливого значення для формування, організації та злагодженої роботи групи з вивчення іноземної мови набуває наповнення педагогічного процесу прийомами, які мають не лише когнітивно-пізнавальний, але й яскраво виражений емоційний компонент. Використання таких прийомів сприяє налагодженню конструктивного дискурсу в системі «студент-викладач», «студент-студент», «викладач-група», підвищує інтерес до вивчення іноземної мови та створює позитивне тло спілкування у заданих непростих соціально-психологічних умовах.

Наведемо кілька конкретних прикладів, які використовувалися викладачами та давали позитивні результати:

1. Ілюстрація програмних граматичних, лексичних, фонетичних тем на прикладі пісень англійською мовою.

2. Навчальні відео-ролики англійською мовою (наприклад, для студентів філософського факультету були запропоновані відеоролики «Plato. Nine Life Lessons», «Aristotle. Seven Life Lessons»).

3. Документальні фільми, пов'язані з актуальними датами (у цьому семестрі серед інших важливих дат особлива увага була приділена датам: 80-річчя трагедії Бабиного Яру та Дню вшанування пам'яті жертв голодомору в Україні).

4. Загадки, шаради.

5. Жарти англійською мовою.

6. Художні твори та поезії.

Зрозуміло, що, кожне підібране викладачем додаткове завдання, має свою педагогічну мету, та використовується, як додатковий матеріал для вивчення, повторення і закріплення певних граматичних, лексичних, синтаксичних конструкцій, тощо.

Завдання на кшталт зазначених вище сприяє розвитку та вдосконаленню комунікативних навичок студентів.

Студентам, у свою чергу, пропонується підготувати свої загадки, жарти, інтелектуальні цікаві завдання та поділитися ними з групою. Треба зазначити, що це дозволяє розширити арсенал педагогічних матеріалів самого викладача, оскільки часто-густо студенти знаходять справді гарні цікавинки.

Хотілося б ще раз наголосити, що в умовах дистанційного навчання та пандемічної кризи, в час коли студенти позбавлені міжособистісної взаємодії з викладачем та одногрупниками, вкрай важливим є вкраплення емоційно-яскраво забарвлених прийомів в педагогічний процес.

Література

1. English For Fun, M. Boyanova, 2021.
2. Документальний фільм «Живі», режисер Сергій Буковський https://www.youtube.com/watch?v=h_R70mSFih8
3. Документальний фільм «Назви своє ім'я», режисер Сергій Буковський, <https://www.youtube.com/watch?v=5j5JjWTnCuk>
4. 9 Life Lessons From Plato (Platonic Idealism) <https://www.youtube.com/watch?v=MkBaH3afPgl>
5. 7 Life Lessons From Aristotle (Aristotelianism)

<https://www.youtube.com/watch?v=Azym86yAZz4&list=PLkW7F21CI4Mh6BXoS45JvI0LzfrsuBSAU>

ВЕРБАЛЬНІ СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНОГО СЛУХАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Л. О. Нестеренко

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Все частіше використання активного слухання розглядається сучасними дослідниками [1, 3, 6] як спосіб покращення якості викладання іноземної мови за професійним спрямуванням. Оскільки саме активне слухання допомагає зрозуміти, оцінити і запам'ятати інформацію, отриману від учасників освітніх взаємодій. Крім того, використання прийомів активного слухання традиційно спонукає учасників навчального процесу до відповідей, скеровує діалог в потрібному напрямку і перешкоджає неправильному розумінню або помилковій інтерпретації інформації, отриманої від співрозмовника (студентом/студентами від викладача, викладачем від студента/студентів).

Ряд дослідників [2, 4, 5] визначають умови, які значною мірою удосконалюють використання прийомів активного слухання. Найбільш корисними у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, можуть бути наступні прийоми:

- максимальна концентрація на висловлюванні співрозмовника та тимчасове уникнення критичних суджень;
- емпатія по відношенню до співрозмовника;
- увага до невербальних проявів комунікації;
- заохочення співрозмовника дозволяє налаштуватися на спілкування.

Практична реалізація вищезазначених прийомів у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням (на прикладі англійської мови) може бути досягнена за умови

використання різноманітних невербальних (усмішка, кивання, доброзичливий погляд) та вербальних способів комунікації. До вербальних проявів можна віднести наступні лексичні та граматичні засоби:

- «ехо-питання» (echo questions): “I think ...” – “Do you?”;
- розділові питання (tag questions): “You think ..., don’t you?”;

- фрази, що демонструють інтерес до слухача: “Go on!”, “I am listening to you!”, “That’s it.”;

- повторення сказаного раніше: «Do you mean that ...?», «In other words...»;

- відображення - це вміння зрозуміти те, що складно передати словами. Для демонстрації відображення можна вживати наступні фрази: «Do you feel that ...?», «Do you think that ...?»;

- узагальнення сказаного. Досвідчений співрозмовник обов'язково підведе підсумок, тим самим даючи зрозуміти, що уважно слухав оповідача і зрозумів його основну ідею. Це наступні фрази: «I guess, I understand that you ...», «It seems to me that the key point is ...»;

- резюмування. Цей прояв активного слухання найбільш ефективно допомагає домогтися точного розуміння сказаного співрозмовником. Суть його в тому, що ми своїми словами підводимо підсумок основним думкам співрозмовника. Заклучна фраза - це його мова в «згорнутому» вигляді, її головна ідея. При резюмуванні з цілої частини розмови виділяється тільки головна думка. Найбільш часто резюмування в процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням можна використовувати в таких ситуаціях як: *pair discussions; group discussions; projects; interviews, тощо*.

Загалом, резюмування, як вид активного слухання, можна використовувати в усіх випадках, коли потрібно висловити незгоду з будь-якої точкою зору у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням. Перш ніж це зробити, слід спочатку виділити у висловлюванні співрозмовника головне, підсумувати сказане, тоді не доведеться розпорошуватися, приводячи його контраргументи, і вдасться відповісти на суть

заперечення. А ще краще попросити зробити резюме самого співрозмовника: він повинен буде позбавити своє заперечення від усього другорядного, що значно полегшить нам завдання.

Таким чином, узагальнюючи все вищевикладене, можна стверджувати, що використання активного слухання у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням сприятиме якісному вдосконаленню комунікації. Оскільки активне слухання у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням допоможе забезпечити позитивну атмосферу, мінімізує ймовірність конфліктних ситуацій та сприятиме формуванню поваги та довіри між учасниками освітнього процесу.

Література

1. Андрущенко В. Високі педагогічні технології / В. Андрущенко, В. Олексенко // Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис / Мін. освіти і науки Укр.; АПНУ, Ін-т вищ. освіти АПНУ. – Київ, 2007. – № 2. – С. 70-76.
2. Луговий В.І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В.І. Луговий, Ж.В. Таланова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98-103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).
3. Майборода В.К., Нестеренко Л.О. Структурні компоненти та зміст психолого-педагогічної культури викладача ВНЗ. Проблеми освіти: наук. збірник. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН.... України, Київ. – К., 2011. Випуск № 68. – С.119-126.
4. Мусатов С.О. Гуманістичний потенціал педагогічної комунікації: науково-методичний посібник для вчителів. – Київ : Педагогічна думка, 2008. – 96с.
5. Рибалка В.В. Аксиологічні основи психологічної культури особистості : навчально-методичний посібник / Академія педагогічних наук України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих ; Ін-т обдарованої дитини; Укр. науково-методичний центр практ. психології і соціальної роботи МОН і АПН України. – Чернівці: Технодрук, 2009. – 228с.
6. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности : [учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений, обучающихся по направлению "Психология" и психол. специальностям] / С. Д. Смирнов. — М. : Академия, 2009. — 393 с.

LEARNING PRINCIPLES IN ENGLISH AS A MEDIUM OF INSTRUCTION

Serhii Petrenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

EMI (English as a Medium of Instruction) together with CLIL (Content and Language Integrated Learning) have become widespread in the last decade. However, the percentage of language learning and content learning in both approaches are different. The primary focus in EMI is content, i.e. learning the discipline (e.g. law, history, maths, physics, chemistry, engineering, etc.) in English, and the subject teachers are responsible for teaching. In CLIL, language teachers combine language issues and content of the specific discipline.

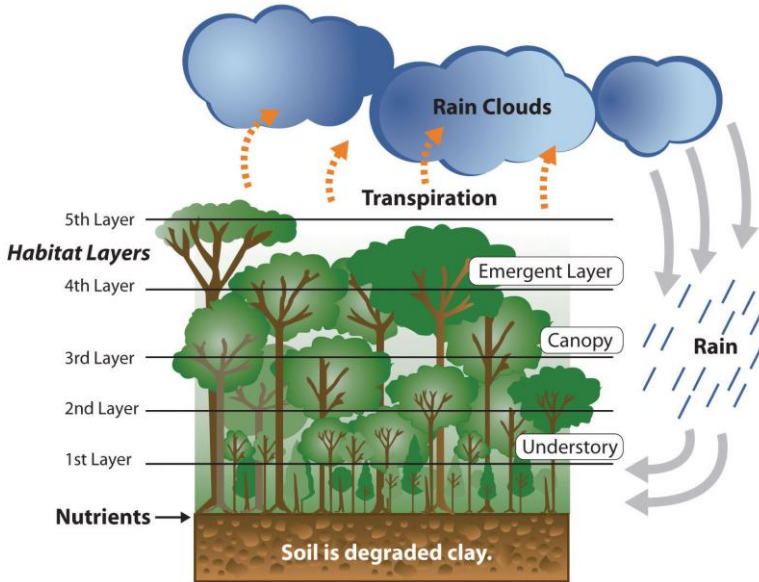
7 Research-based Principles for Smart Teaching (Ambrose, et al., 2010) can be applied to EMI:

Learning Principle # 1. Students' prior knowledge can help or hinder learning (Ibid, p. 13). If students connect new information with knowledge and ideas they had before, they will learn faster and remember more. For instance, if the information about someone or something they have never heard of, they will probably forget the new information. Therefore, it is important to activate their background knowledge prior introducing the new information.

Picture 1.

Learning Principle # 2. How students organize knowledge influences how they learn and apply what they know (Ibid., p. 44). Picture 1 provides vague knowledge organization, while Picture 2 clearly related ideas to each other.

Picture 2.

Learning Principle # 3. Students' motivated determines, directs, and sustains what they do to learn (Ibid., p. 69). The stronger the students' motivation, the more learning can be expected.

Learning Principle # 4. To develop mastery, students must acquire component skills, practice integrating them, and know when to apply what they have learned (Ibid., p. 95). Picture 3 in a funny way describes that theory should not be isolated from practice.

Picture 3.

Picture 4.

Learning Principle # 5. Goal-directed practice, coupled with targeted feedback, enhances the quality of students' learning (Ibid., p. 125). The teacher should clearly define the objectives and outcomes to their students, and provide them with "targeted feedback" (World Learning, 2018).

Learning Principle # 6. To become self-directed learners, students must learn to assess the demands of the task, evaluate their own knowledge and skills, plan their approach, monitor their progress, and adjust their strategies as needed (Ambrose, et al., 2010, p. 191). Reflection on their learning, and self-evaluation of their performance, can help develop students' awareness of their progress.

Learning Principle # 7. Students' current level of development interacts with the social, emotional, and intellectual climate of the course (Ibid., p. 158). The lessons should be appropriate for students' social, emotional and developmental needs.

Applying abovementioned principles can influence on setting and following learning objectives and outcomes, and prepare tasks which are essential for students for skill development.

References

- Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., Norman, M. K., & Mayer, R. E. (2010). *How learning works: 7 research-based principles for smart teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Anderson, L.W. (Ed.), Krathwohl, D.R. (Ed.), (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives* (Complete edition). New York: Longman.
- World Learning (2018). General teaching principles. In *Content-based Instruction* [Online course].

ІНТЕГРУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

О. Г. Пономаренко

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України*

Основною метою вивчення іноземної мови на немовних факультетах є практичне використання мови як інструменту міжкультурного пізнання та взаємодії, а також це розвиток в студентів комунікативної компетенції, здатності до міжкультурної комунікації. Тому важливим є інтегрування інформаційних технологій у навчальний процес, які дозволять залучати студентів до свідомої міжкультурної комунікації, так як на сьогодні існує глобальна мережа Інтернет, що надає безліч можливостей для іншомовного спілкування.

Об'єктивною потребою сучасного суспільства є використання мультимедійних технологій у навчальному процесі, а особливо сьогодні в період поширення на території України і в усьому світі гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, яка призводить до запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів. Тому, мультимедійні технології у навчальному процесі дозволять більш ефективно вирішити цілий ряд дидактичних завдань на занятті: формувати та вдосконалювати навички читання, письма, говоріння та аудіювання; розвивати та вдосконалювати вміння діалогічного та монологічного мовлення; поповнювати словниковий запас професійно-технічною лексикою, як активний, так і пасивний; знайомити студентів не лише з різними сферами іноземної мови, особливостями культури, традиціями країни; формувати в них стійку мотивацію до іншомовної діяльності, розвивати професійно, накопичувати знання на професійно орієнтованому матеріалі.

У зв'язку з цим перед викладачем стоїть завдання підбору таких методів, засобів і форм навчання, які сприяли б досягненню поставленої мети.

Навчальний процес, в якому використовуються мультимедійні технології навчання (мережеві технології,

електронні підручники) спонукає студента немовного факультету стати суб'єктом комунікативного спілкування, що сприяє розвитку його самостійності і творчості в навчальній діяльності [3; 4].

У сучасному світі існує багато інформаційно-комунікативних технологій, які можна активно використовувати в процесі вивчення іноземної мови, і які відносяться до засобів навчання і виховання, серед яких можна виділити: засоби синхронної комунікації: інтернет ресурси, які дозволяють спілкуватися в режимі реального часу (чат, відео, аудіо чат) і надають можливість встановити миттєвий голосовий зв'язок з абонентом, що знаходяться в будь-якій частині земної кулі за наявності у нього даних програм, або спілкуватися за допомогою письмового чату. Існує також можливість підключення і використання вебкамери; засоби асинхронної комунікації: форуми, електронна та аудіо пошта, сайти, блоги, та ін. [3].

Інтеграція новітніх інформаційних технологій у навчальний процес надає широкі можливості для: вступу студентів у живу комунікацію з носієм мови в реальному часі; активного залучення їх в мовне середовище і подолання мовного бар'єру; для творчої активності студентів; вдосконалення комунікативної і міжкультурної компетентностей; мотивації до вивчення іноземної мови загалом, мови професійного спілкування і культури.

Використання ресурсів мережі Інтернет під час вивчення іноземної мови, інтеграція інтернет ресурсів в навчальний процес, дозволяє більш ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних задач: формувати та вдосконалювати навички читання, безпосередньо використовуючи матеріали мережі різного ступеня складності; вдосконалювати навички аудіювання на основі автентичних звукових професійно орієнтованих текстів мережі Інтернет, а також текстів, підготовлених викладачем; удосконалювати навички письма та говоріння; поповнювати професійний словниковий запас, як активний, так і пасивний; знайомити студентів з культурознавчими реаліями, що включають у себе мовний етикет, особливості мовної поведінки різних народів в умовах

спілкування, особливості культури, традицій країни мови, що вивчається; формувати стійку мотивацію іншомовної діяльності студентів на занятті на основі систематичного використання автентичних матеріалів і дотримання принципу зв'язку з життям [6].

Інтернет технології покликані сприяти розвитку індивідуальних освітніх напрямків, що дозволить більш адаптувати зміст навчального матеріалу до індивідуальних особливостей студентів, рівня їх знань і вмінь [2].

Сучасний період розвитку системи вищої освіти характеризується оновленням всіх аспектів освіти, тісно пов'язаної зі змінами в науці і техніці, з розвитком інформаційних технологій. Інтеграція освіти, науки і виробництва, як і інтеграція наукових досліджень з освітнім процесом, стають все більш очевидними.

Міждисциплінарний підхід стає основою формування інтегративних компетенцій студентів багатoproфільного вузу. Комплексне застосування знань, їх синтез, володіння методологією наукової діяльності, знання іноземної мови – вимоги до професійної компетенції фахівця в сучасних умовах, що нададуть йому можливість отримати подвійний диплом в подальшому за різними спеціальностями. Навчання таким умінням майбутнього професіонала – актуальне соціальне завдання вищої школи, що диктується тенденціями інтеграції в науці та практиці.

Застосування інформаційних технологій забезпечує вихід освітньої системи навчального закладу на новий рівень, в якому за основу є особистісно-орієнтоване навчання, що надає можливість кожному студентові користуватися всіма наявними у навчальному закладі інформаційно-освітніми можливостями і ресурсами; забезпечує відкритий доступ до використання різних інформаційно-комунікаційних навчальних технологій Moodle, електронних підручників, посібників, журналів, електронних бібліотек, освітніх веб-сайтів, інтерактивного відео, мультимедійних навчальних систем, конференцій тощо [4].

Сучасні мультимедійні засоби навчання надають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості

для творчості, знаходження і закріплення усяких професійних навиків, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання, розвивають інтерес до обраного фаху та свідомого рішення оволодіти ключовими професійними знаннями іноземною мовою [1, с. 8].

Література

1. Петкова М.І. Формування інноваційного середовища під час навчання іноземним мовам: зб. наук. праць. Донецьк. 2010.
2. Тукало М.Д. Мультимедійні системи навчання як новий методологічний засіб інтерактивного навчання / М.Д. Тукало // 36. наук. праць. – Академія педагогічних наук України. – Київ. – 2006.
3. Филипенко С.Л. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів : зб. наук. праць. Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган – Барановського. Донецьк. 2009.
4. Щаннікова Л.М. Особливості застосування мультимедійних технологій на уроках іноземної мови : зб. наук. праць. Запорізький національний університет. Запоріжжя. 2008.
6. Stanley, G. Blogging for ELT. British Council, Barcelona. Online Journal: <http://www.teachingenglish.org.uk/think/resources/blogging.shtml>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІГОР ТА ЕЛЕМЕНТІВ МАС У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

М. С. Семенець

*Луцький навчально-виховний комплекс загальноосвітньої школи І-
ІІ ступенів №10 – професійний ліцей Луцької міської ради*

«Вивчити іноземну мову – означає стати вдвічі багатшим», писав О.І. Герцен. Здавна знання іноземних мов високо цінувалося у житті суспільства. Володіння кількома мовами розширює кругозір, підвищує ефективність інтелектуальної праці, збагачує духовний світ людини, поглиблює знання рідної мови. Мова людини – складова її діяльності. Користуючись мовою як засобом пізнання і спілкування, людина говорить,

слухає, пише. Дійсно, сказати, що людина оволоділа мовою, можна лише тоді, коли вона успішно користується нею у спонтанному мовленні з іншими людьми. Ігри дозволяють учителеві створити ситуації, наближені до життя, в яких учні вимушені використовувати мову як єдиний засіб спілкування. Діти, які хочуть взяти участь у грі, аби виконати те, що вимагається, повинні розуміти, що говорять або пишуть інші, а також вони вимушені говорити або писати іноземною мовою, щоб висловити свою думку або надати інформацію. Саме ігрові прийоми значно полегшують засвоєння складних граматичних і лексичних конструкцій, розширюють словниковий запас, допомагають створити наближені до життя ситуації та дають можливість дітям оволодіти необхідними комунікативними навичками й адаптуватися до реалій і потреб навколишнього середовища. Гра як шлях пізнавальної активності учнів має важливе значення на уроках англійської мови у початковій школі. Гра сприяє створенню сприятливого психологічного клімату на уроці та розвитку активності учнів.

На мою думку, основним завданням вчителя згідно концепції НУШ (нової української школи) – провести такий урок, на якому учень зможе максимально засвоїти поданий матеріал. А це можливо лише тоді, коли урок буде насправді цікавим учневі. Завдання вчителя – захоплювати, а не розважати, навчити, а не нашкодити! Для того, щоб полегшити процес опанування іноземною мовою, я застосовую багато сучасних методів та прийомів. Одним з них є використання ігор та елементів методики асоціативних символів.

В основі даної методики лежить спостереження за тим, як дитина засвоює слова рідної мови, спираючись на елементарні зорово-слухові образи та вивчає нові лексичні одиниці за допомогою імітації, максимально наближеної до реальності.

Доведено, що навчання, засноване на грі та фантазії, зовсім не втомлює маленького учня, оскільки провідним у цьому віці є образне мислення. Коли лексичний матеріал підкріплюється ще й моторикою рук чи інших частин тіла, все це стає захоплюючою діяльністю. Дитина засвоює велику кількість матеріалу мимовільно, без втоми.

Методика асоціативних символів приходить на допомогу

сучасному вчителю, адже обсяг навчального матеріалу невинно збільшується і не завжди є можливість використати предметну наочність. Ввести велику кількість лексичних одиниць стає дуже просто, працюючи з уявними предметами, тобто з асоціативними символами, демонстрація яких супроводжується мімікою, жестами чи рухами.

Обов'язковою умовою запам'ятовування матеріалу є систематичне відтренування кожного слова, яке вчитель, разом із учнями, проводить на уроці, підкріплюючи його відповідним символом. Крім того, часте і регулярне повторення будь-якого матеріалу сприяє його кращому засвоєнню. Робота за даною методикою тісно переплетена із ігровими ситуаціями, адже у процесі гри учні невимусовно використовують свій лексичний запас, вони бачать можливість використання ситуації, наданої в грі, в реальному житті. Застосування ігор дає змогу зберегти ентузіазм і високу працездатність до останніх хвилин уроку.

Досвід свідчить, що використання іншомовного навчально-ігрового середовища сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Наприклад: як цікаво побувати в незнайомому будинку, помандрувати його кімнатами, облаштувати кімнати відповідними меблями тощо. Важливість методики полягає ще й у тому, що, не використовуючи абсолютно ніяких затратних технологій, учитель має змогу постійно проводити заняття на високому рівні.

Такі уроки іноземної мови не мають сталого шаблону проведення, адже тут панують імпровізація, фантазія та креативність дітей та вчителя.

Використання МАС робить урок цікавим, змістовним та захоплюючим, а також створює умови успішного засвоєння іноземної мови молодшими школярами, що є запорукою їх успішного подальшого розвитку.

Наведу приклад уроку з використанням методики асоціативних символів.

План-конспект уроку на тему: «Мій ланч-бокс». 2 клас. (МАС)

Тема (Topic): Мій ланч-бокс. (My Lunch box)

Мета (Objectives):

Main:

- students will be able to understand and practice in using the following items of vocabulary related to topic “Food”;

- to enable students to use grammatical constructions I like..., I have got... ;

- to get pupils involved in speaking about their favourite food;

- to motivate pupils to study and understand English language;

Supplementary:

- Students will enrich their knowledge on the topical issues and improve their listening and speaking skills for following instructions through the TPR activities.

Personal:

- To give students more time to activate the lexical items while playing games before a feedback.

By the end of the lesson students will be able to use all the lexical material of the topics “Food” in their oral speech, will be able to describe their lunch box and tell what food they have got there and what food they like or don’t like and ask each other about the food they like, will play a lot of games and have also improved their listening, reading, writing and speaking skills as well.

Обладнання (Materials and teaching aids): флеш – картки за темою «Їжа», тематичні малюнки, плакати за темою «Їжа», магнітофон, м’яч, кольорові олівці.

Час- Взаємодія (Timing and interaction): 40minutes; (pairs, individuals, groups, whole class).

ХІД УРОКУ

Procedure of THE LESSON

I. Organizing a lesson. Greetings.

The teacher greets the pupils and organizes the class for the work. The pupils say a poem-greeting.

II. Phonetic warm – up.

На дошці картки із звуками та словами, які мають ці звуки.

Teacher: Look, listen and repeat after me.

The pupils look at the pictures with words.

Teacher: And do you remember our song about food? Let’s sing it.

The pupils sing the song they learnt at the previous lesson.

III. Presentation.

1) Вироблення асоціативних символів до назв продуктів

харчування.

Бутерброд – покладені одна на одну долоні.

Піца – на розкритій перевернутій долоні однієї руки імітуємо розкладання складників піци.

Морозиво – зібрані в пучок пальці однієї руки кладемо в кулак іншої, що асоціюється з морозивом у різку.

Яблуко – однією рукою зображаємо уявне яблуко, а великим пальцем, прикладеним до цього «яблука», – листочок біля яблучка.

Груша – дві з'єднані вгорі і розширені донизу долоні імітують форму груші.

Банан – біля високо піднятої руки іншою зображаємо звисаючі шкірки почищеного банана.

Апельсин – злегка рухаємо пальцями обох рук, які зімкнуті між собою у формі кулі, що символізує нерівну поверхню апельсина.

Виноград – зібрані в кільце пальці прикладаємо на зігнуту в зап'ясті руку, що символізує гроно винограду.

Помідор – напівзігнута повернута догори долоня символізує круглий помідор.

2) Перевірка розуміння сприйняття асоціативних символів.

- T: Now let's play the miming game. I show you some food and you name what is it.

3) Презентація нової лексики мовою, що вивчається.

- T: Your task is - look, listen and do.

Вчитель зображує ЛО та називає їх англійською мовою.

IV. Practice.

- Tell me, what food do you like or don't like. (I like ... I don't like ...)

- Now, imagine you have your lunch box with you. What have you got in it? (I have got ... in my lunch box.)

V. Listening.

Teacher: As you remember we are going on a picnic. But these children are going there too. Open your books on p. 64. The children have three boxes. You have to listen and match the box and the child.

The pupils listen to CD and match the pictures. Then the teacher checks if they are right. The teacher shows a hero and the

pupils say the letter of the box.

Her lunch box is A. Her lunch box is ____ . His lunch box is ____ .

VI. Drawing and Speaking.

Teacher: When we are going on a picnic, we need to take some plates for our food. I prepared them for you. But they are empty. Your task is to draw your favourite food there and then present it to us.

The pupils draw pictures on the cards and then in turn present them. They use the example: I have got two sandwiches. I have not got a banana. I have got water. I like cheese.

Physical warm-up.

Teacher: We had so much to do and now it's time to have a little rest. Let's remember our Teddy.

The pupils say the poem Teddy-bear with movements.

VII. Writing.

Teacher: So, we have a lot of food for our picnic, let's check. In your books (p. 62) you have to find and write the correct words.

The pupils try to solve a puzzle in their books.

VIII. Summary of the lesson.

1. Feedback.

2. Home assignment.

Література

1. Бочарова Л.П. Ігри на уроках англійської мови на початковій і середній ступені навчання // Іноземні мови в школі. № 3 [Текст] / - 1996 - 27 с.

2. Гунько С.В., Гусак Л.Є., Єфіменко О.І., Стадник Н.Р. Англійська мова для дітей молодшого шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів за методикою асоціативних символів – Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2011. – 104 с.

3. Гунько С. В., Метод асоціативних символів – сучасний метод вивчення іноземної мови на початковому етапі// Науковий Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. - №8. – с 319 – 329.

4. Навчання англійської мови на початковому етапі за методикою асоціативних символів [Електронний ресурс]. - URL:<http://innovatelogic.com/> (дата користування: 10.11.2021).

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОНЛАЙН ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

О. В. Степанечко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У сучасному світі й, зважаючи на останні події охопленої людство пандемії, застосування цифрових технологій у навчальному процесі всіх ланок і етапів навчання – це наше сьогодення й життєва необхідність. В цифровому суспільстві освіта людини протікає в умовах цифрового освітнього середовища, метою якого є розвиток цифрової компетентності особистості [1]. Зокрема, для вивчення іноземної мови засобами комунікативних технологій (форуми, чати, онлайніві зустрічі з носіями, розмовні клуби) із застосуванням інформаційних технологій і ресурсів, студенти отримують змогу спілкуватися (синхронно чи асинхронно) нелімітований рамками заняття час й отримувати відповіді на будь-які спірні запитання. Окрім того, ті, хто навчаються, мають доступ до різноманітних баз даних і онлайнівіх інформаційних і начальних ресурсів. Пошуки необхідної інформації й самонавчання цікавих і корисних для кожного курсу розвивають світогляд, а також дають можливість опанувати необхідні у 21 сторіччі навичками: навчання впродовж життя, аналітичне і критичне мислення, моніторинг,

використання технологій, медіація та інші.

У свою чергу, перехід світу на дистанційну форму комунікації відкрив горизонти й можливості для викладачів, забезпечивши їх змогою брати участь у міжнародних конференціях, вебінарах, стажуваннях і навчальних курсах віддалено в будь-якій країні без відриву від навчального процесу. Адже викладачі й учителі потребують постійної мовної практики з носіями, бути обізнаними з усіма змінами, що відбуваються у мові та отримувати нові ідеї для ефективного викладання відповідно до вимог і уподобань покоління, яке вони навчають.

Тож і заняття з іноземної мови, відповідно, набувають нового формату. Синхронне навчання має свої переваги, адже воно виконує в першу чергу комунікативну мету. Викладачі обирають серед різноманіття платформ (Zoom, Skype, WebEx, Google Meet, Teams) ту, що найбільш відповідає вимогам і містить додаткові функції, такі як онлайн дошка, поділитися екраном, поділ студентів на міні-групи чи роботи в парах тощо, й проводить заняття у відведений графіком і розкладом час. Для синхронного онлайн навчання провідні іноземні видання навчальної літератури забезпечують заняття електронними підручниками з інтерактивними завданнями, відео й аудіо супроводом до занять, автоматичною перевіркою вправ та методичним супроводом у додаткових функціях для викладачів.

На рисунку 1 (рис. 1) представлено, як виглядає сучасне синхронне інтерактивне заняття із загальної англійської мови для студентів на прикладі підручника видавництва Oxford University Press і платформи цього ж видавництва Oxford Learners' Bookshelf:

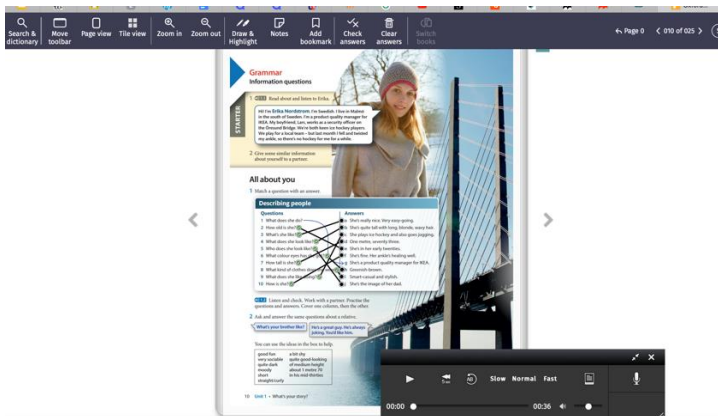

Рис. 1.

У такий спосіб подачі й відпрацювання матеріалу робота зі студентами стає інтерактивною, різноманітною, виконує комунікативну мету засвоєння мови й супроводжується візуалізацією підручника, аудіозаписами й відео ресурсами на одній платформі.

Асинхронне навчання передбачає самостійну роботу студентів із пройденим матеріалом, його засвоєння й автоматизацію навичок уживання мовних конструкцій на практиці в зручний для студента час. Застосування цифрових технологій для такого виду навчання передбачає застосування онлайнної практики, спеціально розробленої до основного курсу. По кожній темі студент виконує самостійно практичні завдання, що включають розвиток ключових навичок мовленнєвої діяльності, що перевіряються автоматично системою, та видається правильний результат. Таким чином той, хто навчається, аналізує свої сильні й слабкі сторони, усвідомлюючи, який матеріал засвоєно добре, а який треба доопрацювати. На цій же платформі викладач може створити клас і бачити усі результати своїх студентів, кількість спроб і час виконання кожного завдання. Оскільки перевірка усіх видів діяльності відбувається автоматично, для викладача переваги є в економії часу.

Зразок завдання із онлайнної практики до підручника Straightforward видавництва Macmillan подано на рисунку 2

(рис. 2):

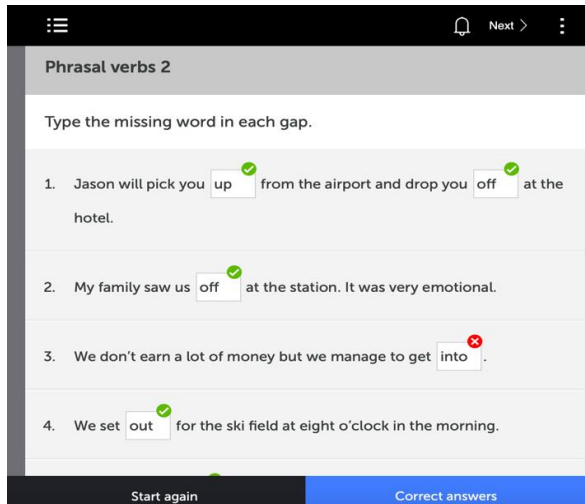

Рис. 2

Цей вид діяльності розвиває у студентів навички самостійного навчання, самоаналізу, критичного мислення, гнучкості, використання технологій, моніторингу та контролю, необхідні для подальшої трудової діяльності.

Дистанційне навчання відкриває доступ як викладачів, так і студентів до різного виду застосунків для відпрацювання лексики, граматики чи слухання у різноманітних додатках по вивченню мови, що можна завантажити на мобільний телефон, ноутбук чи планшет, або додаткових інтернет ресурсів для створення власних завдань, таких як quizlet, kahoot, liveworksheets, words-to-use та інших.

Отже, підсумовуючи, можемо сказати, що використання цифрових технологій на заняттях із англійської мови для студентів вищих закладів освіти робить такі заняття сучасними, продуктивними, інтерактивними й якісними та виконує всі навчальні цілі, а також відповідає вимогам до проведення занять із англійської мови у закладах вищої освіти й очікуванням діджиталізованих студентів.

Література

1. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової

компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Одеса, 2019. Вип. 19, т. 2. С. 158–162.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ «МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ» У ЧАСИ ПАНДЕМІЇ

О. М. Тирон

Державний університет інфраструктури та технологій

Ми ділимося досвідом викладання «Морської англійської мови» в Київському інституті водного транспорту – підрозділу Державного університету інфраструктури та технологій з урахуванням психолого-педагогічних умов в період пандемії Ковід-19. Вимоги до рівнів сформованості професійної іншомовної комунікації майбутніх фахівців морського транспорту вказані у конвенції Міжнародної морської організації (ПДНВ 1976, доповнення вносилися у 1997, 1999 і 2010 роках) [1]. Використання дистанційних технологій у процесі навчання професійної комунікації в контексті ПДНВ змусило викладачів переосмислити технології викладання «Морської англійської мови» та віднайти користь у дистанційному навчанні.

Якщо дистанційне навчання відбувається з підтримкою відповідної інфраструктури, за розробленою технологією, методологією, ресурсами та інструкціями, визначені наступні переваги перед традиційним методом навчання в аудиторії:

- цілодобовий доступ студентських груп до он лайн тренажерів та симуляторів;
- студенти можуть планувати власний час виконання завдань;
- можливість повторення заданих завдань доки студент чи група не досягне успіху;
- можливість розвитку нетехнічних (м'яких навичок), а саме: 1) усвідомлення себе членом команди; 2) здатність оцінювати розвиток власних навичок та знання команди [2].

Використовуючи переваги дистанційного навчання, кожен студент має можливість брати активну участь у навчальних заходах як місцевих, так і з різних міст країни через соціальні мережі.

Використання Viber, WhatsApp, Telegram та інших месенджерів підтримують зв'язок з викладачем та розвивають навички успішної комунікації.

Деякі класичні вправи з вивчення англійської мови в епоху передових технологій стали абсолютно неефективними. Наприклад, ми більше не очікуємо від студента, що він буде перекладати речення та тексти, використовуючи друковані словники. І це стало новим викликом для вчителів іноземних мов. Підручники з англійської мови, які використовувалися десятиліттями, втратили свою ефективність. Смартфон дуже швидко, знаходить потрібне слово, його синоніми, антоніми та аналізує словотворення. Крім того, студенти отримують моторну звичку шукати слово в різних он-лайн перекладачах.

Дистанційне навчання дозволило різноманітнити структуру практичного заняття. Так, майже всі професійно-орієнтовані теми для судноводіїв та судномеханіків знаходять відео підтримку на YouTube каналі. Тільки ми радимо заздалегідь підбирати фільми, створені офіційними представниками морських навчальних закладів та міжнародних морських організацій, та продумати методи перевірки розуміння відео фільмів (обговорення, відповіді на питання чи письмовий переказ у Google Class).

Для підтримання сталого ефективного дистанційного навчання «Морської англійської мови», ми також враховуємо психолого-педагогічні аспекти навчання:

1. Дистанційне навчання дає можливість приділяти увагу психолінгвістичним характеристикам мовлення, а саме: 1) вміння контролювати силу звучання; 2) вміння контролювати хвилювання в процесі мовленнєвої діяльності. При використанні Zoom та Google Meet платформ студенти говорять з використанням камери, слідкують за звучанням свого голосу, таким чином розвиваючи необхідні психолінгвістичні навички.

2. Пандемія Ковід-19 призвела до розгубленості студентів щодо свого майбутнього як моряка, тому питання мотивації до

навчання дуже нагальне в цей час. Мотивації навчання майбутніх моряків: 1) створення іміджу успішного перспективного студента, який усвідомлює, для чого потрібні навички професійної комунікації та міжособистісного спілкування; 2) підготовка до успішного проходження співбесіди в круїнговій компанії та отримання місця кадета на судні для проходження плавальної практики; (Звичка студентів відповідати на питання на камеру допомагає зменшити тривожність під час співбесід з представниками круїнгових компаній, які і до пандемії часто проводилися он лайн); 3) усвідомлення можливості самореалізації в професії. Допомога студентам усвідомити індивідуальні шляхи навчання через заохочення до роздумів щодо власного прогресу на постійній, керованій основі сприятиме вихованню у студентів стійкої мотивації до навчання та самовдосконалення.

3. Розробляючи план дистанційного практичного заняття ми радимо враховувати емоційну спрямованість студентів. На нашу думку, підхід, орієнтований на студента, не означає пристосування до його бажань, але врахування його пізнавальних здібностей. Наші попередні дослідження показали, що існує досить висока спрямованість студентського колективу на гностичні емоції. Це переконало нас у тому, що студенти отримуватимуть задоволення від пошуку інформації. Тому в процес формування іншомовної компетентності слід включати більше завдань для самостійної роботи. Треба взяти до уваги і низьку спрямованість групи студентів на естетичні емоції. Студенти – майбутні моряки надають перевагу отриманню інформації з таблиць і текстів без художніх ілюстрацій.

Дистанційне навчання дає більше доступу до навчальних матеріалів. Освоївши демонстрацію екрану в Zoom, викладачі англійської мови тепер частіше використовують різні сучасні ресурси, які пропонують для вільного використання British Council, Oxford University Press та інші сайти. Для навчання «Морської англійської мови» є також ресурси у вільному доступі. Використовуючи різні ресурси ми притримуємося політики доброчесності.

Література

1. The Manila Amendments to the Seafarers' Training, Certification and Watchkeeping (STCW) Code, adopted at the Conference of Parties to the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978, 3 August 2010. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-097170-4.00007-6>

2. Selcuk Nas. Transformation of Maritime Education into Distance Online Education Journal of ETA Maritime Science. 9(2) 2021 pp.

GROUP WORK INTERACTIVE TOOLS FOR DISTANCE LEARNING

Oksana Khazova

Dnipro University of Technology

Traditional language learning environment involves three key methods for developing communication skills: class work, group work and individual work. All these methods offer a great variety of tools which are combined by foreign language teachers to achieve the maximum efficiency.

Cohen (1994) defines group work as “students working together in a group small enough so that everyone can participate on a task that has been clearly assigned”. He also states that group work is efficient when the task requires conceptual thinking instead of memorization or applying a rule. This method gives students an opportunity to understand things through discussions filling in the missing knowledge gaps and developing the sense of identity at the same time. Therefore, it is obvious that group work method being applied in an appropriate way greatly enhances the learners' communication skills modelling real life situations for language use. In addition, Chirac and Hempel (2003) add that group work can be a way to develop the student argumentative abilities and critical thinking skills which are the key focus of any modern higher educational curriculum.

The advantages of group work are beyond doubt. That is why this method is widely applied while dealing with the traditional face-

to-face learning environment. But new educational trends based on a wide spread of distance and blended learning seem to limit the benefits of typical approaches restricting the opportunities for communication. Besides, being surveyed about distance learning, many students often mention the lack of communication as the biggest disadvantage of the educational process stressing out the need for socializing to develop both language and professional skills.

In result, to meet the students' needs teachers have to learn how to arrange group work with the help of digital tools in order to provide students with the real-life opportunities for communication to enhance their knowledge and skills.

Fortunately, modern digital instruments are evolving widening teaching and learning horizons. Such popular platforms as Microsoft Teams and Zoom contain break out rooms to arrange small group meetings. Using this tool, students can be put in teams of any size automatically or manually, where they can work on any small project or discussion activity getting ready to present it to the whole class after a limited period of time. The teacher can easily switch between the groups providing support and observing the work. About 70% of my ESP students indicate the efficiency of this instrument in their feedback mentioning such advantages as the increased time of communication, the development of team working skills and creativity, the possibility to share knowledge and experience, higher motivation for language learning. Even staying at a distance, they still have the chance to get to know each other better, cooperate and socialize.

Another instrument which proved its efficiency in group work is Google Jamboard. Though it is not an exact virtual place where students can meet and talk, this application provides students with a space for the visualization of their ideas in the most creative way.

Here are some examples of the IT students' discussion activity results developed with the help of Google Jamboard:

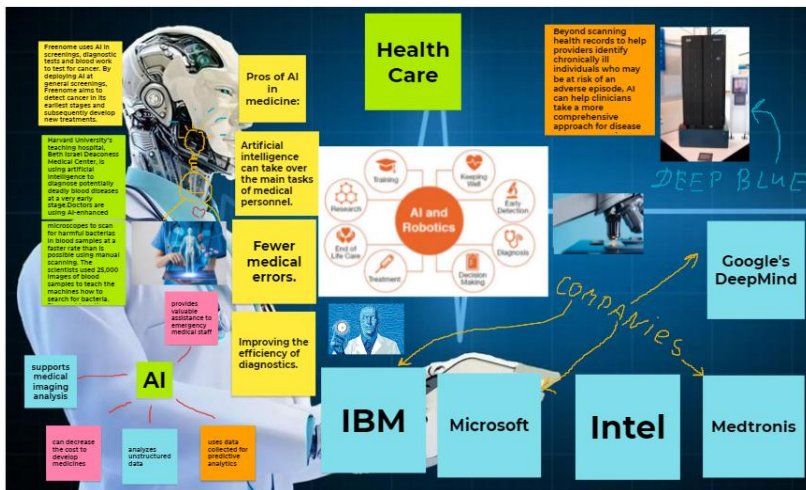

Fig.1. AI in health care

Fig.2. AI in science

Teams can work on separate boards simultaneously visualizing their ideas. The biggest advantage here is the opportunity to involve those students who feel shy or insecure to be active in spontaneous oral discussions. While working on Google Jamboard, they can share their knowledge expressing thoughts in a written form or having time to formulate their ideas. The set of tools offered by Jamboard is wide enough to develop creativity and designing talent of the participants. Students enthusiastically create mind maps, charts, tables developing

both language, analytical, critical thinking and digital skills. If some elements of gamification or competition are added, students' enthusiasm and involvement are off the charts.

These instruments can be successfully used with the students of almost any language level. The only difference is the pace of task completion and the amount of the teacher support.

Teaching students online may become challenging and demotivating at the beginning when teachers lack skills and proficiency in dealing with the instruments available. But being mastered, they allow creating efficient virtual spaces for group communication widening the opportunities for traditional learners, disabled students or for working adults having a desire to continue their education. And the proper use of IT technology in education will definitely lead to the academic quality improvement.

References

1. Cohen, E. G. (1994). *Designing Groupwork. Strategies for the Hetrogenous Classroom*. 2nd ed. New York: Teachers Collage, Columbia University.
2. Hammar Chirac, E. (2003). *Grupprocesser i utbildning. En studie av grupperns dynamik vid problembaserat lärande*. Department of Behavioural Sciences. Linköping: Linköpings universitet.
3. MacKnight, C. B. (2000). *Teaching Critical Thinking Through Online Discussions*. *EDUCAUSE Quarterly*, 23(4), 38–41.
4. Nechai, N.M., Khazova, O.V. (2017). *Blended learning in university education*. *Іноземна мова як засіб мобільності майбутніх фахівців: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м.Кривий Ріг, 1-2 березня 2017р. Кривий Ріг, 2017. С.151-152.*

**ДРАМАТЕХНОЛОГІЇ ПРИ РОБОТІ З ЛІТЕРАТУРНИМИ
ТВОРАМИ ЗІ СТУДЕНТАМИ ТВОРЧИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (на прикладі студентів факультету
театрального мистецтва Київського національного
університету культури і мистецтв)**

*Ю. В. Холмакова, Ю. А. Рибінська, М. О. Амірханова
Київський національний університет культури і мистецтв*

Літературні твори можуть бути використані під час заняття з Практичного курсу англійської мови зі студентами творчих спеціальностей, але етапи підготовки для роботи з літературними творами будуть однакові, якщо це тільки не підготовка театралізованої вистави на основі літературного твору. Розминка (Warm-up activities) є невід’ємною частиною повноцінного іншомовного заняття, а особливо, якщо на занятті використовуються рольові ігри та драма технології, бо допомагає членам студентської групи досягти необхідного для співпраці рівня психологічного комфорту та взаємодовіри.

Існує багато різноманітних розминок, але, на наш погляд, найкращими для заняття з літератури є вправи творчого характеру, наприклад вправа “I come from” [1].

Сутність цієї гри полягає в тому, що студенти вигадують асоціацію, яка до того ж була б логічним завершенням фрази „I come from”, кожен по черзі називає свій варіант і таким чином створюється груповий вірш.

Наприклад:

I come from the South,
I come from hope for the future,
I come from being tired out,
I come from a small house with only one bathroom,
I come from art...

Другий етап заняття (його основна частина) – це безпосередньо робота над літературним текстом. Для другого етапу необхідно обрати сцену з тексту або тему, що розглядається в тексті. Найкраще, якщо це буде конфліктна або напружена сцена. Намагайтеся підібрати ролі для всіх учасників групи та будувати ситуацію навколо конфлікту або головної

події, наприклад: герої мають вирішити проблему або прийняти рішення, що відноситься до подій в тексті; герої опиняються в схожій на попередню, але, на даний момент «реальній», ситуації; ігри, змагання, «реаліті-шоу», драматизація історичних подій в яких студенти зможуть проявити себе.

Після того, як відбудеться рольова гра, рекомендується обговорити наступне: Як я відчував себе в цій ролі? (сильним або слабким, впевненим чи розгубленим, активним або пасивним і т.д.); Яке моє ставлення до інших персонажів? Яка мова використовувалася для створення персонажів? Яким був конфлікт? Чи був він вирішений? Чи відрізнялася рольова гра від оригінального тексту? Чому ви навчилися під час рольової гри і чи допомогло це вам в подальшому розумінні тексту?

При роботі з літературним текстом завжди виникає необхідність адаптації твору для подальшої його драматизації. Для роботи в парах якнайкраще пасують сцени з великого твору, або невеликий твір цілком, в якому було б багато діалогів. Після того, як роботу виділено характери героїв, їх поведінку та цілі, адаптацію завершено та можна приступати до її обговорення в групі та розподілу ролей.

Якщо планується виділити декілька занять для роботи над одним літературним твором, то кожне заняття має включати в себе вправи, які б дозволяли робити припущення щодо рис характерів героїв, відносин між ними, їх секретні наміри або таємниці виключно з аналізу діалогів. Також можна включити в заняття вивчення процесу постановки п'єси, щоб студенти могли уявити, як вони в зробили свою власну постановку. Потім студенти мають розіграти декілька сцен в парах, невеличких групах або цілою групою. В ідеалі, було б дуже добре, якщо студенти б відвідали театр з оригінальною постановкою навіть на рідній мові, а не на англійській.

Також одним із цікавих та творчих варіантів завдань для роботи над літературним твором може бути створення пародій. Працюючи в групах студенти вигадують ідеї для створення пародій на основі літературного твору, якнайкраще для цього підходять міжособові конфлікти персонажі. Студенти конструюють первісний скетч подій для пародії, а також опис персонажів. Потім вони пишуть діалоги, які пасують до цих

подій та дій персонажів. Після завершення, групи презентують свої пародії та обговорюють їх.

Але найважливішим на наш погляд здається не робота безпосередньо з літературними творами, а підготовка студентів до роботи з цими творами. На все це і спрямовані драматехнології – дати студентам можливість почуватися вільно, комфортно серед своєї групи.

Уява – це мускул, і гра в ігри-імпровізації допомагає цьому мускулу залишатися сильним, креативним та спроможним до прийняття рішень в різноманітних ситуаціях в реальному житті (Майкл Род).

Імпровізація є найскладнішою з вправ на драматизацію і для її успішного виконання необхідна підтримка викладача, особливо на початковому етапі, коли студенти тільки вчаться імпровізувати. Після сеансу імпровізації також рекомендується обговорення в групі, наприклад: Чи було для вас важливим те, що ви відчували? Чи вірний вибір ви зробили? Чи змінили би ви щось зараз? Чи відчували ви підтримку вашого партнера? (якщо це була парна імпровізація) і т.д.

Література

1. Using Drama to Foster Interpretation: How Can I Help Students Read Better [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.teachingliterature.org/teachingliterature/chapter4/activities.htm>

CATEGORIZING LISTENING DIFFICULTIES OF ESP STUDENTS

Liudmyla Tsarova

Flight Academy of National Aviation University (Kropyvnytskyi)

In our opinion listening is considered to be a difficult skill. The difficulties may be differentiated according to four major categories: characteristics of the message, the delivery, the listener and the environment.

Characteristics of the message or the way it is delivered is of

high importance for a recipient. The analysis of computer created subtitles to the aviation related pieces of video demonstrated a crucial dependence of speaker's correctness of speech on the seriousness of professional situation, emotional state of a speaker, etc. Accordingly, the computer generates different variants of one and the same word, e.g. the calling of the aircraft repeated several times within one minute of radiotelephony exchange varies from 'Casey wins to zero' to 'Classic means two zero', whereas factually it is 'Classic Wings 20'.

Recognizing the spelling of a word is not a guarantee that a student will acknowledge the spoken form especially as the non-uniform spelling system of English is rather challenging. However, the students that pronounce the words with phonetic mistakes will not recognize this word while listening. Moreover, their wrongly pronounced words will not be recognized by responders. Under the circumstances of radiotelephony exchange it may lead to fatalities. In case we consider pilots and ATCOs speech production it may be just 'slips of the ear' - simple mishearing, in other events – misunderstanding, that occur due to bad command of Aviation English. Other linguistic difficulties comprise new words, lexical density (limited time between key words, making the listener to concentrate more), and complex Grammar. Non-linguistic characteristics of the message include familiarity of the text type or topic, familiar cultural code.

The mode of delivery is a vital factor. Wilson J. J. distinguishes between **reciprocal** and **nonreciprocal** listening [1, p.13]. Reciprocal listening presupposes interaction of several people in the form of a conversation. Reciprocal listening empowers the use of **repair strategies**: speakers can react to looks of misunderstanding by asking for repetition; listeners may request clarification or exactitude, moreover to reduce the rate of speech, etc.

Nonreciprocal listening presents a situation when the listener doesn't have any opportunity to develop a dialogue, for example while listening to terminal airdrome forecast. Under these circumstances, the listener feels lack of control over the communication as he cannot change the vocabulary used and grammatical structures. Or ask for repetition and paraphrasing, in particular when the speaker's pronunciation is incomprehensible.

Understanding various accents is a constituting part of professional competency of a pilot or an ATCO.

Other peculiarities of delivery include organization (do the speakers ramble on, jumping from topic to topic, or are they concise?), duration, number of speakers (the more speakers, the more difficult it is to follow the conversation) and accent, like in real radiotelephony communication between pilots and ATCOs.

With characteristics of the listener we associate the ability to sustain concentration, problems with listening motivation, different modes of listening, etc. Some temporary specifications which impact listening may include anxiety (for example, in test conditions or working under pressure like in the field of Aviation), boredom, tiredness or the listener's physical state.

Characteristics of the environment that determine listening performance may include the temperature of the room (hot rooms induce sleep), background noise (whistles) or defective equipment which affects the clarity of radiotelephony communication. Another problem stays aside is the role of memory in listening. As we process one word, another word is 'incoming'. The mind is overloaded with words. It may lead to blockage of listening. Jack Richards states that 'memory works with propositions, not with sentences' [1, p. 14].

Listening in language learning is a rather important skill which is closely connected with memory and the amount of knowledge that a listener has. Wilson J. J. offers a technique that can help to reduce the memory load. He describes this process as activating schemata that is a mental model based on a typical situation or scenario. Sticking the students to the set scenario allows them to experience close to reality professional situations and enables them to develop their expectations of the input, a significant factor in letting them to expect upcoming events. There are many opportunities of activating our students' mode of command (describing pictures, silent video, setting questions, speculating about the further aftermaths of the discussed event are the most frequent).

To summarize, we believe the awareness of categorized listening difficulties will help language teachers bring ESP students to successful comprehension in profession-related situations.

References

1. ICAO Cir. 323 (2009), Guidelines for Aviation English Training Programmes. Montreal: ICAO, 80 p.
2. Private Pilot License Training – Radiotelephony Preparation and exam. Retrieved on 16.11.2021 from https://www.youtube.com/watch?v=NYVXFx1_7Uk
3. Wilson J. J. (2008), How to Teach Listening. Essex: Pearson Education Limited, 192 p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПОДКАСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Т. А. Ценко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

На процес підготовки майбутніх фахівців великий вплив здійснили такі процеси, як інтеграція України до Євросоюзу, впровадження Болонської системи в освітній процес, розширення міжнародних контактів. Зрозуміло, що в цих умовах непинно зростає роль іноземної мови, як основного засобу міжнародного спілкування. Особлива увага приділяється іноземній мові професійного спрямування, оскільки саме вона надає змогу реалізувати всі аспекти професійної діяльності, а саме: участь у міжнародних проектах, налагодження зарубіжних контактів, обмін інформацією та досвідом, проведення презентацій, знаходження потрібної інформації в Інтернеті та будь – яких інших іншомовних джерелах. Збільшення інформаційного потоку неминуче призводить до того, що випускникам вищих навчальних закладів доведеться зіткнутися з необхідністю інтенсивного використання іноземної мови у професійній діяльності. Професійна спрямованість повинна бути головною характерною рисою навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах немовного профілю. Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних

освітніх технологій, які передбачають застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, роботу з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційних технологій та використання інтернет – ресурсів.

Сучасний стан розвитку Інтернет – технологій надає більш широкі можливості для використання на аудиторних заняттях та в самостійній роботі студентів з іноземної мови такого інструменту, як подкастинг.

Подкаст (від. англ.iPod та broadcast, 2004) – це цифровий аудіо файл або відео файл, розміщений в мережі Інтернет і вільний для доступу користувачів, які мають можливість прослуховувати та переглядати його за допомогою персонального комп'ютера чи мобільних пристроїв.

У практиці навчання іноземної мови виокремлюють наступні види подкастів:

1. Автентичні подкасти- аудіо файли, записані носіями мови, що не створювалися спеціально для потреб навчання іноземної мови. Як правило, більшість з них підходить лише для навчання студентів достатньо високого рівня (Upper – Intermediate/Advanced), які можуть сприймати оригінальне мовлення на слух.

2. Викладацькі подкасти – аудіо файли, записані викладачами, як правило, для студентів, з якими вони працюють. Мета цього типу подкасту – допомогти студентам в опануванні різних аспектів мови, навичок та вмінь мовлення.

3. Подкасти студентів – аудіо файли, записані як результат виконання індивідуальних або групових проектів студентів. Під час створення цих подкастів студенти здійснюють вмотивовану мовленнєву діяльність, активізуючи при цьому лексику та граматику і відпрацьовуючи навички і вміння мовлення.

Серед переваг використання подкастів у викладанні іноземної мови можна виділити наступні:

- Можливість роботи з автентичною, завжди новою інформацією іноземною мовою для вдосконалення роботи з різними видами мовленнєвої діяльності (для студентів напряму «політологія», наприклад, подкасти можуть містити інформацію, пов'язану з актуальними політичними подіями світу, інтерв'ю відомих політиків, виступи на міжнародних

конференціях, коментарі, статті політичного характеру для анутовання, тощо).

- Стимулювання самостійної роботи студентів у поза аудиторний час (для студентів напряду «політологія» подкасти можуть містити інформацію, пов'язану з оглядом міжнародних політичних подій, коментарі статей політичної тематики, презентації матеріалів про політичну діяльність різних країн та міжнародних організацій, тощо).

- Сприяння міжкультурної взаємодії у мережі Інтернет.

- Занурення у реальне мовне середовище, знайомство з індивідуальними особливостями тембру голосу та акценту носіїв мови.

- Підвищення мотивації до оволодіння іноземною мовою

Подкасти також поділяються на аутентичні та освітні. Аутентичні подкасти виконують переважно інформативну та ілюстративну функції.

Освітні подкасти створюються носіями мови, викладачами та студентами. Робота над створенням власного подкасту – це теж є видом навчальної діяльності.

Слід зауважити, що подкасти не можуть стати повноцінною заміною аудиторних занять з іноземної мови, а лише доповненням при роботі з аудіюванням, пропонуючи автентичний мовний матеріал.

Подкасти мають певну тематику і періодичність видання. Можна виділити основні жанри подкастів: аудіоблоги, музика, техніка, комедії подкаст, аудіокниги, освітні подкасти, новини, політика, радіовистави, шоу та спорт,

Освітні подкасти, пов'язані з вивченням іноземних мов, дозволяють вирішити цілий ряд методичних задач, серед яких ми можемо назвати формування навичок сприйняття і розуміння мови на слух, формування й удосконалення навичок вимови, розширення і збагачення лексичного словника, формування й удосконалення граматичних навичок вимови, розвиток умінь говоріння і писемної мови.

Найбільш прийнятною і реалістичною задачею використання подкастів у навчальних цілях залишається розвиток рецептивних адитивних навичок при роботі з фонетичним, лексичним і граматичним матеріалом і умінь

розуміння іноземної мови на слух, відокремлювати головне від другорядного, визначати тему повідомлення, розділяти текст на значеннєві частини, установлювати логічні зв'язки, виділяти головну думку, сприймати повідомлення у визначеному темпі.

У цілому, технологія роботи з подкастами ідентична технології роботи над аудіотекстом і має чітку послідовність у діях викладача та студента:

1. Попередній інструктаж і попереднє завдання.
2. Процес сприйняття і осмислення інформації подкаста.
3. Завдання, що контролюють розуміння прослуханого аудіо тексту.

Отже, використання технології подкастів для навчання студентів іноземної мови професійного спрямування дає змогу удосконалити зміст навчання, методи і організаційні форми навчально – виховного процесу, забезпечити високий науковий і методичний рівень викладання, індивідуальний підхід у навчання та підвищити ефективність подання нового матеріалу для опрацювання студентами.

Література

1. Балтіна О. Б. Подкасти як засіб вивчення та викладання англ. мови. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://ea.donntu.edu.ua:8080>.
2. Adams C. (2006). Geek's guide to teaching in the modern age. Instructor, 115 (7), 48 -51.
3. Jobbins D. (2005). Exploiting the educational potential of podcasting. Retrieved January 17, 2007, from <http://www.recap.td.uk/articles/podguide.htm>.
4. Leach J. (2006). Podcasting for schools: The basics. Retrieved January 17, 2007, from <http://education.guardian.co.uk/appleeducation/story/0,1682639,00.htm/>.
5. Podcasting for ELT: <http://www.teachingenglish.org.uk/think/articles/podcasting.elt>.
6. Warlick D (2005). Podcasting. Technology & Learning, 26 (2), 70.

PROJECT WORK IN TEACHING ESP STUDENTS

Tetiana Tsuprun

Taras Shevchenko National University of Kyiv

A lot of students find studying English difficult, purposeless and boring. This is because language is often used as a vehicle for reinforcing language structures rather than as a tool for communication. Therefore, project work ought to be put forward as a pedagogical technique to ‘revitalise’ the teaching of English. In project work students are engaged in a series of theme-based activities, leading to an end product of some kind. Throughout the process students use English for genuine communication and get content knowledge which is specific to the topic of the project.

The importance of project work in language learning is emphasized by Stoller (2002, p.109) who points out that “project-based learning should be viewed as a versatile vehicle for fully integrated language and content learning, making it a viable option for language educators working in a variety of instructional settings including general English, English for academic purposes, English for specific purposes and English for occupational/ vocational/ professional purposes, in addition to pre-service and in-service teacher training.”

From the above mentioned, it can be said that project work brings students a lot of benefits which range from development of language skills up to enhancing students’ personal and professional growth.

First of all, the four language skills are integrated in doing a project: speaking, listening, reading and writing. While working on a project, ESP students have possibilities to “recycle known language and skills in a relatively natural context” (Haines, 1989).

Secondly, a project is an activity that “involves a variety of individual or cooperative tasks such as developing a research plan and questions, and implementing the plan through empirical or document research that includes collecting, analyzing and reporting data orally and/or in writing” (Beckett, 2002). That is exactly why, project work is a way to develop metacognitive skills.

And thirdly, working on a project incorporates problem solving,

collaborative team work, negotiating and interpersonal skills, which are essential for ESP students as the reflection within real-world practices.

It can be concluded that project work has become an applicable and effective approach in language teaching as it provides plenty of opportunities for communication in authentic context and gives ESP students freedom to use the linguistic resources they possess.

References

1. Beckett, G. H. (2002). Teacher and student evaluations of project-based instruction. *TESL Canada Journal*, 19 (2), 52-66.
2. Haines, S. (1989). *Projects for the EFL Classroom: Resource Materials for Teachers*.
3. Stoller, F. (2002). *Project Work: A Means to Promote Language and Content*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

ACADEMIC LECTURES: WHY TO MAKE THEM MORE INTERACTIVE

Oksana Chugai

*National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

Introduction. Lectures and seminars are traditional forms of teaching in higher education still widely used. However, the concept of a lecture as one-way delivering of information from an expert (teacher) to recipients (students) is revised as its effectiveness raises serious concerns. Moreover, transformation of the conventional educational model facing Covid-19, which made online or blended mode the only possible way for universities to continue functioning, the issue of making lectures interactive acquired special importance. The necessity to widen the scope of exploiting lectures had attention of some researchers who investigated the very purpose of lectures (Bligh, 2000), incorporation of active learning in university teaching (Mintz, 2009; White, 2011), meeting the needs of learners by establishing two-way communication between the lecturer and

audience (Post, 2010), development of strategies to check comprehension (Workman, 2008). However, the problem of academic lectures effectiveness, the necessity of engaging students and possible ways of doing that in particular, needs exploring. This article aims at examining the attitudes of technical university students to lectures and determining the ways of making lectures more interactive. The research methods include exploiting the results of the survey completed by technical university students (N=127), analysis of methodological sources and education process observation.

Results and Discussion. There are two paradigms as models of higher education: transactional teaching, which focuses on the lecturer who transmits information, and transformative teaching, which places student in the center of education system. Therefore, instead of information being conveyed by the teacher and assimilated by students, other processes take place: receiving and providing critical feedback, involving meaningful assignments, providing the evidence of actual learning, monitoring the progress and adjusting to the needs of students (Mintz, 2009, p.4-5). The main argument provided by the proponents of interactive lectures is the assumption that students learn better when they become active participants of the learning process (Murphy & Sharma, 2010, p.113). According to the research on adult recall of the learning process, the respondents remembered 10 percent of the information by listening to a lecture, 20 percent by seeing it, and 70 percent by having direct, purposeful experiences (Post, 2010). Therefore, turning from passive recipients into active participants makes the difference when it comes to effective learning. Transformational teaching paradigm is based on some key principles of active learning: learning the material and development of a deep understanding; new knowledge based on students' beliefs and prior knowledge; various ways used for presenting and practicing theoretical concepts and skills; self-assessment, peer-assessment and reflection as everyday practice; engagement in learning process by using researching, analyzing and reporting the results (Mintz, 2009, p.5).

According to the results of the survey completed by technical university students (N=127), 80 percent of the respondents thought that an academic lecture should be interactive, 9 percent expressed

doubts about the necessity of interactiveness, and 11 percent of the respondents were indecisive about their answers. Besides indicating the answer “Yes”, “No”, “Depends”, the respondents provided their arguments to support their choices.

The proponents of interactive lectures explained their choice by describing the real-life situation when after 90 minutes of listening they may just pretend that “everything was understandable and obvious”, therefore, only when they do activities based on the material presented, they learn because they see how it works. Another comment included the description of a traditional lecture as “a boring monologue that lasts for ages” while a lecture conducted “in a form of a conversation is easier to understand”. Some respondents mentioned different types of learners, when “tactile people or visuals” have to listen all the time, a lecture will not be useful for them.

Those who were against interactive lectures, pointed out that lecturer has to share “a big amount of new information in a strict form”, and playing games or doing other activities result in wasting time. The respondents who chose neutral attitude to interactive lectures explained their choice by describing different lectures, emphasizing that some subjects require interactivity, but some like math or physics, do not. Overall, the respondents were positive about interactive lectures, which means that they are ready to participate in activities suggested by a teacher believing that it will help them to learn more effectively.

There are many strategies, which allow teachers to make their lectures more interactive. Choosing at least some of them will turn a monologue into a dialogue meaningful for both parties. Firstly, it is Interactive Voting System, which aims at collecting students’ answers anonymously and presenting feedback immediately. Text messaging, voting via social messengers like Telegram, Viber are also possible to use. The teacher comments on the results preventing possible misunderstanding (Murphy & Sharma, 2010, p.113-114). Secondly, it is creating groups for discussions and peer instruction. Students complete the tasks in groups and then present the results to others, thus recycling the material presented by a lecturer or deeply investigating one of the aspects of the topic. Having limited time, students cooperate and learn from each other in order to present the

results.

Another strategy is to use questions for the lecturer or students. However, questions should be carefully selected beforehand; they should be based on the material related to the topic. Scrivener (2005) writes about ineffective questions, which do not check understanding and confuse students (p.246-251). Some inappropriate questions may be as follows: questions, which require the obvious answer, “Yes” or “No” questions, rhetorical questions, the ones that are not open-ended, do not provide space for discussion (Mintz, 2009, p.19). Appropriate questions like concept checking questions (CCQs) aim at checking understanding effectively, which is one of the most important educational issues (Workman, 2008). Surveys and quizzes are also effective, either using handouts, flashcards or online tools like Classtime, Quizlet, etc. If students answer questions individually, they may share the answers in groups and then present them to the lecturer, which creates a friendly environment and encourages active participation. Finally, debates, simulations and role-plays, planned beforehand or suggested spontaneously during the lecture, give an opportunity for students to present their own vision of the given issue, stimulate their own thinking and provide material for discussion. Thus, students have multiple ways to show their understanding and interpretation of the learning material (Murphy & Sharma, 2010, p.113-114).

For those who are used to giving traditional lectures, it may be challenging to make a lecture interactive using all possible strategies recommended by the experts. However, it is possible to do by incorporating some elements of inquiry and problem-based learning. In order to break the monotony of a monologue, a lecturer may suggest: solving a problem and then to compare with other ways of solving it; summarizing a complicated concept using 2-3 sentences; sequencing a series of events related to the topic of the lecture; connecting something they learnt to a real life example or personal experience (Mintz, 2009, p.3).

Conclusions. Transformational teaching paradigm considers a lecture to be interactive thus ensuring the development of a deep understanding, considering students’ beliefs and prior knowledge, various ways for presenting and practicing, alternative assessment, engagement of students in learning process. According to the results

of the survey, the majority of technical university students were positive about interactive lectures, which means that they are ready to participate in activities believing that it will help them to learn more effectively.

References

- Bligh, D.A. (2000). *What's the use of lectures?* San Francisco: Jossey Bass.
- Mintz, S. (2009). *The Fundamentals of College and University Teaching*. Columbia University.
https://gsas.columbia.edu/sites/default/files/inline-files/GSAS_fundamentals_handbook.pdf
- Murphy, R., & Sharma, N. (2010). What Don't We Know About Interactive Lectures? *Seminar.Net*, 6(1).
<https://journals.oslomet.no/index.php/seminar/article/view/2461>
- Post, H. (2010). *Teaching adults: What every trainer needs to know about adult learning styles*. ahaed.org<https://ahaed.org/wp-content/uploads/2021/01/teachingadults-whattrainersneedtoknow.pdf>
- Scrivener, J. (2005). *Learning Teaching*. Macmillan.
- White, G. *Interactive lecturing*. Clin Teach. 2011 Dec;8(4):230-5. doi: 10.1111/j.1743-498X.2011.00457.x. PMID: 22084997.
- Workman, G. (2008). *Concept Questions and Time Lines*. Gem Publishing.

TECHNOLOGIES IN LANGUAGE LEARNING: USEFUL APPS AND PROGRAMS TO MAKE THE PROCESS MORE SUCCESSFUL

Viktoriiia Shabunina, Oksana Labenko
Taras Shevchenko National University of Kyiv

Globalisation and digitalisation are two processes that characterise the beginning of the 21st century. Getting back to history we should remember the time when such notion as “digital literacy” was first introduced. It was made by P. Glister in 1997 [1]. He recognized uniqueness of the internet and identified the digitally literate student as the one who has information skills and applies them to a text or other information from the internet. Now everyone is not only an internet user, but is an active participant of the network

in terms of working, creating, researching and communicating.

These changes have brought about a lot of challenges in the educational sphere. It means that teaching students the way we were all used to even five years ago is not possible any longer. Today's classroom is hard to imagine without technologies. Modern students get more engaged in the process when there's an interesting app or a platform used.

Resources are numerous. However, not all of them are appropriate for any audience. Such characteristics as age and sphere of professional interests should be taken into account first of all. Besides, all the apps should be divided into two major groups depending on the aspect they are aimed at. One of them includes apps helping with actual aspects of teaching English, such as creation of lesson plans, making up tests and quizzes. Some of them are skill-based. They may focus only on listening comprehension or grammar, for instance. Another group of apps is aimed at connecting students from all over the world with native speakers. Their primary goal is to foster communication skills, improve students' fluency.

Speaking of what works better or best we would like to mention some useful apps that have been tested in the classroom and showed great results.

Kahoot is a free platform based on games, which makes the learning process more interesting. Students start a competition and at the same time have a splendid opportunity to revise a certain material. For example, after learning or revising Past Tenses, students might play a game of Kahoot! with questions on this topic.

Quizziz is perfect for making up various tests on a variety of topics.

Quizlet allows students to master their vocabulary in an interesting and easy way, for example, creating flash cards. There are options to test students' knowledge as well.

Nowadays we all use Google Forms. It is an extremely helpful resource to produce tests. It's easy to use, though it is good only for testing purposes.

BBClearningenglish is another powerful resource, especially for those, who want to incorporate listening into their learning-teaching process. Numerous episodes feature both everyday and business English. This app embraces all aspects of language learning, includes

a variety of interesting topics covering different spheres of people's life and activity. It is great for all ages and professions.

In conclusions it should be underlined that no matter what app or platform is used it can bring a lot of benefit and fun to the language learning process and make it even more successful.

References

Glister P. / P. Glister, Digital Literacy. – 1997, New York – John Wiley / Google Scholar.

КОМПЛЕКСНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО СКЛАДАННЯ ЄВІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

О. В. Шум

Київський національний університет культури та мистецтв

Із необхідністю складання студентами єдиного вступного іспиту з іноземної мови для вступу в магістратуру перед навчальними закладами постали нові виклики. Залежно від навчальних програм на різних факультетах, зокрема нефілологічних, часто іноземні мови викладають лише на першому році навчання або розподіляють години між першим та четвертим курсом. Факультативно студентам деяких навчальних закладів дають можливість відвідувати заняття з іноземних мов на другому та третьому або на другому, третьому та четвертому курсах.

Назви курсів іноземної мови також часто різняться. Зазвичай на першому курсі викладають загальний курс іноземної мови, а на старших курсах бакалаврату студенти вивчають іноземні мови за професійним спрямуванням. Через такі розбіжності важко оцінити рівень підготовки студентів до складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови. Ще одним важливим фактором, який впливає на якість іншомовної підготовки студентів, є різний рівень володіння іноземною мовою. Часто викладачі стикаються з проблемою розробки

завдань для груп студентів з різним рівнем знань. Особливо коли не є можливим розподілити академічну групу на підгрупи. Такі випадки є серйозними викликами для викладачів іноземних мов.

З одного боку, відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України випускники шкіл складають ЗНО, орієнтоване на рівень володіння іноземною мовою B1, надалі завданням закладів вищої освіти є підготувати студентів до складання ЄВІ, який орієнтований на рівень володіння іноземною мовою B1+, B2. Надалі з метою отримання наукового ступеня чи вченого звання від науковців вимагають знання іноземної мови на рівні B2. З іншого боку, фактичні знання студентів часто не відповідають заявленим вимогам, особливо якщо вони не складали ЗНО при вступі до закладів вищої освіти [2].

З метою ефективної підготовки майбутніх магістрів до складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови викладачі постійно вивчають новітні методики та розробляють комбіновані навчальні курси. Часто є неможливим здійснювати процес такої підготовки поза навчальною програмою, зокрема іноземної мови за професійним спрямуванням. Однак, порівнявши навчальні підручники різних видавництв рівня B1+, B2 (*нпум*. Intermediate, Upper-Intermediate), наприклад *Speak Out*, *English File*, *High Note*, *Market Leader*, *Opportunities*, *Solutions* тощо, можемо дійти висновку, що вони охоплюють приблизно однакові граматичні теми, не зважаючи на відмінність у лексичному наповненні.

Виходячи з цього студенти, які навчаються за посібниками рівня B2, повинні отримати всі необхідні для складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови теоретичні знання та практичні навички з граматики. У якості додаткових джерел можливо використовувати, на нашу думку, посібники *Formula Exam Trainer*, *Destination*, *Focus on Exams*, *Grammar and Vocabulary Practice*, *Prepare* та ін. необхідного рівня.

Із лексичними темами та лексичним мінімумом можна ознайомитися у Наказі Міністерства освіти і науки України №411 від 28.03.2019 р. та на електронних ресурсах <https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary> чи <https://znoclub.com> та ін. [1].

Якщо взяти до уваги схвалені в навчальних програмах підручники, їхня структура подібна до структури єдиного вступного іспиту. Основна увага зосереджується на граматичних темах відповідного рівня та умінні читати та розуміти текст. Оскільки одним із основних завдань вивчення предмету іноземна мова у закладах вищої освіти є навички вільного спілкування та ділового листування, то варто звернути увагу під час підготовки до іспиту на роботу з текстами. Зазвичай тестова частина «*Читання*» об'єднує завдання на підбір влучних заголовків, пошук вірних та хибних тверджень та запитання із множинним вибором. Такі вправи можна знайти у будь-якому стандартному підручнику. Частина «*Використання мови*» об'єднує в собі лексико-граматичні завдання на пошук відповідного за змістом слова із ряду синонімів, вибір вірної граматичної форми дієслова, частини мови тощо.

Таким чином, проблема підготовки студентів до складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови є важливою невід'ємною складовою іншомовної підготовки у закладах вищої освіти. Програма ЄВІ розроблена з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти на рівні B1-B2. З метою якісної підготовки студентів викладачі іноземних мов залучають до навчальних програм усі можливі джерела та ресурси з метою надати студентам теоретичні знання та практичні навички, поєднуючи тематичні плани з додатковими матеріалами, тренувальними тестами тощо. Подальші дослідження у цій галузі вимагають вивчення інтеграції підготовчих завдань до типових навчальних програм та можливості ефективного розподілу студентів на підгрупи за рівнем володіння іноземною мовою.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки України №411 від 28.03.2019 р. URL: <https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/nakaz-MON-vid-28.03.2019-411.pdf> (дата звернення 02.11.2021).
2. Рудоман О., Харжевська О. Підготовка до складання єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з іноземної мови в магістратуру. URL: <http://dfl.khnu.km.ua/2020/03/06/pidgotovka-do-skladannya-vedynogo-vstupnogo-ispytu-yevi-z-inozemnoyi-movy-v-magistraturu/> (дата

звернення 02.11.2021).

3. Shum O. Common features of distance learning of foreign languages. *Сучасне суспільство і наука: актуальні дослідження молодих науковців*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції іноземними мовами (29 травня 2020 року). Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020. С. 109-111.

4. Шум О. Особливості дистанційного вивчення іноземних мов конференції. *Сучасні тенденції іноземної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі* (5 червня 2020 року). За заг. ред. Ю. Волошина, Н. Гончаренко-Закревської, Н. Василюшиної. К.: ФМВ, НАУ, 2020. С. 522-525.

Наклад 100 прим.
Віддруковано з оригіналів автора.

ПП «АВІАЗ»
08131, Київська обл., Києво-Святошинський р-н,
село Софіївська Борщагівка, вул. Лугова, 19